

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
Katedra romanistiky

*Diccionario de Americanismos Español-Checo (RAE):
letras «n», «ñ», «o» y parte de «p»*

*Spanish-Czech Dictionary of Americanisms RAE:
letters "n", "ñ", "o" and part of "p"*

DIPLOMOVÁ PRÁCE

autor:

Bc. Lucie Polívková

vedoucí diplomové práce:

prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Olomouc, 2010

Prohlášení:

Prohlašuji, že diplomovou práci „*Diccionario de Americanismos Español-Checo (RAE): letras «n», «ñ», «o» y parte de «p»*“ jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu, kterou jsem při vypracování používala, v práci řádně cituji s uvedením úplného odkazu na příslušný zdroj.

Duben, 2010

podpis studenta

Anotace:

Titul a jméno autora:	Bc. Lucie Polívková
Instituce:	Univerzita Palackého v Olomouci Filozofická fakulta Křížkovského 10, 771 80 Olomouc
Obor:	Navazující magisterské studium anglické a španělské filologie
Název práce:	Diccionario de Americanismos Español-Checo (RAE): letras «n», «ñ», «o» y parte de «p»
Jazyk práce:	španělština
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.
Počet stran:	61
Počet znaků:	169 723
Rok obhajoby:	2010
Klíčová slova:	amerikanismy, Latinská Amerika, RAE, slovník
Zdroj:	Real Academia Española. Diccionario de la lengua española: la 22. ^a edición (2001), Madrid, España.

Práce se zaměřuje na překlad latinskoamerických výrazů do češtiny. Zdrojem, ze kterého jsou čerpány výrazy do této práce, je slovník RAE (viz výše) a jedná se o amerikanismy začínající písmeny „n“, „ñ“, „o“ a část výrazů začínajících písmenem „p“. Stranou jsou ponechány výrazy indiánského původu. Závěr je věnován problémům, se kterými jsem se během práce setkala, konkrétním problematickým výrazům a vysvětlení postupu práce s danými výrazy.

Quisiera agradecerle al señor prof. PhDr. Jiří Černý, CSc. sus acertados comentarios, tiempo y todo el asesoramiento y a Dante León Ortega y Rafael Juárez Toledo su ayuda con las entradas problemáticas, diligencia y amabilidad.

Contenido

1	Introducción.....	6
2	2.1 Las entradas: letra «n».....	9
	2.2 Las entradas: letra «ñ».....	13
	2.3 Las entradas: letra «o».....	15
	2.4 Las entradas: parte de la letra «p».....	19
	2.5 Lista de abreviaturas: a) abreviaturas comunes.....	46
	b) abreviaturas de países, regiones y lenguas.....	47
3	Conclusión: el procedimiento del trabajo y los problemas con ejemplos concretos.....	48
4	Resumen; Abstract.....	57
5	Bibliografía.....	58

1. Introducción

Cuando reflexionaba sobre el tema de mi trabajo final de maestría, primero, pensé en ampliar mi trabajo de licenciatura, el cual se basó en anglicismos vigentes en la lengua española. Sin embargo, la aportación en esta obra representa para mí un paso adelante en la practicidad idiomática, puesto que la creación del primer diccionario de americanismos español-checo es un proyecto real. La visión acerca de la publicación potencial de un diccionario de este tipo fue una motivación grande para concentrarme profundamente en el trabajo, aunque ahora sé perfectamente que se trata de un proyecto a largo plazo.

El trabajo incorporado en el diccionario cumple con las expectativas que tenía sobre la practicidad y utilidad que debe tener este trabajo final de maestría. Creo que es un buen momento para el proyecto de este tipo, debido al elevado interés por los países latinoamericanos hoy en día.

Este estudio incorpora aproximadamente mil entradas del Diccionario de la Lengua Española (vigésima segunda edición), traducidas al checo, con el propósito de formar parte en un proyecto para la creación del primer diccionario de americanismos español-checo. Se trata de los americanismos que empiezan con las letras «N», «Ñ», «O» y una parte de las entradas que empiezan con la letra «P», exceptuando todas aquellas palabras de origen indio.

El procedimiento de la investigación difiere en función de la complejidad de las entradas; por ejemplo, las entradas sencillas se refieren a las palabras que sólo necesitan ser traducidas literalmente, puesto que tienen su equivalente propio e indiscutible en checo y, que por obvias razones, no causaron ningún problema.

En cambio, debido a la diferencia de vocabulario entre ambas lenguas, las entradas complejas son aquellas que implican serias dudas acerca de la selección del equivalente propio en checo; dificultad que se acrecienta en aquellas palabras que carecen de un significado equivalente en nuestro idioma. En tales casos, se tuvo que hallar la expresión adecuada mediante una descripción detallada del término en checo o, en algunos casos, hubo que realizar una

transposición lingüística; aunque, la búsqueda del equivalente que tuviera un similar nivel de expresividad en español y en checo, también representó un problema.

Otras entradas de mayor complejidad, y por tanto problemáticas, fueron aquellas palabras surgidas de las diferencias culturales entre los países latinoamericanos y la República Checa. Las palabras que expresaban la realidad típicamente latinoamericana necesitaban una descripción tal como la ofrece DRAE y, en algunos casos, una explicación adicional de otras fuentes que faciliten al lector la comprensión cabal de la expresión.

Personalmente, las entradas más complejas fueron las palabras que denominan ciertos animales y plantas, puesto que al respecto, el diccionario de la lengua española realiza solamente sus descripciones y no ofrece los nombres científicos correspondientes. Por tanto, había que buscar los equivalentes checos con base en sus nombres vulgares y regionales, relacionándolos con las descripciones contempladas en el diccionario mencionado; además, en algunos casos la búsqueda del nombre checo (y del nombre latino) de un animal o de una planta se dificultó, aún más, por la terminología inconsistente de las fuentes consultadas.

Entre las principales fuentes consultadas se tuvo acceso al „Diccionario Salamanca de la Lengua Española (sexta reimpresión, 2002)“¹. La ventaja esencial que me ofreció este documento fueron los nombres latinos de un gran número de animales y plantas. Sin embargo, Salamanca dispone de una menor cantidad de americanismos en comparación con DRAE, porque presenta „los hispanoamericanismos más generales, exceptuados los específicos de la flora y la fauna“².

Otra fuente indispensable consultada se refiere al „Diccionario Breve de Mexicanismos (segunda edición, 2008)“³, que también ofrece nombres científicos de plantas y animales.

¹ *Diccionario Salamanca de la lengua española* (1996; Barcelona: Grupo Santillana de Ediciones, S. A., 2002).

² *Salamanca*.

³ Guido Gómez de Silva, *Diccionario breve de Mexicanismos* (2001; México, D. F.: Academia Mexicana, 2008).

Una base informativa muy útil fue BioLib⁴: página dedicada a la taxonomía de animales y plantas, de mayor crédito en la selección de nombres científicos latinos, sinónimos y en la denominación de ciertas familias, especies y géneros en checo.

Fuentes adicionales consultadas (por ejemplo, las páginas web dedicadas a la fauna y la flora) pueden encontrarse en la bibliografía a partir de la página 58. Vale la pena mencionar que, debido al carácter regional de las entradas, en algunos casos consulté varias discusiones y foros en internet dedicados a la problemática de interés (WordReference Forum⁵, discusiones en las páginas web dedicadas a la flora y la fauna etc.), en los que contribuían los hablantes nativos de determinado país; siempre procurando tomar en cuenta la confiabilidad de tales fuentes, junto con el número de ocurrencias de nombres regionales en varias fuentes.

Finalmente, en el capítulo 3 se puede encontrar la gama de problemas que enfrenté durante el desarrollo del trabajo, con ejemplos concretos, procedimientos y comentarios adicionales. Siguen los resúmenes en español e inglés (pág. 57).

A continuación doy paso al capítulo que, con entradas propias, tiene el propósito de presentar una pequeña contribución al gran proyecto de creación sobre el primer Diccionario de Americanismos Español-Checo.

⁴ Ondřej Zicha, (ed.), *BioLib*. (1999-2010).

<www.biolib.cz>.

⁵ Michael Kellogg, *Word.Reference.com*. (2000-2010).

<<http://www.forum.wordreference.com>>.

2. 2.1 Las entradas: letra «n»

- nacatamalero, -ra**, m/f. (Hond, Nik): (1) osoba, která vyrábí a prodává tzv. *nacatamales*; ► viz nahua; i adj.; (RAE).
- nacatambuche**, m. slavn. hovor. (Nik): (1) *nacatamal*; ► viz nahua; (RAE).
- nacatete**, m. (Mex): (1) ještě neopeřené ptáče; (RAE).
- naciente**, obourod. (Kost): (1) místo, kde pramení nebo tryská voda a tvoří slabý proud; (RAE).
- nación**, m. málo použ. (Arg): příslušník nějaké země ve srovnání s příslušníkem jiné země; (RAE).
- naco**, m. (z gal. port. *anaco*) (1) (Am): svinutý tabákový list (2) (Kol): bramborová kaše (3) hovor. (Urug): úlek (4) hovor. (Urug): tuhý výkal, zejména lidský; (RAE).
- nafta**, f. (Arg, Par, Urug): (1) benzín; (RAE).
- naftero, -ra**, adj. (Arg, Par, Urug): (1) řečeno o autě, o stroji či o motoru: používající benzín jako palivo; i subst.; (RAE).
- nagualismo**, m. (Hond, Mex): (1) víra v tzv. *naguales*; ► viz nahua; (RAE).
- naguapate**, m. (Salv, Hond): (1) *Chamaecrista hispidula*; ► středoamerická celoroční plazivá květina, která má ochmýřený stonek, složené listy, na špičce zakulacené, má žluté květy na konci do hroznů, roste na suchých a otevřených pahorcích, hlavně v jehličnatých lesích, užívá se v tradiční medicíně (též známá pod jménem *nahuapate*); (RAE).
- nahual**, m. (1) (Salv): *nagual*; ► viz nahua; (2) (Hond, Mex): *nagual*; ► viz nahua; (3) (Hond, Mex): *nagual*; ► viz nahua; (RAE).
- nahualismo**, m. (Mex): (1) víra v tzv. *naguales*; ► viz nahua; (RAE).
- naiboa**, f. (1) (Kub): *anaiboa*; ► viz arahuaco; (2) (Dom): jádro, substance, podstata (3) (Ven): koláč z kasavy plněný nerafinovaným cukrem, sýrem a různými druhy koření; (RAE).
- naipear**, tr. (Bol): (1) míchat karty (2) oklamat někoho; (RAE).
- nalga**, f. (Arg, Urug): (1) výřez ze zadního hovězího masa, z vnitřní strany stehna; (RAE).
- nalgamento**, m. (Salv, Nik): (1) zadek; (RAE).
- nalgón, -na**, adj. (Am): (1) mající velký zadek; (RAE).
- nalgueada**, f. (Salv, Hond, Mex): (1) výprask, dostání na zadek; (RAE).
- nalguear**, tr. (1) (Kost, Guat, Hond, Mex): dát na zadek, bouchat někoho do hýždí (2) (Kost): dotýkat se hýždí nebo je smyslně či z legrace pleskat; (RAE).
- nambira**, f. (Hond): (1) půlka dýně, která se po odejmutí dužiny užívá pro domácí potřebu; (RAE).
- nana**, (dětská mluva) f. (1) (StřAm, Arg, Chil, Kol, Mex, Per): chuva (2) (StřAm, Arg, Chil, Kol, Mex, Per): kojná (3) (Chil): hospodyně, služebná; (RAE).
- nance**, m. (1) (Kost, Salv, Hond, Mex, Nik): *Byrsonima crassifolia*; ► keř z čeledi mamarovitých (*Malpighiaceae*), jehož kmen má vnější kůru barvy tmavé kávy a vnitřní kůru narůžovělou, má elipsovitě listy s jemným chmýřím na rubu, žluté květy a malý, aromatický a jedlý plod, jeho kůra se používá v tradiční medicíně; (2) (Kost, Hond, Mex): plod tzv. *nance* (viz *nance* (1)) (3) (Kost): různé druhy kávy, které se pěstují v tropických oblastech (4) (Kost): žluté zrnko kávy; (RAE).
- nancear**, intr. (1) (StřAm): sklízet plody tzv. *nance* (viz *nance* (1)) (2) hovor. (Hond): řečeno o nějaké osobě: ztrácet čas, nic nedělat; (RAE).
- nancer**, m. (Kub): (1) *nance* (1) (2) *nance* (2); (RAE).
- nancital**, m. (Nik): (1) oblast, kde se pěstuje tzv. *nance* (viz *nance* (1)); (RAE).
- nancite**, m. (Nik): (1) plod tzv. *nance* (viz *nance* (1)); (RAE).
- narango**, m. (StřAm): (1) *Moringa oleifera* ► strom z čeledi *Moringaceae*, který roste v tropických oblastech, s rovným kmenem, střední výšky a s bílými květy, má plod velikosti lískového oříšku, který po stisku produkuje olej, který nežlukne, a proto se využívá v hodinářství a parfumérství; (RAE).
- naranjilla**, f. (Ekv): (1) *Solanum quitoense*; ► keř z čeledi lilkovitých (*Solanaceae*), s velkými listy, které mají tmavě fialové žilkování, má tmavě fialové květy a plod žluto-oranžové barvy a kyselé chuti, který se využívá při výrobě šťáv a sladkostí; (2) plod tzv. *naranjilla* (viz *naranjilla* (1)); (RAE).
- naranjillada**, f. (Ekv): (1) nápoj, který se připravuje ze šťávy *naranjilla* (viz *naranjilla* (2)); (RAE).

- naranjillo**, m. (Arg, Kol): (1) *naranjilla* (1); (RAE).
- nariceado, -da**, adj. hovor. (Ven): (1) řečeno o nějaké osobě: nucená k něčemu; (RAE).
- naricear**, tr. (Hond, Ven): (1) provléci provaz proděravělou nosní přepážkou dobytka za účelem přinutit ho poslouchat či jít; (RAE).
- naricera**, f. (Hond, Ven): (1) dva kovové kruhy, které se zavěsí na nosní přepážku zvířat za účelem přinutit je poslouchat či jít; (RAE).
- narigada**, f. (Ekv): (1) špetka; (RAE).
- nariguera**, f. (Kol, Ekv, Hond): (1) kruh v nozdřích zvířat; (RAE).
- narizona**, f. slavn. hovor. (Nik): (1) penis; (RAE).
- narizudo, -da**, adj. hovor. (Hond): (1) nosatý; (RAE).
- nata**, f. (Am): (1) kupolní struska; (RAE).
- natilla**, f. (Kost): (1) kyselá smetana, která se vybírá z čerstvého mléka; (RAE).
- natral**, m. (Chil): (1) oblast, kde rostou *natri*; ► viz *mapuche*; (RAE).
- natural**, adj. eufem. (Ekv): (1) název, jakým sami sebe nazývají domorodci; (RAE).
- navajero, -ra**, adj. (Kol): (1) řečeno o nějaké osobě: velmi zručný v něčem; (RAE).
- nazarena**, f. pl. (Arg, Urug): (1) velké ostruhy, tradičně užívané gauči; (RAE).
- neblinear**, intr. neosob. (Chil): (1) mrholit; (RAE).
- neblinero**, m. (Chil, Kub): (1) světelný přístroj vhodný do prostředí se špatnou viditelností způsobenou mlhou; (RAE).
- nebuloso, -sa**, (1) adj. (Arg, Kub, Urug): mlhavý, nejistý, málo jasný (např. o projektu); • *Es un proyecto un tanto nebuloso.*; (2) f. (Arg, Kub, Urug): stav nejistoty, zmatenosti a vágnosti; • *Está en una nebulosa. Se me hizo una nebulosa.*; (3) *estar alguien en las ~s*, (Ven): být roztěkaný, zasněný, mimo realitu; (RAE).
- negociado**, m. (JižAm): (1) nezákonný obchod, který nabere veřejnou povahu; (RAE).
- negrada**, f. (1) (Kub): soubor nebo spojení afro-amerických otroků, kteří tvořili personál nějakého statku (2) despekt. hovor. (Kub, Hond, Urug, Ven): soubor osob černé rasy (3) venk. (Urug): soubor osob připravených přijet ve vhodný čas na nějaké místo; (RAE).
- negraje**, m. hovor. (Ven): (1) *negrada* (2); (RAE).
- negramenta**, f. despekt. hovor. (Hond, Ven): (1) *negrada* (2); (RAE).
- negramentazón**, f. hovor. (Ven): (1) početný soubor osob černé rasy; (RAE).
- negrear**, (1) intr. (Bol): dvořit se několika ženám najednou (2) intr. (Bol): jít flámovat a vyhledávat milostná dobrodružství (3) intr. (Bol): řečeno o taxikáři: nelegálně pracovat po nocích a bez povolení (4) tr. (Kol, Pan, Per, Ven): pohrdat někým/něčím, nevážit si někoho/něčeho (5) tr. (Urug): vykořisťovat, využívat nějakého pracovníka; (RAE).
- negrillo**, m. (Am): (1) velmi tmavá stříbrná ruda, kt. obsahuje měď; (RAE).
- negrito, -ta**, adj. hovor. (Salv): (1) motivovaný, velmi urputný nebo nadšený, aby dosáhl toho, co si přeje; (RAE).
- negro, -ra**, m/f. (Am): (1) používá se jako mazlivý výraz mezi manželi, milenci nebo osobami, které se mají rádi (2) *con la ~*, hovor. (Chil): řečeno o nějaké obchodní transakci, především burzovní: bez peněz (3) *en negro*, hovor. (Arg): bez oprávnění, mimo zákon; (RAE).
- negrumo**, m. (Nik): (1) saze; (RAE).
- neles**, záp. adv. (Salv, Hond): (1) ve studentské mluvě: užívá se pro popření; (RAE).
- neme**, m. (Kol): (1) přírodní asfalt dané země; (RAE).
- neneco, -ca**, adj. (Hond): (1) řečeno o nějaké osobě: velmi slabý; i subst.; (RAE).
- neneque**, m. (Hond): (1) osoba, která je velmi slabá a nesamostatná; (RAE).
- nepe**, m. (Ven): (1) otruby z oloupané kukuřice složené ze slupek zrn a zárodků semen; (RAE).
- nesquisá**, f. (Nik): (1) *nixtamal*; ► viz *nahua*; (RAE).
- nesquisar**, tr. (Nik): (1) *nixquear*; ► viz *nahua*; (RAE).
- nevado, -da**, m. (Am): (1) hora pokrytá věčným sněhem; (RAE).
- nevazón**, f. (Arg, Chil, Ekv): (1) sněhová vánice; (RAE).
- nevería**, f. (Mex): (1) zmrzlinárna; (RAE).

- nicaragüe**, m. (Hond): **(1)** masový vývar s kukuřičnou tortillou (vyráběnou z kukuřice, která se před mletím nejdříve opraží); (RAE).
- niche**, adj. **(1)** despekt., hovor. (Kub, Hond, Ven): řečeno o nějaké osobě: černé rasy; i subst.; **(2)** despekt., hovor. (Ven): řečeno o nějaké osobě: pocházející z nízké sociální vrstvy, chovající se hrubě nebo mající špatný vkus; i subst.; **(3)** despekt., hovor. (Ven): řečeno o nějaké věci: hrubá, vulgární, nevkusná; (RAE).
- nieve**, f. (Mex, Portor): **(1)** zmrzlina; (RAE).
- ninfa**, f. (Guat, Mex): **(1)** leknín bílý (*Nymphaea alba*); ► vodní rostlina z čeledi leknínovitých (*Nymphaeaceae*) s dlouhým uzlovitým škrobovitým oddenkem, celistvými téměř kulatými listy a řapíkem, který je tak dlouhý, že po vyrašení z oddenku vypluje na vodní hladinu, kde se list rozprostře; má bílé koncové květy vyrůstající osamoceně a kulatý toboolkovitý plod s mnoha malými elipsovitými načernalými semínky; (RAE).
- niño, -ña**, **(1)** m/f. (Hond): osoba, která je i přes pokročilý věk svobodná **(2)** m/f. (Am): zacházení, které se projevuje společensky výše postaveným osobám; použ. se více před vlast. jm.; **(3)** f. (Salv, Hond, Nik): panna (žena, která nepřišla o panenství); (RAE).
- níquel**, m. (z něm. *Nickel*) **(1)** (Kub, Portor): mince o hodnotě pěti centů **(2)** (Urug): mince z jakéhokoliv kovu a jakéhokoliv hodnoty **(3)** (Urug): majetek, jmění; (RAE).
- nisayo**, m. venk. (Nik): **(1)** zbytky jídla používané ke krmení vepřů; (RAE).
- níspero**, m. **(1)** (Am): *chico zapote*; ► viz nahua; **(2)** (Am): plod *chico zapote*; ► viz nahua; **(3)** (Kol, Kub, Salv, Nik, Ven): vysoký strom z čeledi sapodilovitých (*Sapotaceae*), má jemné dřevo, které má hebkou kůru, a plody se sladkou a aromatickou dužinou; **(4)** (Kol, Kub, Salv, Nik, Ven): plod *níspero* (viz *níspero* (3)); (RAE).
- nisquear**, tr. (Hond): **(1)** *nixquear*; ► viz nahua; (RAE).
- nistayol**, m. venk. (Nik): **(1)** *nixtamal*; ► viz nahua; (RAE).
- nistayolero**, m. venk. (Nik): **(1)** Jitřenka; (RAE).
- noche, romper la ~ alguien**, hovor. (Arg, Urug): **(1)** jít ve skupině v noci ven a bavit se až do rána, jít pařit; (RAE).
- Nochebuena**, f. (Mex): **(1)** pryšec nádherný (*Euphorbia pulcherrima*); ► rostlina z čeledi pryšcovitých (*Euphorbiaceae*) původem z Mexika a Střední Ameriky, s ochmýřenými listy celistvými na okrajích a malými žlutými květy; během rozkvetu listy, které jsou blízko květenství, zčervenají; roste v teplém podnebí a pěstuje se jako ozdobná květina; (RAE).
- nohecita**, f. (Arg, Kub, Urug): **(1)** večerní soumrak; (RAE).
- nochero, -ra**, **(1)** adj. (Arg): zvyklý chodit večer ven za zábavou; **(2)** m/f. (Arg, Chil): u určitých druhů práce: osoba, která má noční službu; (RAE).
- noli**, m. (Kol): **(1)** *nolí*; (RAE).
- nolí**, m. (Kol): **(1)** palma, jejíž plod produkuje olej; (RAE).
- nomás**, adv. způs. **(1)** (JižAm, Kost, Hond, Mex, Nik): pouze, jenom **(2)** (JižAm, Salv, Hond, Mex): užívá se při pobídkách jako dodání důrazu řečenému výrazu, zpravidla následuje po slovesu; • *Atrévase nomás. Pase nomás.*; **(3)** (Arg, Bol, Kol, Salv, Nik, Urug): stěží, pouze, právě, zrovna; (RAE).
- noneco, -ca**, adj. hovor. (Kost, Hond, Nik): **(1)** řečeno o nějaké osobě: hloupá; i subst.; (RAE).
- noósfera**, f. (Am): **(1)** noosféra; (RAE).
- nopalito**, m. (Mex): **(1)** měkký list nopálu, který se jí dušený; (RAE).
- normalista**, adj. spol. rod (Kub, Salv, Mex): **(1)** učitel, absolvent tzv. „escuela normal“; (RAE).
- normar**, tr. (Kub, Mex): **(1)** držet se pravidel; (RAE).
- nortazo**, m. (Salv): **(1)** silný vítr; (RAE).
- norte**, m. (z fr. *nord*, to ze star. angl. *norþ*). **(1)** (Salv): silný vítr **(2)** (Ven): přechodný déšť, který padá od listopadu do ledna, tedy po období dešťů **(3)** *dar ~*, (Salv): podněcovat, podpořit nějakou akci; (RAE).
- norteadó, -da**, adj. vulg. (Mex): **(1)** dezorientovaný, ztracený; (RAE).
- nortear**, intr. neosob. **(1)** (Salv): vát silný vítr, ne nutně od severu **(2)** (Mex): vát silný vítr od severu; (RAE).
- nortino**, adj. (Chil): **(1)** obývajících severní kraje; i subst.; (RAE).

- nota**, f. **(1)** (Arg, Urug): novinářský článek **(2)** hovor. (Kub): stav opilosti; (RAE).
- noticiero**, m. (Kub, Salv, Guat, Urug, Ven): **(1)** zpravodajství; (RAE).
- noticioso**, m. (Am): **(1)** program v rádiu či televizi, kde se vysílají zprávy; (RAE).
- novedoso, -sa**, adj. (spíše v Am): **(1)** nový; (RAE).
- noviar**, intr. málo použ. (Arg): **(1)** mít známost, být zasnouben; (RAE).
- novillear**, tr. (Par): **(1)** řečeno o nějakém muži: přiblížit se s milostnými úmysly k ženě; (RAE).
- novillo**, m. **(1)** (Arg, Kub, Urug, Ven): kastrovaný býk, který je určen na lidskou potravu; **(2)** (Chil, Hond, Mex): tele; (RAE).
- novio**, m. (Kol, Ven): **(1)** pelargonie páskatá (*Pelargonium zonale*); ► rostlina z čeledi kakostovitých (*Geraniaceae*), má červené květy, je velmi běžná v zahradách; existují různé druhy, které se rozlišují podle velikosti a barvy květů, jež mohou být také růžové, bílé a žíhané; (RAE).
- nubazón**, f. (Salv, Nik): **(1)** seskupení tmavých mraků, které ohlašují déšť; (RAE).
- nublazón**, f. (Kub): **(1)** oblačnost **(2)** špatná viditelnost; (RAE).
- nuche**, m. (Kol): **(1)** larva, která vniká do srsti zvířat; (RAE).
- nuez encarcelada**, f. (Mex): **(1)** *pacana*; ► viz nahua; (RAE).
- nutria**, f. (Arg): **(1)** *coipo*; ► viz mapuche; (RAE).
- nutriero**, m. (Arg, Urug): **(1)** člověk, který se věnuje lovu vodních hlodavců a obchoduje s jejich kůží; (RAE).

2.2 Las entradas: letra «ñ»

ña, f. (zkrác. ze *señora*) (Am): (1) oslovení, které se uvádí před jméno ženy; (RAE).

ñacara, f. (Hond): (1) kožní vřed či rána u člověka či zvířete; (RAE).

ñajo, -ja, adj. (1) (Hond): řečeno o člověku: při řeči nazalizující hlásky; i subst.; (2) (Nik): řečeno o člověku: mající zaječí pysk; ► lidové označení pro rozštěp horního rtu a patra; (RAE).

ñame, m. hovor. (1) (Kub): osoba, která jeví známky nízké inteligence či kultivovanosti, popř. nedostatku vychování (2) (Pan): blázen; i adj.; • *Nadie le hace caso a ese jefe ñame.*; (RAE).

ñamería, f. hovor. (Pan): (1) šílenství (ztráta rozumu); (RAE).

ñampeado, -da, adj. hovor. (Pan): (1) šilený (ztratil rozum); (RAE).

ñampearse, zvrat. hovor. (Pan): (1) zešilet; (RAE).

ñampí, m. (Kost.): (1) jedlá hlíza *kolokázie* (*Colocasia*); ► rostlina z čeledi áronovitých (*Araceae*), původem z Indie, s velkými oválnými listy na konci zvlněnými, má růžový květ, masitý kořen, který je čerstvý velmi trpký, ale po uvaření trpkou chuť ztrácí a používá se jako potrava, stejně tak jako její listy; (RAE).

ñanga, f. (1) (Ekv, Hond): soubor vyčnívajících kořenů stromů magrovů (2) (Hond): bahno na dně mangrovů a bažin; (RAE).

ñángara, (1) f. venk. málo použ. (Hond): *ñacara* (2) spol. rod despekt. hovor. (Kub, Hond, Ven): aktivista nebo člověk sympatizující s levicovou stranou; (RAE).

ñangazo, m. (Kost): (1) lehké kousnutí či štípanec na těle; (RAE).

ñango, -ga, adj. (1) (Salv): řečeno o hovězím či vepřovém masu: obsahující chrupavky; i subst.; (2) (Mex): *ñengo*; i subst.; (RAE).

ñangotado, -da, adj. (Portor): (1) úslužný, pochlebovačný; i subst.; (2) skleslý, bez ambicí; i subst.; (RAE).

ñangotarse, zvrat. (1) (Portor, Dom): dřepnout si (2) (Portor): ponížít se, podrobit se (3) (Portor): ztratit chuť k něčemu; (RAE).

ñangué, m. (Kub): (1) *Datura metel*; ► celoroční rostlina z čeledi lilkovitých (*Solanaceae*) podobná durmanu obecnému, šedesát až osmdesát centimetrů vysoká, s oválnými listy s mnoha záhyby; má trubkovitý kalich, vnější okvěť je nafialovělé, vnitřní je bílé; má tobolku se čtyřmi chlopněmi; původně pochází z Indie a pěstuje se v evropských zahradách; (RAE).

ñañañara, f. hovor. venk. (Hond, Mex): (1) lenost; (RAE).

ñañigo, -ga, (1) adj. (Kub): patřící do společnosti Abakuá, která má africký původ a která je tvořena výhradně muži, nebo se této společnosti nějak týkající (2) m. (Kub): člen této společnosti; i adj.; (RAE).

ñañiguismo, m. (Kub): (1) plnění dogmat vytvořených společností Abakuá, která má africký původ a která je tvořena výhradně muži; (RAE).

ñapango, -ga, adj. (Kol): (1) mestic, mulat; (RAE).

ñaruso, -sa, adj. (Ekv): (1) řečeno o nějaké osobě: mající d'olíčky po neštovicích; (RAE).

ñatear, tr. (Nik): (1) šňupat; (RAE).

ñecla, adj. hovor. (Chil): (1) slabý, vyhublý; (RAE).

ñeco, -ca, (1) adj. (Dom): *ñoco*; i subst.; (2) m. (Hond): králík; (RAE).

ñecudo, -da, adj. (Salv): (1) mající silné bicepsy; (RAE).

ñengo, -ga, adj. (Mex): (1) slabý, vyhublý, neduživý; i subst.; (RAE).

ñengue, adj. (Mex): (1) *ñengo*; i subst.; (RAE).

ñeque, (1) adj. (Kost, Ekv, Nik): silný, statný (2) adj. (Kost): velmi dobrý, úžasný, výborný (3) m. (Am): síla, energie (4) m. (Bol, Ekv, Salv, Guat, Hond, Per): statečnost, odvaha (5) m. (Kol): aguti (*Dasyprocta*); ► savec-hlodavec z čeledi agutiovitých (*Dasyproctidae*) (příbuzná čeleď morčatovitých), různé druhy pocházející ze Střední a Jižní Ameriky, od Mexika a Antil až k severu Argentiny, žijí v lesnatých krajích; v Costa Rice se užívá jako fem.; (6) m. hovor. (Kub): smůla (7) m. (Salv, Nik): biceps (8) m. (Hond): rána do hlavy kloubem prostředníku (9) *de ~*, (Hond): silný, statný, energický; (RAE).

ñinga, f. hovor. (Kub, Ven): **(1)** troška, špetka; (RAE).

ñipe, m. (Chil): **(1)** keř z čeledi myrtovitých (*Myrtaceae*), jehož větve se používají na barvení; (RAE).

ñique, m. (Hond): **(1)** o hře „káča“: úder hrotem káči jednoho hráče do káči hráče druhého za účelem ji rozštípnout, nalomit či jinak poškodit; (RAE).

ñisca, f. (Salv): **(1)** exkrement; (RAE).

ñizca, f. (Per): **(1)** troška, špetka; (RAE).

ño, m. (afereze ze *señor*) (Am): **(1)** oslovení, které se uvádí před jménem muže; (RAE).

ñoco, **-ca**, adj. (Kol, Portor, Ven): **(1)** řečeno o osobě: s chybějícím prstem nebo rukou; i subst.; (RAE).

ñola, f. (Salv): **(1)** hlava člověka **(2)** vřed; (RAE).

ñomblo, **-bla**, adj. (Nik): **(1)** obézní; (RAE).

ñomblón, **-na**, adj. (Nik): **(1)** řečeno o člověku: velmi tlustý a mající velké pozadí; (RAE).

ñongo, **-ga**, adj. hovor. **(1)** despekt. (Kub): řečeno o člověku: indiskrétní; i subst.; **(2)** (Ven): řečeno o situaci nebo záležitosti: nejistá, neurčitá, plná těžkostí a překážek **(3)** (Ven): řečeno o člověku: příliš citlivý, křehký, jemný, nebo člověk, který předstírá, že takový je; (RAE).

ñoqui, m. (z it. *gnocchi*) **(1)** hovor. (Arg, Urug): rána pěstí **(2)** despekt. hovor. (Arg): státní zaměstnanec, který se nachází na pracovišti jen v den výplaty **(3)** hovor. (Urug): poškození karoserie auta způsobené nárazem; (RAE).

ñor, m. hovor. venk. málo použ. (Salv, Hond, Nik): **(1)** pán; ► užívá se jako oslovení mužů starších 40 let, s nimiž jednáme či v ně máme důvěru; (RAE).

ñorbo, m. (Per): **(1)** malý, velmi aromatický květ mučenky modré (*Passiflora caerulea*), který se často používá jako výzdoba oken **(2)** pl.: pěkné oči ženy; (RAE).

ñuco, **-ca**, (Salv, Hond): **(1)** adj.: řečeno o hovězím dobytku: mající velmi malé nebo žádné rohy **(2)** adj.: řečeno o člověku: s chybějícím prstem či prsty **(3)** m.: pahýl (po amputaci); (RAE).

ñurdo, **-da**, **(1)** adj. hovor. (Chil, Salv, Hond): levák; i subst.; **(2)** adj. despekt. hovor. (Salv, Hond): řečeno o osobě: patřící k levicové nebo radikálně smýšlející straně; i subst.; **(3)** f. hovor. (Salv): levá ruka; (RAE).

ñuzco, m. (Hond): **(1)** ďábel; (RAE).

2.3 Las entradas: letra «o»

oa, m. děts. (Hond): (1) dětská hra, která spočívá v tom, že hráč řekne co nejrychleji určitý text a splní úkol zadaný jiným hráčem během doby, kdy je míč ve vzduchu; (RAE).

obiubí, m. (Ven): (1) mirikina obecná (*Aotus trivirgatus*); ► opice černé barvy, která během dne spí s hlavou mezi nohama; (RAE).

oblea, f. (ze star. fr. *oublée*) (Arg): (1) malá protáhlá sušenka plněná krémem nebo jinou náplní z tenkého a křupavého těsta (2) nálepka (hlavně reklamní); (RAE).

obligación, f. (Nik): (1) práce (placená činnost); (RAE).

obo, m. (Ekv): (1) *Spondias mombin*; ► americký strom z čeledi ledvinovníkovitých (*Anacardiaceae*) se střídavými listy, které jsou složené z lichého počtu lesklých oválných lístků na konci zašpičatělých, dvojpoahlavních květů do hrozu a žlutým plodem, který se podobá ryngli; (RAE).

obrada, f. (Hond, Nik): (1) vyprazdňování stolice, stolice; (RAE).

obradera, f. hovor. venk. eufem. (Hond, Nik): (1) průjem; (RAE).

obraje, m. (1) (Salv): místo, kde se zpracovávalo indigo (2) (Mex): krám nebo místo, kde se prodává vepřové maso; (RAE).

obrajero, -ra, m/f. (Mex): (1) prodavač v krámu s vepřovým masem; (RAE).

obrantina, f. hovor. (Ven): (1) častý průjem; (RAE).

obstinación, f. (1) (Kost, Ven): pobouření, rozhořčení (2) (Kub, Ven): nuda; (RAE).

obstinado, -da, adj. (1) (Kost, Kub, Ven): otrávený, unavený, znužený (2) (Nik): rozzlobený, vztekly; (RAE).

obstinante, adj. (Kub, Ven): (1) o nějaké věci: způsobující pobouření, rozhořčení, jitrící citlivé místo (2) o nějaké věci: nudná; (RAE).

obstinar, tr. (1) hovor. (Kost, Kub, Ven): rozhněvat, rozzuřit někoho (2) zvrát. (Kub, Ven): nudit se, nabažit se něčeho nebo někoho; (RAE).

ochavón, -na, adj. (Kub): (1) patřící z jedné osminy k černé rase; (RAE).

ocioso, -sa, adj. (1) (Kub, Nik) řečeno o půdě: neobdělávaná (2) (Salv) nemravný, nepoctivý; (RAE).

ocotal, m. (Salv, Guat, Hond, Mex, Nik): (1) území, kde rostou stromy *ocotes*; ► viz nahua; (RAE).

ocotaloso, -sa, adj. (Hond): (1) řečeno o hoře nebo lese: rostou tam stromy *ocotes*; ► viz nahua; ; (RAE).

ocotero, -ra, adj. (1) (Hond, Mex): týkající se stromu *ocote*; ► viz nahua; (2) (Mex): *ocotal*; (RAE).

ocotillo, m. (Mex): (1) *Fouquieria splendens*; ► keř s červenými květy, který se u země rozvětňuje a jehož kůra produkuje pryskyřici; (RAE).

ocotito, -ta, m/f. (Mex): (1) osoba, jež vyvolává rozbroje; (RAE).

ocotoso, -sa, adj. (Hond): (1) řečeno o borovici: obsahující velké množství pryskyřice; (RAE).

ocra, m. (afr. pův.) (Salv): (1) *Abelmoschus esculentus*; ► bylina z čeledi slézovitých (*Malvaceae*) původem z Afriky, pěstovaná v Americe, s rovným a ochmýřeným stonkem, velkými listy a žlutými květy, které jsou podobné květům bavlíku, má podlouhlý plod téměř cylindrického tvaru, který je plný semen, jež po dozrání ztmavnou; mladý plod produkuje určitý druh rosolu, a proto se využívá k zahuštění určitých pokrmů, a také se používá v medicíně; rostlina samotná je vláknitá a tudíž se využívá v textilu; (RAE).

ocreya, m. (Salv): (1) *ocra*; (RAE).

octubрино, m. hovor. slang. (Hond): (1) třtinová pálenka; (RAE).

ocuje, m. (Kub): (1) *Calophyllum brasiliense*; ► americký strom z čeledi *Clusiaceae*, asi 30 metrů vysoký, má načernalý a vrásčitý kmen, lesklé hladké tvrdé oválné listy, bílé vonné květy sdružené do květenství, kulaté masité plody; produkuje pryskyřici známou jako tzv. „Mariin balzám“; (RAE).

ocumo, m. (Ven): (1) *Xanthosoma sagittifolium*; ► rostlina z čeledi áronovitých (*Araceae*) s krátkým stonkem, trojúhelníkovými listy, žlutými květy a téměř kulovitým oddenkem, jenž obsahuje hodně škrobu, je jedlá; (RAE).

ocurso, m. (Guat, Mex): (1) písemná žádost, petice; (RAE).

ofertar, tr. (Am): (1) nabízet (2) zasvětit, věnovat světcům či Bohu; (RAE).

oficialismo, m. (Am): (1) skupina lidí tvořící nějaký vládní sbor (2) soubor politických tendencí nebo sil podporujících vládu; (RAE).

oficialista, adj. (Am): (1) řečeno o nějaké osobě: patřící k vládnímu sboru či nějak se ho týkající; i subst.; (RAE).

ófrico, -ca, adj. (Bol): (1) tmavý, ponurý; (RAE).

ojaladora, f. (Hond): (1) šicí stroj, jenž slouží k děrování oblečení; (RAE).

ojeado, da, adj. (Hond, Urug): (1) řečeno o nějaké osobě nebo o mláděti zvířete: uhranuté; (RAE).

ojete, m. (1) (Mex): hloupá osoba (2) vulg. (Urug): štěstí; (RAE).

ojetillo, m. (Chil): (1) malý otvor; (RAE).

ojito, m. (Urug): (1) suchá kulatá sušenka se sladkou výplní uprostřed; (RAE).

ojo, (1) ~ **de pescado**, m. hovor. (Kub): mozol, kuří oko (2) **pelar los ~s**, hovor. (Nik): vyvalit oči; (RAE).

ojoche, m. (Kost, Hond, Nik): (1) *Brosimum*; ► strom z úmoří Atlantského oceánu Střední Ameriky, z čeledi morušnikovitých (*Moraceae*), až 30 metrů vysoký, má hladkou kůru, která je jemně šedá, má šedavě bílé květy a plody se semeny, která jsou po uvaření jedlá. Jeho dřevo se používá ve stavebnictví a nábytkářství; (RAE).

ojoso, -sa, adj. (Bol): (1) řečeno o nějaké osobě: mající velké oči; (RAE).

ojudo, -da, adj. (1) (Kub): řečeno o nějaké osobě, hlavně o dítěti: vyžadující a chtějící to, co mají ostatní (2) hovor. (Salv, Hond): řečeno o nějaké osobě: mající velké a vystupující oči, okatá; (RAE).

ola, ~ **verde**, f. (Kol): (1) zelená vlna; ► synchronizace fází semaforů umožňující plynulý průjezd vozidel jedoucích stanovenou rychlostí; (RAE).

olaje, m. (Kol): (1) vlnobití; (RAE).

oleada, f. (Mex): (1) valící se stádo; (RAE).

olimpiada (nebo **olimpiáda**), f. pl. (Hond): (1) opravný pokus zkoušky z jednoho nebo více předmětů; (RAE).

olímpico, m. (Urug): (1) sendvič ze tří vrstev toastového chlebu bez kůrky plněný šunkou, sýrem, vejcem natvrdo, hlávkovým salátem, rajčetem a majonézou; (RAE).

olingo, m. (Hond): (1) vřešťan plástíkový (*Alouatta palliata*); ► opice s velkou hlavou, rovným nosem, robustním trupem, má dlouhý a chápavý ocas, silné končetiny s pětiprstými a chápavými prsty na chodidlech a předních končetinách, je hodně osrstěný, jeho srst je černá a lesklá, vybledlejší na břichu a končetinách; (RAE).

oliscoso, -sa, adj. (Ekv): (1) řečeno o nějaké potravíně: zapáchající, jelikož je zkažená či plesnivá; (RAE).

olivo, dar el ~, hovor. (Arg, Urug): (1) někoho vyhodit, vyloučit; (RAE).

olla, f. (1) ~ **de carne**, (Kost): jídlo skládající se z vařené zeleniny, masa a rýže, jež se normálně podává v době večeře (2) ~ **de presión**, (Kub): tlakový hrnec; (RAE).

olleta, f. Ven: (1) jídlo připravené v kukuřičné šťávě, které se skládá z drůbežního či hovězího masa nebo vepřového ocasu, vína, různého koření a trochy nerafinovaného cukru; (RAE).

olomina, f. (Kost, Salv, Hond): (1) obecný název různých druhů drobných ryb, jež žijí ve sladkých nebo slaných vodách Střední Ameriky, vysušené a osolené jsou jedlé; (RAE).

olopopo, m. (Kost): (1) puštík brýlatý (*Pulsatrix perspicillata*); ► velký noční dravý pták obývající pobřeží Tichého oceánu (též známý pod jménem *oropopo*); (RAE).

olorosar, tr. děts. (Chil): (1) cítit (o vůni či zápachu); (RAE).

oncita, f. (Mex): (1) lasice dlouhoocasá (*Mustela frenata*); ► noční masožravý savec, asi 25 centimetrů dlouhý, má malou hlavu, krátké tlapy a hnědou nazrzavélou srst na hřbetě, bílou srst na břicho a hnědou špičku ocasu, je velmi živý a hbitý, zabíjí myši, krtky a ostatní drobná zvířata a škodí tím, že požírá ptačí vejce a zabíjí ptačí mláďata; (RAE).

onda, (1) f. (Salv): neodbytná myšlenka (2) **estar de ~**, hovor. (Arg): být v módě; • *Este color está de onda*.; (3) **ponerse para la ~ de alguien**, (Kub): snažit se v někomu vzbudit lásku (4) **ponerse para la ~ de alguien**, (Kub): hlídat někoho za účelem přistihnout ho při nějaké chybě (5) **tener alguien buena ~**,

hovor. (Arg): dobře s někým zacházet **(6) tener ~ con alguien**, hovor. slang. (Arg): řečeno o dvou osobách: padnout si vzájemně do oka; (RAE).

ondulín, m. **(1)** (Chil): natáčka **(2)** (Urug): vlásenka do vlasů; (RAE).

onoto, m. (Kol, Ven): **(1)** *Bixa orellana*; ► strom z čeledi *Bixaceae*, nízký, se střídavými oválnými listy s dlouhými řapíky, červenými vonnými květy, oválným masitým plodem, ve kterém je hodně semen; pěstuje se v amerických teplých oblastech; z vařeného plodu se vyrábí léčivý chladivý nápoj a ze semen se extrahuje substance červené barvy, kterou Indiáni dříve používali na barvení těla, dnes se využívá v malířství a barvířství; ve Venezuele se navíc používá jako potravinářské barvivo; (RAE).

onza, f. (Hond, Ven): **(1)** *Puma yagouaroundi*; ► americká kočovitá šelma, která má kávovou nazrzavělou nebo matnou černou srst, žije v savanách, lesích (vlhkých či běžných) od Arizony až po severní Argentinu; (RAE).

oósfera, f. (Am): **(1)** oosféra; (RAE).

opacar, tr. **(1)** (Am): ztemnit, setmět se, ztmavit, zatáhnout se; i zvrat.; **(2)** (Kub, Mex, Urug): předčít, zastínit někoho v něčem; (RAE).

operático, -ca, **(1)** adj. (Chil, Kub, Ven): patřící opeře, týkající se opery **(2)** m/f. (Chil, Ven): osoba, jež zná a zajímá se o operu; (RAE).

opería, f. (Bol): **(1)** hloupost, nesmysl; (RAE).

opilar, zvrat. (Bol): **(1)** řečeno o žaludku: naplnit se vodou; (RAE).

opio, m. (Arg, Urug): **(1)** otrava (nudná či únavná osoba nebo věc); (RAE).

opositor, -ra, m/f. (Am): **(1)** v politice: stoupenec opozice; (RAE).

óptica, f. (z řečt. *ὀπτικός*) (Arg): **(1)** soubor jednotlivých součástí tvořících světla vozidla, hlavně přední; (RAE).

opuesto, -ta, adj. (Salv, Nik): **(1)** řečeno o osobě: neustále provokující menší a slabší osobu; (RAE).

órale, citosl. hovor. (Mex): **(1)** používá se jako pobídnutí, vyzvání někoho k něčemu; (RAE).

orático, -ca, adj. básn. (Hond): **(1)** bláznivý, svárlivý, šílený; (RAE).

orchilla, f. (Ekv) **(1)**: lišejník, který se vykytuje na skaliscích omývaných mořskou vodou; (RAE).

orden, f. (Kub, Mex): **(1)** účet (v restauraci, kavárně); (RAE).

ordeña, f. (Nik): **(1)** dojení; (RAE).

orear, intr. (Kost): **(1)** rýžovat zlato; (RAE).

oreja, **(1)** f. **(Kol)**: mimoúrovňová křižovatka na dálnicích **(2)** spol. rod (Kub, Salv, Hond, Nik): špion, který tlumočí vyslechnuté konverzace vládním orgánům **(3)** ~ **de negro**, f. (Arg, Urug): *timbó*; ► viz guaraní **(4) parar la ~**, hovor. (JižAm, Guat, Mex): něčemu věnovat velkou pozornost; (RAE).

orejear, tr. **(1)** (Arg, Urug): v kartách: pomocí rýh a značek na kartách je postupně poznávat a být schopen přiřadit je k jednotlivým barvám **(2)** (Kol): před krocením koní nebo mul: chytout je či připevnit za uši **(3)** (Salv, Nik): nediskrétně naslouchat cizím rozhovorům; (RAE).

orejismo, m. (Hond): **(1)** špehování a donášení policii ohledně něčeho nebo někoho; (RAE).

orejón, -na, **(1)** adj. (Kol): pocházející z tzv. Bogotské savany; i subst.; **(2)** m. (Kol, Hond): hrubý a drsný člověk **(3)** m. (Mex): příušnice; (RAE).

orellana, spol. rod hovor. (Salv): **(1)** špion, který tlumočí vyslechnuté konverzace vládním orgánům; (RAE).

orero, m. (Kost): **(1)** ten, kdo rýžuje zlato; (RAE).

orfanatorio, m. (Mex): **(1)** sirotčinec; (RAE).

orfebre, (z fr. *orfèvre*) spol. rod (Kol): **(1)** osoba zpracovávající umělecké předměty z mědi nebo ostatních kovů; (RAE).

organillo, ~ **de boca**, m. (Mex): **(1)** harmonika; (RAE).

órgano, m. (Mex): **(1)** obecný název pro některé druhy vysokých a rovných kaktusů **(2)** ~ **de boca**: harmonika; (RAE).

orientano, -na, adj. (Ekv): **(1)** pocházející z východní části Amazonie; i subst.; (RAE).

orilla, f. pl. (Arg, Bol, Mex y Nik): **(1)** periferie; (RAE).

orillar, tr.: (1) (Arg): přistoupit, přiblížit se (i přenes.); • *Su comportamiento orilla el absurdo.*; (2) (Kub): vyvarovat se něčeho (3) hovor. (Kub): řečeno o nějaké osobě: chodit po břehu; řečeno o lodi: přiblížit se k pobřeží, lemovat pobřeží (4) (Mex): někoho pronásledovat, zahnat do úzkých; (RAE).

orillero, -ra, adj. (StřAm, Arg, Kub, Par, Urug, Ven): (1) periferní; i subst.; (RAE).

orinadera, f. hovor. (Kub, Salv, Hond): (1) časté močení; (RAE).

oripopo, m. (Ven): (1) kondor krocanovitý (*Cathartes aura*); ► americký denní dravý pták, který se živí mršinami, je asi 70 centimetrů dlouhý s rozpětím křídel až 180 centimetrů, s neopeřenou načervenalou hlavou, má černé peří, křídla jsou vespod u břišní části šedivě stříbřitá; (RAE).

oro, ~ **cochano**, m. (Ven): (1) ryzí zlato, bez příměsí; (RAE).

orquestar, tr. (1) (Salv): v politickém jazyce a jazyce reklamy: spolupracovat na něčem (2) (Urug): něco zorganizovat, připravit předem, aniž by se braly v potaz názory ostatních; (RAE).

oso, (1) ~ **melero**, m. (Hond): mravenčák dvoupřstý (*Cyclopes didactylus*); ► savec z řádu chudozubých (*Xenarthra*), malý s kuželovitou hlavou se zašpičatělým čenichem, krátkýma ušima schovanými v srsti, malýma očima, s ústy bez zubů s dlouhým drsným lepkavým jazykem, má tlustý masivní krk, má podlouhlý robustní málo ohebný trup, dlouhý silný chápavý ocas, svalnaté a dlouhé končetiny uzpůsobené k životu na stromech; srst je hustá, lesklá, dlouhá a hedvábná a má tmavě naoranžovělou nebo zlatě žlutou barvu; (2) **hacerse alguien el** ~, hovor. (Arg, Urug): dělat se hloupým (3) **poner alguien el** ~ **a trabajar**, (Kub): důkladně se zamyslet za účelem nalezení řešení nějakého problému; (RAE).

ossobuco, m. (it. výraz) (Arg, Chil): (1) výřez z telecí holenní kosti i s morkem a masem, jež ji obklopuje; (RAE).

otario, -ria, adj. (Arg, Par, Urug): (1) hloupý, pošetilý, člověk, nechající se snadno napálit; (RAE).

otatal, m. (Mex): (1) území osázené *Guadua angustifolia*; ► druh bambusu, velmi tlustý a vysoký, s ostny a klouby, které jsou asi půl metru od sebe; (RAE).

otatera, f. (Mex): (1) území osázené *Guadua angustifolia*; ► druh bambusu, velmi tlustý a vysoký, s ostny a klouby, které jsou asi půl metru od sebe; (RAE).

oveja, (JižAm): (1) *llama*; ► viz *quechua*; (RAE).

ovejería, f.: (1) (JižAm): stádo ovcí (2) (JižAm): ovčín (3) (Chil): chov ovcí; (RAE).

overo, -ra, adj. (Am): (1) řečeno o koni, mule nebo oslovi: strakatý; (RAE).

overol, m. (z angl. *overall*) (Am): (1) montérky, pracovní kombinéza; (RAE).

oxigenar, tr. (Arg, Ven): (1) přinést čerstvý vítr do něčeho, zlepšit zhoršující se situaci nějakým novým příspěvkem; (RAE).

oxígeno, (z řečt.) **dar** ~, (Arg): (1) přinést čerstvý vítr do něčeho, zlepšit zhoršující se situaci nějakým novým příspěvkem; (RAE).

ozonósfera, f. (Am): (1) ozonoféra; (RAE).

2.4 Las entradas: parte de la letra «p»

pacellón, m. (ze star. fr. *paveillon*) (1) (Ven): jídlo skládající se ze smaženého masa, rýže, černých fazolí a osmaženého banánu (2) pl. (Kol): velký světelný ohňostroj; (RAE).

pabilo nebo **pábilo**, m. (Ven): (1) tlustá odolná vlněná nit složená z lehce utažených vláken, používá se mimo jiné na výrobu plátěných bot, hamak a přehozů na postel; (RAE).

pacaya, f. (1) (StřAm): *Chamaedorea tepejilote*; ► druh palmy se zpeřenými listy, pupeny jejích květů jsou jedlé, stejně tak jako výhonky a štíhlé mladé stonky; (2) (Guat): otrava (otravná úloha nebo činnost); (RAE).

pacayal, m. (1) (Kost, Guat, Hond, Nik): území, kde rostou tzv. *pacayas* (viz *pacaya* (1)) (2) (Per): území, kde se pěstují tzv. *pacaes*; ► viz *quechua*; (RAE).

pacayar, m. (Per): (1) území, kde se pěstují tzv. *pacaes*; ► viz *quechua*; (RAE).

pachacho, -**cha**, adj. (Chil): (1) řečeno o nějaké osobě či zvířeti: podsaditý a mající krátké nohy; (RAE).

pachanga, f. hovor. (Arg, Kub, Salv, Guat, Nik, Urug): (1) veřejná nebo rodinná oslava, zpravidla s tancem; (RAE).

pachanguear, intr. hovor. (1) (Arg, Kub, Salv, Urug): účastnit se oslavy zvané *pachanga* (viz *pachanga*) (2) (Kost, Kub, Hond, Nik): pařit, flámovat; (RAE).

pachanguero, -**ra**, adj. (Arg, Kub, Salv, Nik, Urug): (1) řečeno o nějaké osobě: rád navštěvující tzv. *pachangas* (viz *pachanga*); (RAE).

pacheco, m. (Ekv, Ven): (1) velká zima; (RAE).

pachilla, f. (Ekv): (1) suť, šterk; (RAE).

pachocha, f. (Kol, Kub, Pan, Per): (1) flegmatičnost, lhostejnost, netečnost, pomalost; (RAE).

pachón, -**na**, adj. (Hond, Mex, Nik): (1) chlupatý, chundelatý; (RAE).

pachorrear, intr. (Nik): (1) zahálet, povalovat se; (RAE).

pachorriento, -**ta**, adj. (1) hovor. (Arg, Urug): flegmatický, lhostejný, netečný, pomalý (2) (Ekv): chlupatý, chundelatý; (RAE).

pachotada, f. (1) (Bol, Chil, Kost, Ekv, Per): hloupost, nesmysl (2) (Kub, Ven): agresivní, neuctivá, povýšená odpověď; (RAE).

pachotero, -**ra**, adj. (Chil, Kost): (1) řečeno o nějaké osobě: říkající tzv. *pachotadas* (viz *pachotada* (1)); i subst.; (RAE).

pachucada, f. (Kost): (1) chování typické pro osobu zvanou *pachuco*; ► viz *nahua*;

pachuquear, intr. (Salv): (1) tančit; (RAE).

pacón, m. (Hond): (1) *Sapindus saponaria*; ► americký strom z čeledi mýdelníkovitých (*Sapindaceae*), šest až osm metrů vysoký, s krásnou korunou a listy rozdělenými do celistvých lístků, s květy tvořenými čtyřmi okvětními lístky žlutavé barvy uspořádanými v úžlabních latách a masitým plodem podobným plodu třešně, ale hořkým, a se dvěma či třemi peckami či černými lesklými semeny; dužina tohoto plodu smíchaná s vodou produkuje určitý druh mýdla, které se používá na praní prádla; (RAE).

pacora, f. (Kol): (1) široký a krátký nůž, který se používá na odstranění šupin a provádění řezů do rybiho masa; (RAE).

pacota, f. (1) (Arg): skupina lidí, jež někoho doprovází (2) (Mex): osoba či věc, která je nevýznamná a má malou hodnotu; (RAE).

pacotilla, f. (1) (Chil, Guat, Hond): lůza, podlí a zlí lidé (2) (Salv, Nik): parta (skupina přátel); (RAE).

pacotillero, -**ra**, m/f. (Am): (1) kramář či podomní obchodník; (RAE).

pacumutu, m. (Bol): (1) pečeně z masa dobytka, kdy se maso nabodne na tyč a peče se na přímém ohni; (RAE).

padre, adj. hovor. (Mex): (1) úžasný, skvělý; (RAE).

padrillo, m.: (1) (JižAm): plemenný hřebec (2) (Per): plemenné zvíře; (RAE).

padrinaje, m. (Chil): (1) skupina kmotřů (2) kmotrovství; (RAE).

padrísimo, -**ma**, adj. hovor. (Mex): (1) vynikající, super; (RAE).

padrón, m. (Arg, Kol, Hond, Dom): (1) plemenný hřebec; (RAE).

padrote, m. (1) (StřAm, Kol, Ekv, Portor, Dom, Ven): u dobytku: samec určený k rozmnožování (2) (Mex): pasák (osoba, jež využívá práce prostitutky) (3) (Mex): kuplíř; (RAE).

padrotear, (1) tr. (Ven): řečeno o nějakém zvířeti: prosazovat svou autoritu mezi zvířaty stejného druhu (2) tr. hovor. (Ven): řečeno o nějaké osobě: rozkazovat, ovládat jinou osobu využíváním jejích slabostí (3) intr. (Mex): řečeno o nějakém muži: žít jako pasák (využívat práce prostitutky) (4) intr. (Mex): řečeno o nějakém muži: věnovat se kuplířství; (RAE).

pago¹, m. (1) (Arg, Bol, Urug): rodný kraj nějaké osoby, nebo kraj, kde daná osoba zakořenila; použ. se více v pl.; (2) venk. (Arg, Per, Urug): místo, obec, kraj; použ. se více v pl.; (RAE).

pago², citosl. (onomat. výraz) (Salv): (1) používá se za účelem imitovat zvuk výprasku nebo varovat zlobivé dítě před výpraskem; použ. se opak.; (RAE).

pahua, f. (Mex): (1) *pagua*; ► viz *nahua*;

pahuichi, m. (Bol): (1) chýše, chatrč; (RAE).

paila, f. (1) (Am): pánev, nádoba (2) (Kub): rendlík (3) (Ekv): kufr vozidla (4) (Nik): mačeta se širokou čepelí, tenkou co do tloušťky, a rukojetí stopu dlouhou; používají ji pracovníci s cukrovou třtinou na její kácení; (RAE).

pailada, f. hovor. (Hond): (1) velké množství něčeho; (RAE).

pailero, -ra, (1) m/f. (Antil, Kost, Mex, Nik, Ven): osoba, jež v cukrovarech nebo ve výrobnách solí pracuje s tzv. *pailou* (viz *paila* (4)) (2) m/f. (Bol, Kub, Ekv, Mex y Per): osoba, jež vyrábí nebo prodává tzv. *pailas* (viz *paila* (1) a (2)) či obdobné předměty (3) m. hovor. (Kub): muž homosexuál (4) m. (Nik): pracovník, jenž mačetou kácí cukrovou třtinu; (RAE).

pailetas, adj. (Kost): (1) řečeno o hovězím dobytku: mající rohy zahnuté dozadu nebo hnáty směrem do stran; (RAE).

pailón, m. (Hond): (1) proláklna s okrouhlým dnem; (RAE).

paina, f. (Arg): (1) bílý chumáč tvořený velkým množstvím chmýří, jímž jsou pokryty semínka stromů rodu *Chorisia*; (RAE).

paipudo, -da, adj. (Nik): (1) řečeno o nějaké osobě: mající silné a výrazné rty (2) řečeno o nějaké osobě: mající výraznou čelist; (RAE).

paisano, m. (Mex): (1) oba druhy ptáků rodu kukačka (*Geococcyx*): *Geococcyx californianus* (kukačka kohoutí) a *Geococcyx velox* (kukačka zemní); ► ptáci z řádu kukačky (*Cuculiformes*), mají kávové našedivělé peří, křídla a ocas zeleno-bronzové barvy, temeno nažloutle hnědé barvy a žijí v oblastech s nadmořskou výškou do 2000 metrů; (RAE).

paja, (1) f. (Salv, Nik): proud vody, který dodává hlavní trubka v domě jednotlivým potrubím (2) f. (Salv): hloupost, nesmysl (3) f. (Salv): chvástání se (4) f. (Nik): kohoutek (vodovodu) (5) f. pl. (Salv, Guat, Hond): lži (6) ~ **de agua**, f. (Kol, Kost, Guat): kohoutek (vodovodu) (7) ~ **de agua**, f. (Kost): říčka, potůček (8) ~ **toquilla**, f. (Ekv): vlákno z rostliny *Carludovica palmata*, z níž se vyrábí panamský kloubouk (9) **correrse alguien la** ~, vulg. (Per): masturbovat (10) **hacerse alguien una** ~, vulg. (Arg, Kub, Per, Urug): masturbovat; (RAE).

pajarear, intr. (1) (Am): řečeno o jezdeckém zvířeti: polekat se, splašit se (2) (Am): vyplašit domácí ptactvo či zvěř (3) (Mex): tajně naslouchat, špiclovat; (RAE).

pajarero, -ra, (1) adj. (Am): řečeno o jezdeckém zvířeti: lekávé (2) m. (Am): chlapec, jenž má za úkol plašit ptáky na osetém poli; (RAE).

pájaro, m. (1) (Kost, Kub): muž homosexuál (2) hovor. (Guat, Ven): penis (3) ~ **bobo**, (Kost, Urug): pták s krásným peřím (obecně); (RAE).

pajear, (1) tr. (Kost, Salv, Nik): mluvit o nezajímavých věcech (2) intr. hovor. (Salv, Urug): lhát (3) zvrat. (Salv, Nik): masturbovat; (RAE).

pajero, m. málo použ. (Nik): (1) instalatér; (RAE).

pajero, -ra, (1) adj. (Salv, Per): řečeno o nějaké osobě: masturbující či někoho sexuálně uspokojující rukou; i subst.; v Argentině, na Kubě a v Uruguayi se užívá jako vulg.; (2) adj. (Salv): lhář (3) m/f. (Salv, Nik): osoba, která říká hlouposti; (RAE).

pajista, adj. (Nik): (1) líný; (RAE).

pajón, m. (1) (Am): divoce rostoucí travina bohatá na vlákninu, která se v období nouze používá jako krmivo pro dobytek (2) (Ekv): travnaté území či území pokryté slámou (3) (Dom): neuspořádané nakadešené vlasy; (RAE).

pajonal, m. (1) (JižAm, Hond): travnaté místo (2) (Arg, Urug): nízko posazené území, které se často zaplavuje, pokryté různými druhy travin běžně se vyskytujícími na vlhkých místech (3) (Kub): rozčuchaný účes; (RAE).

pajonear, intr. hovor. (Chil): (1) řečeno o nějaké osobě: být roztěkaný; (RAE).

pajoso, -sa, adj. (1) (Kost): řečeno o nějaké osobě: chvástává (2) (Kub): řečeno o nějaké osobě: masturbující či někoho sexuálně uspokojující rukou; (RAE).

pajuela, f. (Kol): (1) destička ze zlata, stříbra nebo jiného materiálu, která slouží k čištění zubů nebo sluchu; (RAE).

pajuerano, -na, m/f. (Arg, Bol, Par, Urug): (1) osoba pocházející z vesnice nebo obce, která nezná městské návyky; (RAE).

pajuil, m. (1) (Salv, Hond): hoko pospolitý (*Crax alector*); ► pták tropické Ameriky z řádu hrabaví (*Galliformes*) a z exkluzivně americké čeledi, má robustní trup, dlouhý ocas, hřebínek schopný vzpřímit peří směrem dopředu, má lesklou černou barvu a bílé břicho, načernalý zobák s ostrým zašpičatěním a se žlutým ozobím, jež nese hlízkaté výrůstky, a naředavělé nohy; jeho maso je jedlé, a proto patří mezi ohrožená zvířata; (2) (Salv): pomalá a nešikovná osoba; (RAE).

pajuela nebo **pajuilla**, f. (Kost): (1) *pajuil*; (RAE).

palabrear, (1) tr. (Chil, Kost, Salv, Nik): přesvědčovat někoho k něčemu (2) tr. hovor. (Kub, Salv, Ven): domluvit se na něčem, dojednat něco (neformálně, bez písemného základu) (3) intr. (Salv, Mex): hovořit (4) zvrat. (Ekv, Salv): zavázat se k něčemu (5) zvrat. (Ekv): informovat se (6) zvrat. (Nik): mezi dvěma osobami: vzájemně si nadávat; (RAE).

palabroso, -sa, adj. (Kol): (1) upovídaný; (RAE).

palamenta, f. (Kol): (1) palisáda, ohrada; (RAE).

palanca, f. (1) (Kub, Salv): vlivná osoba, jež někoho podporuje (2) (Salv): vysoká osoba; (RAE).

palancazo, m. (Kub, Salv): (1) využívání protekce; (RAE).

palancón, -na, adj. (Salv, Hond): (1) řečeno o nějaké osobě: vysoká; (RAE).

palangana, (1) f. (Urug): umyvadlo (2) spol. rod despekt. hovor. (Arg, Per, Urug): chvastoun, domýšlivec; i adj.; (3) spol. rod (Kost, Urug): hlupák, pošetilec (4) spol. rod (Kost): nerozhodná osoba (5) spol. rod (Kost): dotěrná osoba; (RAE).

palanganear, intr. despekt. hovor. (Arg, Chil, Per): (1) chvástat se; (RAE).

palanganeo, m. (Kost): (1) nerozhodnost, nejistota; (RAE).

palangre, (1) m. (Ven): obchod dosažený oportunistickým jednáním, ze kterého je velký zisk (2) obourod. (Ven): v novinářském jazyce: úplatek novinám či novináři za to, že otiskne nějakou informaci, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; (RAE).

palangrismo, m. (Ven): (1) v novinářském jazyce: braní úplateků za otištění nějaké informace, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; (RAE).

palangrista, adj. (Ven): (1) řečeno o novináři či novinách: pobírající úplatky za otištění nějaké informace, která ovlivní něčí zájmy nebo jim napomůže; i subst.; (RAE).

palanqueador, -ra, m/f. (Ekv): (1) osoba, jež uplatňuje svůj vliv, aby někdo něčeho dosáhl; (RAE).

palanquear, tr. hovor. (JižAm, Kub, Salv, Hond, Nik): (1) řečeno o nějaké osobě: uplatňuje svůj vliv, aby někdo něčeho dosáhl; (RAE).

palanqueo, m. (Kub, Ekv): (1) proces a výsledek uplatňování něčího vlivu, aby někdo něčeho dosáhl; (RAE).

palanqueta, f. (1) (Ekv): veka (2) (Mex): sladkost z karamelu a dýňových jader, arašídů či ořechů; (RAE).

palencón, m. (Hond, Nik): (1) vysoký a masivní kmen stromu či dřevěný kůl; (RAE).

palenque, m. (1) (Arg, Urug): kůl k přivázání zvířat (2) (Kost): obydlí některých skupin domorodců (3) (Kub): vzdálené a špatně dostupné místo, kde se ukrývali uprchlí afro-američtí otroci (4) (Nik): stavba se

širokou střechou a bez zdí, která dříve sloužila jako obydlí domorodců, tento výraz se rozšířil na podobnou stavbu, jež dnes slouží k oslavám; (RAE).

palenquear, tr. (Arg, Urug): (1) přivázat zvířata ke kůlu; (RAE).

paleta, f. (1) (Am): v některých míčových hrách: dřevěná pálka (2) (StřAm, Mex, Portor, Dom): nanuk (3) hovor. (Urug): osoba, jež doprovází nějakou dvojici jako doprovod; (RAE).

paletear, zvrat. hovor. (Chil): (1) prokázat velkou laskavost; (RAE).

paletería, f. (Mex): (1) obchod, kde se prodávají nanuky; (RAE).

paletero, -ra, m/f. (Salv, Hond, Mex, Nik): (1) osoba, která vyrábí nebo prodává nanuky; (RAE).

pálida, f. hovor. (1) (Arg, Urug): duševní deprese (2) (Arg, Urug): deprimující věc nebo téma (3) (Hond): malárie; (RAE).

palier, m. (z fr. *palier*) (Arg, Urug): (1) odpočívadlo na schodišti; (RAE).

palilla, f. (Hond): (1) tenké dřevěné držátko nanuků; (RAE).

palillo, m. (Urug): (1) kolíček (na věšení prádla); (RAE).

palillona, f. (Hond, Nik): (1) mažoretka; (RAE).

palito, m. (1) vulg. (Kub, Salv, Guat): soulož (2) (Kub): palička (k bubnu) (3) (Kub): středové žebro tabákového listu (4) (Hond): velmi mladý strom nebo keř, hlavně o kávovníku (5) (Par): dlouhá tenká bagetka (6) (Urug): nanuk (7) ~ **barquillero**, hovor. (Kub): osoba, jež projíždí různá místa a přitom pro někoho pracuje nebo něco vyřizuje (8) ~ **de tendedera**, (Kub): kolíček (na věšení prádla); (RAE).

palitroque, m. (Kub): (1) dlouhá tenká bagetka; (RAE).

palla, f. (1) (Arg, Bol): třídění nerostů podle jejich třídy (2) (Chil): *payada*(1) a (2); (RAE).

pallada, f. (JižAm): (1) *payada* (1); (RAE).

pallaquear, tr. (Bol, Per): (1) *pallar*; ► viz *quechua*; (RAE).

palma, f. (1) ~ **cana**, (Kub): *Sabal palmetto* a *Sabal maritima*; ► druh palmy rodu *Sabal*, která se podobá kokosové palmě a jejíž kmen se používá na výrobu plotů; (2) ~ **de coco**, (Mex): kokosovník ořechoplodý (*Cocos nucifera*); ► americká palma, která dosahuje 20 až 25 metrů, má listy rozdělené do úzkých mečovitých lístků ohnutých směrem dozadu, květy do hroznů, rodí dvakrát nebo třikrát ročně, z jejího kmene se vyrábí alkoholický nápoj; (3) ~ **negra**, (Am): *Copernicia prunifera*; ► druh vysoké palmy pocházející z Brazílie, velmi běžná v celé Jižní Americe, její dřevo se využívá ve stavebnictví, z jejích vějířovitých listů se vyrábí stínítka a sombrera, navíc produkuje vynikající vosk; (RAE).

palmado, -da, adj. (Nik): (1) řečeno o nějaké osobě: nemající peníze (2) znuděný, bez elánu; (RAE).

palmar, tr. (Nik): (1) zabít; i zvrat.; (RAE).

palmazón, f. (Nik): (1) pochmurné, nudné nebo fádňí prostředí; (RAE).

palmerita, f. (Arg): (1) koláč z lískového těsta, který má tvar palmy; (RAE).

palmiste, m. (Hond): (1) semeno palmy olejnice guinejské (*Elaeis guineensis*), ze kterého se extrahuje olej; (RAE).

palmita, f. (Urug): (1) koláč z lískového těsta, který má tvar palmy; (RAE).

palo, (1) m. (LaPlat): kousek z větvíček a stonků rostliny yerba maté, které se mísí s rozdrceným lístkem (2) m. vulg. (Chil, Kost, Kub, Urug): penis (3) m. (Kost, Hond, Nik, Portor): strom; • *Palo de aguacate*, *de mango*, *de limón*.; (4) m. (Kub, Salv, Guat, Mex, Nik): soulož; • *Echar un palo*.; (5) m. hovor. (Kub, Ven): loknutí si silného alkoholu (6) ~ **amarillo**, m. (Mex): obecný název různých druhů rostlin z čeledi morušnikovité (*Moraceae*) (7) ~ **a pique**, m. venk. (Arg, Urug): plaňka (plotu) (8) ~ **balsa**, m. (Per): balsové dřevo (měkké dřevo, které se používá se na výrobu lehkých lodí) (9) ~ **blanco**, m. (Chil): bílý kůň; ► nastrčená osoba, jež zapůjčí své jméno právnímu úkonu někoho jiného; (10) ~ **borracho**, m. (Arg, Bol, Urug): strom z čeledi bavlníkovité (*Bombacaceae*), existují dva hlavní druhy rozpoznatelné podle růžového nebo žlutého okvěti (*Chorisia speciosa* a *Chorisia insignis*) (11) ~ **cajá**, m. (Kub): *Allophylus cominia*; ► planý strom z čeledi mýdelníkovitých (*Sapindaceae*) asi čtyři metry vysoký, s trojčetnými elipsovitými zubatými listy, které mají na rubu kaštanově hnědou barvu, má úžlabní květy do hroznů tvořené čtyřmi okvětními lístky, dřevo má naoranžovělou barvu a používá se v truhlářství (12) ~ **cochino**, m. (Kub): *Tetragastris balsamifera*; ► planý strom z čeledi březulovitých (*Burseraceae*) s bělavou kůrou na větvích lesklou, s květy tvořenými čtyřmi okvětními lístky a plodem podobným olivě, vylučuje pryskyřici nazrzavělé barvy, která má silnou vůni a hořkou chuť, a jeho dřevo se využívá na

výrobu sudů; **(13)** ~ **de amasar**, m. (Arg, Urug): kladka **(14)** ~ **de balsa**, m. (Ekv, Ven): různé odrůdy stromu rodu vlnovců (*Ceiba*) z Jižní Ameriky **(15)** ~ **de piso**, m. (Kost): mop **(16)** ~ **embetunado**, m. (Kol): vysoká kláda, natřená mýdlem nebo tukem, po které se šplhá, pokud je umístěna vertikálně, nebo se přechází, pokud je umístěna horizontálně nad vodou, s cílem chytit věc, která zároveň slouží jako odměna a která je uvázaná na druhém konci klády **(17)** ~ **encerado**, m. (Kol): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(18)** ~ **enjabonado**, m. (Arg, Par, Urug): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(19)** ~ **ensebado**, m. (Am): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(20)** ~ **grueso**, m. (Chil, Ekv): zámožná osoba **(21)** ~ **jabonado**, m. (Arg, Urug): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(22)** ~ **lucio**, m. (Nik): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(23)** ~ **santo**, m. (Arg, Par): *Bulnesia sarmientoi*; ► strom ze čeledi kacíbovitých (*Zygophyllaceae*), má velmi tvrdé dřevo, které se využívá v nábytkářství a soustružnictví, dále se používá v lékařství **(24)** ~ **santo**, m. (Arg, Par): *Gochnatia palosanto*; ► strom z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*), až 8 metrů vysoký, jeho dřevo se využívá v nábytkářství a soustružnictví **(25)** ~ **sebado**, m. (Kol): *palo embetunado* (viz *palo (16)*) **(26)** a **medio** ~, (Kost, Salv): napůl hotový **(27)** hovor. (Kub): lehce opilý **(28)** **buscar alguien la comba al** ~, (Kost): snažit se vyřešit složitou situaci **(29)** **detrás del** ~, (Kost, Kub): ničemu nerozumět; • *Estar, quedar detrás del palo.*; **(30)** **estar más pelado que el ~ del acial**, (Salv): být ve finanční tísní **(31)** **ni a ~s**, (Urug): v žádném případě **(32)** **ser alguien del mismo** ~, (Arg): být ze stejných poměrů, mít stejné schopnosti nebo patřit do stejné skupiny, jako někdo jiný; (RAE).

paloapique, m. (Ven): **(1)** plaňkový plot **(2)** plaňka (plotu); (RAE).

paloma, f. **(1)** hovor. (StřAm, Ven): penis **(2)** (Kost): můra; ► popelavý noční motýl s úzkými horizontálními křídly a vertikálními tykadly; **(3)** (Guat): vulva **(4)** ~ **de Castilla**, (Kost): holub domácí (*Columba livia f. domestica*); (RAE).

palomar, m. (Guat): **(1)** činžovní dům, dům s více byty; (RAE).

palomilla, **(1)** f. (Kub): výřez ze zadního hovězího masa **(2)** f. (Guat): skupina blízkých, spřízněných osob **(3)** f. hovor. (Hond, Mex, Pan): banda vagabundů nebo rváčů **(4)** f. (Hond): parta mladých lidí **(5)** spol. rod (Bol, Chil, Per): nezbedný chlapec potulující se po ulicích **(6)** spol. rod (Per): vtipálek a rozpustilý člověk; (RAE).

palomillear, intr. (Chil): **(1)** potulovat se **(2)** páchat drobné špatnosti, přestupky; (RAE).

palopique, m. (Salv): **(1)** *paloapique (1)* **(2)** *paloapique (2)*; (RAE).

palote, m. (Arg, Urug): **(1)** kladka; (RAE).

palto, m. (Arg, Chil, Per, Urug): **(1)** *aguacate*; ► viz *nahua*; (RAE).

paltó, m. (Ven): **(1)** sako, kabát; (RAE).

palucha, f. hovor. (Kub): **(1)** nepodstatné, malicherné tlachání; (RAE).

paluchear, intr. hovor. (Kub): **(1)** klábosit, žvanit; (RAE).

paluchería, f. hovor. (Kub): **(1)** nepodstatné, malicherné tlachání; (RAE).

paludo, -da, adj. (Salv, Mex): **(1)** řečeno o rostlině, plodu nebo hlíze: vláknitá; (RAE).

pamba, f. **(1)** (Ekv): *pampa*; ► viz *quechua (2)* (Mex): výprask; (RAE).

pambaceada, f. (Mex): **(1)** výprask; (RAE).

pambacear, tr. (Mex): **(1)** dát výprask; (RAE).

pambil, m. (Ekv): **(1)** palma menšího vzrůstu, než jakého dosahuje skutečná palma, se štíhlým kmenem a širokým listovím, kmeny se používají ve stavebnictví, ať už celé, nebo ve formě prken či desek; (RAE).

pambiza, f. (Mex): **(1)** výprask; (RAE).

pamentero, -ra, adj. hovor. (Urug): **(1)** přehrávající, přehnaně či afektovaně projevující zděšení, obdiv nebo soucit; i subst.; (RAE).

pamento, m. hovor. (Urug): **(1)** přehrávání, přehnané či afektované projevy zděšení, obdivu, soucitu; (RAE).

pámpano, m. (Mex): **(1)** *Trachinotus carolinus*; ► jedlá mořská ryba žijící při pobřeží Mexického zálivu; (RAE).

pampear, intr. (JižAm): **(1)** jet pampou; (RAE).

pamplona, f. (Urug): **(1)** plněná kořeněná masová ruláda, která se peče zabalená ve zvířecích střevech; (RAE).

pampón, m. (Per): **(1)** rozsáhlé neoplocené venkovské území; (RAE).

pan, (1) m. (Salv, Nik): ženský pohlavní orgán (2) ~ **bon**, m. (Kost): tmavý chléb s ovocem (3) ~ **cañón**, m. (Par): chléb mající jemnou anýzovou střidu a měkkou kůrku, má tvar vojenského děla (4) ~ **de horma**, m. (Urug): toastový chléb (5) ~ **de tierra**, m. (Am): *cazabe*; ► viz *arauhaco*; (6) ~ **francés**, m. (Guat): chléb z pšeničné mouky, soli a malého množství tuku (7) **ni qué ~ caliente**, hovor. (StřAm, Kol, Ekv, Portor): používá se při zamítání něčích výmluv, návrhů apod. (8) **ser alguien un ~ de Dios**, (Arg, Kub, Urug): být velmi dobrosrdečný, laskavý; (RAE).

pana, (1) f. (Portor): plod stromu *panapén* (viz *panapén*) (2) spol. rod (Ekv, Portor, Ven): kamarád; (RAE).

panapén, m. (Portor.): (1) chlebovník obecný (*Artocarpus altilis*); ► tropický strom z čeledi morušnikovitých (*Moraceae*), jehož tlustý a rozvětvený kmen dosahuje výšky deset až dvanáct metrů; jeho plod má oválný tvar, je velmi objemný a obsahuje moučnatou lahodnou substanci, která se po uvaření používá jako potrava; (RAE).

pancho, m. (1) (Arg, Urug) párek v rohlíku, hot dog (2) (Par): sendvič ze salámu chorizo; (RAE).

pancita, f. (Mex, Per): (1) kousky z vepřového, telecího nebo skopového žaludku, které se jí dušené; (RAE).

pancutra, f. (Chil): (1) *pantruca*; (RAE).

pandeada, f. (1) (Salv): dobrovolně poskytnutá služba nebo laskavost (2) (Mex): vyboulení, vybočení, prohnutí (hlavně uprostřed stěn či trámů); (RAE).

pandeiro, m. hovor. (Urug): (1) zadek; RAE.

pandereta, f. (1) hovor. (Kub, Urug): zadek (hlavně ženy) (2) pl. se použ. jako sg. spol. rod (Kost): přehnaně zbožná osoba; (RAE).

pando, -da, adj. (Salv): (1) smolařský; (RAE).

pandura, f. (Salv): (1) smůla; (RAE).

pandureco, -ca, adj. (Nik): (1) zkroucený, vybočený; (RAE).

panel, m. (z angl. *panel*) (Kub, Portor): (1) seznam porotců; (RAE).

panela, f. (Kol, Salv, Hond): (1) kusy nerafinovaného cukru ve formě hranolu nebo komolovitého kuželu; (RAE).

panelero, -ra, adj. (Kol, Hond): (1) řečeno o nějaké osobě: vyrábějící nebo prodávající tzv. *panelas* (viz *panela*); i subst.; (RAE).

panelista, spol. rod (Am): (1) osoba, jež se účastní veřejné diskuze; (RAE).

panetela, f. (Kub, Portor): (1) druh sušenky; (RAE).

panga, f. (1) (Kost, Hond, Nik): malá motorová loď (2) (Ekv): malá námořní loď (3) (Hond): vydlabaný kmen mahagonu nebo cedru do tvaru obdélníku, který se používá na mytí nádobí nebo jako koryto na krmení dobytka (4) (Mex): člun, který přepravuje cestující, náklad nebo vozidla z jednoho břehu řeky na druhý; (RAE).

pangal, m. (Chil): (1) území porostlé tzv. *pangues*; ► viz *mapuche*; (RAE).

panguero, -ra, adj. (Hond, Nik): (1) řečeno o nějaké osobě: řídící malou motorovou loď; (RAE).

panida, spol. rod (Nik): (1) básník nebo potomek boha Pana; ► řecký bůh lesů a lovců, pastýřů a stád; (RAE).

panitela, f. (Bol): (1) kukuřičná lehce stravitelná kaše; (RAE).

panizo, (1) m. (Chil): osoba nebo situace, ze které je, nebo se zamýšlí mít, velký prospěch (2) **aguársele a alguien el ~**, hovor. (Chil): propásnout příležitost mít z něčeho prospěch; (RAE).

panllevar, m. (Guat, Per): (1) soubor nejpotřebnějších zemědělských výrobků; (RAE).

panocha, f. (1) (Kost): slané pečivo s náplní (2) hovor. (Kub, Salv): vulva (3) hovor. (Kub): vagina; (RAE).

panque, m. (Chil): (1) *pangue*; ► viz *mapuche*; (RAE).

panqueca, f. (Ven): (1) jemný dort z mouky a jiných ingrediencí, většinou servírovaný se šlehačkou nebo politý čokoládou či karamellem; (RAE).

pantaleta, f. (1) (Kol, Mex, Ven): kalhotky; i pl. se stejným významem; (2) (Salv): tepláky; (RAE).

pantalla, f. (1) (JižAm): vějíř (2) (Arg): menší vývěska, která se umísťuje na kraj chodníků či do rohů ulic (3) (Salv): falešná maska někoho, kdo chce učinit dojem (4) (Portor): náušnice (5) pl. despekt. hovor. (Urug): uši nějaké osoby; (RAE).

pantallear, tr. (Arg, Par): (1) ovívat vějířem; (RAE).

pantalón, (z fr. *pantalon*) (1) ~ **bombacho**, m. (Am): široké kalhoty s přepásáním u kotníků (2) ~ **de brincacharcos**, m. (Mex): příliš krátké kalhoty (3) **amarrarse alguien los pantalone**, hovor. (Karib, Kost, Ekv, Salv): být odvážný a rozhodný (4) **fajarse alguien los pantalones**, hovor. (Mex): být odvážný a rozhodný; (RAE).

pantalóneta, f. (1) (Kost, Salv, Hond): krátké kalhoty na sport (2) ~ **de baño**, (Kost): plavky; (RAE).

panteón, m. (Am): (1) hřbitov; (RAE).

panteonero, m. (1) (Am): hrobník (2) (Nik, Per): strážce hřbitova; (RAE).

pantera, f.: (1) (Kub, Mex, Urug): odvážná osoba; i adj.; (2) (Urug): velmi výkonná a schopná osoba; (RAE).

pantomimero, -ra, m/f. (Mex): (1) herec či herečka pantomimy; (RAE).

pantruca, f. (Chil): (1) výživné těsto nakrájené na malé štíhlé kousky, které se přidává do polévky; ► specialita Chile, těsto se dělá z pšeničné mouky, vody a oleje, obdoba našich polévkových knedlíčků; použ. se více v pl.; (RAE).

panucha, f. hovor. (Salv): (1) vulva; (RAE).

panuchero, -ra, m/f. (Mex): (1) osoba, která vyrábí nebo prodává tzv. *panuchos* (viz *panucho*); (RAE).

panucho, m. (Mex): (1) kukuřičná tortilla plněná fazolemi a masem; (RAE).

panudo, -da, (1) adj. (Kub): řečeno o masu a některých plodech, hlavně o avokádu, mamey, dýni: mající tuhou konzistenci, bez nadbytku vody (2) m. (Salv): muž, jenž se plete do záležitostí žen; (RAE).

pañanga, adj. hovor. (Hond): (1) řečeno o nějaké věci: mající špatnou kvalitu; (RAE).

pañetar, tr. (Kol): (1) omítnout, natírat či bílit zdi, stropy atd. budov; (RAE).

pañete, m. (Kol): (1) omítka, nátěr či bílení (na zdech); (RAE).

pañño, m. (1) (Kost, Nik, Ven): ručník (2) (Dom): svrbivá depigmentace kůže způsobená houbami (3) ~ **s de agua tibia**, pl. (Ekv): neúčinná pomoc, pouze útěcha (4) ~ **s tibios**, pl. (Am): neúčinná pomoc, pouze útěcha; (RAE).

pañuso, -sa, (1) adj. hovor. (Hond): řečeno o nějaké osobě: nešikovná (2) adj. hovor. (Hond): ve studentském jazyce: mající špatnou kvalitu (3) adj. hovor. (Hond): řečeno o fotbal. mužstvu: hrající velmi špatně (4) f. hovor. (Salv): bezcenné zboží; (RAE).

pao, citosl. (Hond): (1) používá se za účelem imitovat zvuk výprasku nebo varovat zlobivé dítě před výpraskem; (RAE).

papacara, f. (Ekv): (1) sněhová přehánka; (RAE).

papadzul, m. (Mex): (1) svinutá kukuřičná tortilla zalitá omáčkou z dýňových semínek a vývaru z rostliny *Dysphania ambrosioides*; (RAE).

papagayo, m. (1) (Arg, Per): bažant (nádobna na moč osob připoutaných na lůžko) (2) (Ven): drak (hračka) (3) (Ven): *Nochebuena*; (RAE).

papal, m. (Am): (1) brambořiště; (RAE).

papalisa, f. (Bol, Per): (1) *mellico*; ► quechua; (RAE).

papalomayo, m. (Kost): (1) virus způsobující hluboké rány (2) rány způsobené virem *papalomayo* (viz *papalomayo* (1)); (RAE).

papalota, f. (Salv): (1) drak (hračka); (RAE).

paparapa, adj. (Nik): (1) mluvící rychle a mající potíže s výslovností; (RAE).

paparulo, -la, adj. hovor. (Arg, Urug): (1) nešikovný, neznalý, prostý; i subst.; (RAE).

papaya, (karib. pův.) (1) f. (Kub, Nik): ženský pohlavní orgán (2) **dar ~ a alguien**, hovor. (Kol): dát někomu příležitost; (RAE).

papayal, m. (Salv, Mex): (1) území, kde roste papája melounová (*Carica papaya*); ► strom z čeledi papájovitých (*Caricaceae*), který roste v teplých oblastech, má vláknitý a ne příliš pevný kmen, velké palmovité listy, obsahuje hodně leptavého latexu, který se po smíchání s vodou používá ke změkčení masa; (RAE).

papayero, m. (Mex): (1) papája melounová (*Carica papaya*); ► strom z čeledi papájovitých (*Caricaceae*), který roste v teplých oblastech, má vláknitý a ne příliš pevný kmen, velké palmovité listy, obsahuje hodně leptavého latexu, který se po smíchání s vodou používá ke změkčení masa; (RAE).

pape, m. hovor. (Chil): (1) rána daná nějaké osobě (2) úder hrotem káči jednoho hráče do káči hráče druhého; (RAE).

papel, ~ **picado**, m. (Am): (1) konfety; (RAE).

papelacero, -ra, m/f. (Kub): (1) osoba, které se ostatní posmívají kvůli jejím přehmatům nebo chybám; (RAE).

papelerío, m. (Am): (1) hromada poházených roztrhaných papírků; (RAE).

papelero, -ra, m/f. (Mex): (1) kamelot (pouliční prodáváč novin); (RAE).

papelillo, m. (1) (Kub): papírová natáčka na vlasy (2) (Ven): konfety; (RAE).

papelón, m. (Am): (1) homole nerafinovaného cukru; (RAE).

papelonear, zvrat. hovor. (Ven): (1) splést se, zaplést se při mluvě nebo hereckém přednesu (2) polekat se, dostat strach; (RAE).

papelonero, -ra, adj. hovor. (Arg, Urug): (1) směšný; i subst.; (RAE).

paperudo, -da, adj. hovor. (Ven): (1) řečeno o nějaké osobě: mající příušnice; i subst.; (2) řečeno o nějaké osobě: mající strumu; i subst.; (RAE).

papiche, adj. (Chil): (1) mající výraznou dolní čelist; (RAE).

papo, -pa, adj. (expr. výraz) (Hond): (1) hloupý; (RAE).

paporreta, (1) f. despekt. (Per): papouškování (mechanické opakování naučené látky bez skutečného pochopení) (2) *de* ~, (Per): z paměti; • *Aprender de paporreta.*; (3) *de* ~, (Per): o někom: mluví, aniž si uvědomuje, co říká, nebo si to uvědomuje jen částečně; • *Hablar de paporreta.*; (RAE).

paporretear, tr. (Per): (1) despekt.: naučit se něco z paměti bez skutečného pochopení, nebo to pochopit jen částečně (2) papouškovat (opakovat něco bez skutečného porozumění); (RAE).

paporretero, -ra, adj. (Per): (1) despekt.: řečeno o nějaké osobě: učící se něco z paměti, aniž by tomu rozuměla; i subst.; (2) papouškový (opakující něco bez skutečného porozumění); i subst.;

paquear, tr. (Urug): (1) v jazyce mládeže: někoho oklamat; (RAE).

paquero, -ra, m/f. (Urug): (1) v jazyce mládeže: osoba, která klame ostatní; (RAE).

paquetazo, m. (1) hovor. (Salv, Per): balíček opatření (2) (Pan): zmanipulování voleb; (RAE).

paquete, (z fr. *paquet*) (1) m. hovor. (Arg, Kub, Urug): nešikovná a nudná osoba (2) m. hovor. (Kost, Kub, Per, Portor): lež (3) m. hovor. (Kub, Urug): nudné divadelní představení, kino, sportovní utkání apod. (4) *darse alguien* ~, (Mex): tvářit se důležitě, dělat se důležitým; (RAE).

paquete, -ta, (1) adj. (Arg, Bol y Urug): věnující velkou pozornost výběru oblečení, úpravě svého zevnějšku a velmi si hlídající své vystupování (2) adj. (Arg, Bol y Urug): řečeno o nějaké látce, domu, oslavě: provedená, uskutečněná s velkou pečlivostí a elegancí; • *Una fiesta paquete.*; (3) *de paquete* nebo *hecho un* ~, hovor. (Arg, Kub, Urug): vystrojený, vyparáděný; (RAE).

paquetear, intr. (1) (Arg, Nik, Par, Urug): velmi se věnovat svému zevnějšku, parádit se; • *Compré unos zapatos para paquetear.*; (2) (Kost): lhát; (RAE).

paquetería, f. (Arg, Par, Urug): (1) upravenost (v oblečení nebo domů, místností) (2) veškeré části oděvu, doplňky a šperky, které nějaká osoba kombinuje za účelem být hezky oblečena; (RAE).

paquetero, -ra, m/f. hovor. (Kub): (1) lhář; (RAE).

paquetudo, -da, adj. (Mex): (1) řečeno o nějaké osobě: tvářící se důležitě, dělající se důležitou; (RAE).

paquín, m. (1) (Salv): komiks (2) (Hond): pamflet, anonymní satirický leták zaměřený proti vládě, určité osobnosti či korporaci; (RAE).

paraba, f. (Bol): (1) druh papouška; (RAE).

parabrisa, f. (Ekv): (1) přední sklo (u vozu); (RAE).

paracaidista, spol. rod (1) hovor. (Kost, Kub, Salv, Nik, Urug, Ven): osoba, která někam přijde bez pozvání nebo objednání (2) hovor. (Ekv): vyžírka, příživník (osoba, jež žije na cizí účet) (3) (Hond, Urug): osoba, která má snadné a výnosné zaměstnání bez velkých povinností (4) (Nik): osoba, jež se usadí na nějakém území, které jí nepatří; (RAE).

paradero, m. (1) (Am): stanoviště taxi, zastávka vozidel hromadné dopravy (2) (Bol, Kol, Per): autobusová a tramvajová zastávka (3) (Kub): konečná zastávka autobusu hromadné dopravy (4) (Kub): řidič autobusu hromadné dopravy; (RAE).

parado, **-da**, (1) adj. (Am): narovnaný, stojící (2) adj. (Chil, Per, Portor): pyšný, namyšlený (3) adj. (Kub) řečeno o penisu: zduřelý (4) adj. (Nik): neposlušný (5) adj. (Nik): řečeno o muži: mající erekci (6) f. hovor. (Arg, Urug): vystupování nebo vzhled, kterým chce nějaká osoba vyniknout (7) f. hovor. (Arg, Urug): místo, kde kamelot prodává noviny (8) f. hovor. (Urug): klub nebo bar, který obvykle nějaká osoba navštěvuje (9) **caer alguien** ~, (Nik): mít štěstí v nějaké záležitosti (10) **estar alguien bien** ~, (Kub, Nik): mít výhodnou pozici (11) **estar** ~, hovor. (Kub): řečeno o starší osobě nebo osobě, která prodělala nějakou nemoc: být silný a zdravý (12) **estar** ~, hovor. (Kub): být v dobré finanční situaci (13) **jalearse alguien una** ~, (Kost): realizovat nějakou odvážnou činnost (14) **jalearse alguien una** ~, (Kost): provést nějakou lumpárnu, hloupost (15) **nacer alguien** ~, hovor. (Kub): mít velké štěstí; (RAE).

paradocente, adj. (Chil): (1) patřící k pomocnému personálu při výuce nebo se ho nějak týkající; i subst.; (RAE).

parador, **-ra**, adj. (Bol): (1) řečeno o nějaké osobě: opovážlivá, drzá, pyšná, nestydatá; i subst.; (RAE).

parafango, m. (Ven): (1) blatník; (RAE).

paragolpe, m. (Arg, Urug): (1) nárazník; (RAE).

paragolpes, m. (Arg, Par): (1) nárazník; (RAE).

paraguatán, m. (StřAm, Ven): (1) *Condaminea tinctoria*; ► strom z čeledi mořenovitých (*Rubiaceae*) velmi běžný ve Venezuele, má narůžovělé dřevo, které se může leštit a s jeho kůry s vyrábí červená barva; (RAE).

paraguay, m. (1) (Bol): preclík, který se vyrábí z cukru, hřebíčku a škrobu (2) (Kub): mačeta s dlouhou a rovnou čepelí; (RAE).

paramada, f. (Ekv): (1) mrholení; (RAE).

paramar, intr. neosob. (Ekv): (1) mrholit; (RAE).

paramear, intr. neosob. (Ven): (1) o sněhové vánici nebo poryvu větru s prudkým deštěm: přehnat se nějakou pustinou či studeným, nechráněným místem; (RAE).

paramédico, **-ca**, adj. (Chil, Salv): (1) patřící k pomocnému personálu při lékařských úkonech (nebo se ho nějakým způsobem týkající); i subst.; (RAE).

paramero, **-ra**, adj. (Ekv): (1) týkající se pustiny či studeného, nechráněného místa (2) řečeno o nějaké osobě: znající život v pustinách a na studených, nechráněných místech (3) řečeno o nějakém tažném zvířeti: zvyklé procházet pustinou či studenými, nechráněnými místy; (RAE).

páramo, m. (Kol, Ekv): (1) mrholení; (RAE).

paramoso, **-sa**, adj. (Ekv): (1) mrholivé počasí nebo místo, kde často mrholí; (RAE).

parapara, f. (Ven): (1) lesklý černý kulovitý plod stromu *paraparo* (viz *paraparo*); (RAE).

paraparo, m. (Ven): (1) *Sapindus Saponaria*; ► vysoký bujný strom z čeledi mýdelníkovitých (*Sapindaceae*), má bělavé květy a masitý plod; (RAE).

parapetear, (1) tr. hovor. (Ven): řečeno o nějakém lékaři: ošetřovat nemocného, aniž by se mu podařilo nemocného zcela vyléčit (2) tr. hovor. (Ven): spravit, srovnat či něco vyřídit jen napůl (3) zvrat. (Ven): zařídit se tak, aby nedostatečné nebo malé prostředky pokryly potřeby, hlavně finanční; (RAE).

parar, (1) tr. (Am): stát, vstát; i zvrat.; (2) intr. (Kub, Per, Urug): dosáhnout stabilního finančního zajištění; i zvrat.; (RAE).

paraulata, f. (Ven): (1) pták podobný drozdu, i stejně velký; (RAE).

parcha, (amer. pův.) ~ **granadina**, f. (Ven): (1) mučenka čtyřhranná (*Passiflora quadrangularis*); ► pnoucí liána z čeledi mučenkovitých (*Passifloraceae*), typická pro tropickou Ameriku, má stonky od 18 do 20 metrů dlouhé, čtyřhrulé a rozvětvené, listy tlusté, srdčité, hladké, celistvé a na konci zašpičatělé, velmi velké vonné květy, uvnitř rudé, vnější nitky bílé, purpurově a fialově poskvrněné, má vejčité žlutavý hladký plod o velikosti melounu, který má šťavnatou sladkokyselou dužinu; (RAE).

parchita, f. (Ven): (1) mučenka (*Passiflora*); ► obecný název známý v určitých oblastech Ameriky pro různé rostliny z čeledi mučenkovitých (*Passifloraceae*) (2) plod mučenky; ► bývá kulatý, jednotlivé

druhy se liší barvami a velikostí, má tvrdou kůru, která není jedlá a která obsahuje mnoho semínek, jež jsou pokryta jedlou šťavnatou membránou; (RAE).

parcho, m. (Portor): (1) záplata (2) náplast (3) kroužek papíru natřeného smůlou či terpentýnem, ozdobený stuhami, který se pro štěstí v býcích zápasech dával býkovi na čelo (4) kůže na buben (5) buben (6) věc položená na jinou nebo na ní přilepená, věc překrývající věc jinou (7) hlavně v malířství: špatně udělané retušování, slepenina (8) hovor.: přechodné a neuspokojivé řešení; (RAE).

parchón, m. (Kost): (1) skvrna; (RAE).

pardear, al ~, (Mex): (1) k večeru; (RAE).

pardo, -da, adj. (Am): (1) používalo se dříve: mulat; používalo se více jako subst.; (RAE).

parejería, f. hovor. (Kub, Ven): (1) vystupování typické pro osobu *parejero* (viz *parejero*); (RAE).

parejero, -ra, adj. (1) (JižAm): používá se o závodním koni a obecně o každém vynikajícím a rychlém koni; i subst.; (2) (Antil, Ven): namyšlený, ješitný; i subst.; (3) (Kub): příliš důvěřivý (4) (Kub): řečeno o dítěti: snažící se chovat vyspěleji (5) (Ven): řečeno o nějaké osobě: snažící se, aby ji vždycky doprovázel někdo respektovaný, aby se zmíněná osoba cítila také respektovaná; (RAE).

paremiario, m. (Mex): (1) sbírka přísloví; (RAE).

parián, m. (Mex): (1) trh; (RAE).

parición, f. (spíše v Am): (1) porod; (RAE).

pariguayo, -ya, m/f. (Dom): (1) osoba, jež zesměšňuje svou situaci, jelikož pro ni okolnosti nejsou nejpriznivější; (RAE).

paritorio, m. (Kol, Kub.): (1) porod; (RAE).

parlache, m. (Kol): (1) žargon, který vznikl a rozvinul se v okrajových částech města Medellín a který se dále rozšířil do různých sociálních vrstev země; (RAE).

parlante, m. (JižAm, Kost, Salv, Nik): (1) reproduktor; (RAE).

parque, ~ **de diversiones**, m. (Arg, Kub, Urug): (1) zábavní park; (RAE).

parqueadero, m. (Bol, Kol): (1) parkoviště; (RAE).

parquear, tr. (Am): (1) parkovat, zaparkovat; (RAE).

parqueo, m. (1) (Am): parkování, zaparkování (2) (Bol, Kol, Kub, Salv, Nik): parkoviště; (RAE).

parra, f. (StřAm): (1) druh liány, která destiluje vodu, jež pak pijí kolemjdoucí; (RAE).

parranda, f. (1) (Salv, Dom, Ven): oslava, flám (2) (Ven): folklorní projev, při kterém skupina osob zpívá a tančí kolem přestrojené osoby, obvykle za zvíře, jež je hlavním tématem písní; (RAE).

parrilla, f. (1) (Am): střešní nosič automobilu (2) (Kub): kovová mřížka na zadní části kol nebo motocyklů, která slouží na přepravování věcí (3) hovor. (Salv): velký zadek nějaké osoby (4) (Urug): rošt postele; (RAE).

parrillada, f. (Am): (1) restaurace, kde se připravují pečeně na rožni, zpravidla tak, aby na ně hosté viděli; (RAE).

parrillero, -ra, (1) adj. (Arg, Chil): týkající se masa připravovaného na grilu (2) m/f. hovor. (Kub): spolujezdec (na motocyklu či kole) (3) m. (Urug): krb na grilování (4) f. (Urug): krb na grilování; (RAE).

parrilludo, -da, adj.: (1) (Salv): mající velký zadek (2) (Per): mající tlustá lýtka; (RAE).

parrón, m. (Chil): (1) loubí; (RAE).

partideño, -ña, m/f. (Mex): (1) pasák krav; (RAE).

partidero, m. (Ekv): (1) rozcestí; (RAE).

partido, -da, (1) adj. hovor. (Kub): řečeno o nějaké osobě: velmi hladová (2) m. (Nik): pěšinka (ve vlasech) (3) f. (Mex): stádo; (RAE).

partusa, f. (Chil): (1) bouřlivá oslava, která zahrnuje alkohol a sex; (RAE).

parvada, f. (Salv, Mex): (1) hejno (ptáků); (RAE).

parvifundio, m. (Mex): (1) malá usedlost; (RAE).

pasacalle, m. (1) (Arg, Urug): cedule, která je umístěna nad cestou, kterou křižuje, hlavně s reklamami politických či odborových kampaní (2) (Mex): instrumentální dílo, které má pomalé tempo a které se rozvíjí ve variacích; (RAE).

pasacasete, m. (Arg, Urug): (1) kazetový přehrávač; (RAE).

pasadera, f. (1) (Kol, Kub, Ven): opakovaný průchod nějakým místem (2) (Salv): průjem; (RAE).

pasadiscos, m. (Urug): (1) gramofon; (RAE).

pasado, -da, (1) adj. (Kub): řečeno o nějaké osobě: velmi inteligentní (2) adj. (Kub): řečeno o nějaké věci: kvalitní (3) adj. (Kub): řečeno o nějaké ženě: atraktivní a mající bujné tvary (4) m. (Kost): sluncem vysušený banán; (RAE).

pasador, m. (1) (Kub): špendlík, brož, spona (např. na kravatu) (2) (Ekv): tkanička (do bot); (RAE).

pasamano, m. (1) (Kost): průchod u vrat pro lidi, který je úzký, aby jím neprošla zvířata (2) (Salv): u venkovských domů: lavice na sezení vystavěná mezi dvěma sloupy či pilíři domu; (RAE).

pasamanos, m. (Kost): (1) madlo na zábradlích (2) průchod u vrat pro lidi, který je úzký, aby jím neprošla zvířata; (RAE).

pasante, spol. rod (Mex): (1) absolvent univerzity, který pracuje na své disertační práci; (RAE).

pasapalo, m. (Ven): (1) malá porce lehkého jídla, které se servíruje k nějakému nápoji; (RAE).

pasarraya, (1) f. (Kost): variace hry „káča“, při které se na zem nakreslí obdélník a mimo něj se umístí mince, která by se měla pomocí káči dostat na druhou stranu (2) **a la** ~, (Salv): rychle; (RAE).

paseada, f. (Nik): (1) omyl; (RAE).

paseandero, -ra, adj. (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): (1) často chodící na dlouhé vycházky; i subst.; (RAE).

paseante, spol. rod (Mex): (1) cestující; (RAE).

pasear, zvrat. (1) (Kost, Salv): pokazit něco, poškodit něco; • *Pasearse EN el vestido, EN la planta.*; (2) (Kost): demoralizovat někoho, zničit někoho duševně a morálně; • *Juan se paseó EN Pedro.*; (3) (Kost): řečeno o nějakém muži: přivést svobodnou ženu do jiného stavu; • *Juan se paseó EN María.*; (4) hovor. (Kub): excelovat v něčem; • *Juan se pasea las matemáticas.*; (RAE).

pasero, m. (Mex): (1) místo, kde se rozprostírají chilli papričky, aby se na slunci vysušily; (RAE).

pasillo, m. (1) (Kol, Ekv, Pan): oblíbený tanec (2) (Kol, Ekv, Pan): hudební kompozice o třičtvrtěčném taktu, na které se tančí pasillo (3) (Mex): dlouhá, úzká rohožka, která se pokládá do chodeb; (RAE).

pasito, m. (Kost): (1) soubor vyřezávaných figurek znázorňujících svatou rodinu (Ježíše Krista, Pannu Marii, svatého Josefa) s mulou a volem; (RAE).

pasmado, -da, adj. (1) (Kost): neduživý, stonavý (2) (Kub): řečeno o nějaké osobě nebo plodu: nerozvinutá tak, jak by měla (3) (Kub): řečeno o nějakém formálním řízení, jednání: zastavené (4) (Salv): řečeno o nějaké potravě: špatně uvařená (5) (Salv): řečeno o nějaké nemoci: špatně vyléčená; (RAE).

pasmar, zvrat. (Chil, Kub, Per): (1) zhubnout a zeslábnout; (RAE).

paso, (1) m. (Per): písemná část zkoušky (2) ~ **a desnivel**, m. (Salv, Per): místo, kde se na rozdílné úrovni kříží dvě cesty (3) **llevar a alguien con ~ de conga**, hovor. (Kub): zacházet s někým neuctivě nebo přehnaně tvrdě, stroze (4) **sacar a alguien de ~**, (Kub): zpřeházet někomu plány nebo projekty (5) **sacar a alguien de ~**, (Kub): vytrhnout, vyrušit někoho z nějaké činnosti; (RAE).

pasoso, -sa, adj. (1) (Salv): řečeno o nějaké hliněné nádobě: propouštějící tekutinu, která je uvnitř (2) (Nik): nakažlivý; (RAE).

pasota, f. (Ven): (1) *epazote*; ► viz nahua; (RAE).

pasote, m. (Ven): (1) *epazote*; ► viz nahua; (RAE).

pasquín, m. (z it. *Pasquino*- jméno sochy v Římě, na kterou se lepily různé spisky a satirické dopisy) (Salv, Nik, Urug, Ven): (1) bulvární deník, týdeník nebo časopis s nekvalitními články a ilustracemi; (RAE).

pasta, f. (1) hovor. (Kub): jednání a postoj někoho, kdo se neznepokojuje ani nespěchá, ikyby k tomu byly důvody (2) (Salv): droga v tabletě (3) (Per): základní hmota kokainu; (RAE).

pastador, -ra, m/f. (Ekv): (1) pastýř; (RAE).

pasteada, f. (Salv): (1) leštění, vyleštění karosérie automobilu krémem; (RAE).

pastear, tr. (Salv): (1) leštit karosérii automobilu krémem; (RAE).

pastelón, m. (Chil): (1) dlaždice; (RAE).

pasticho, m. (1) (Arg, Urug): jídlo, které nevypadá vábně (2) (Arg, Urug): nepořádek, zmatek (3) (Ven): lasagne; (RAE).

pastines, m. pl. (Arg, Urug): (1) malé těstoviny různých tvarů (hvězdičky, písmena apod.), které se dávají do polévky; (RAE).

pasto, m. (Arg, Kol, Mex, Urug): (1) trávník; (RAE).

pastor, -ra, (1) m. venk. (Urug): plemeník koně nebo vepře (2) f. (Kost): *Nochebuena* (3) f. hovor. (Kub): peníze; (RAE).

pastorear, tr. (Kost, Urug): (1) hlídat něco, někoho nebo pečovat o něco, někoho; (RAE).

pastoso, -sa, adj. (Am): (1) řečeno o nějakém terénu: mající dobré pastviny; (RAE).

pasudo, -da, adj. (Kol, Kub, Mex, Ven): (1) řečeno o vlasech: kudrnaté; i subst.; (2) řečeno o nějaké osobě: mající kudrnaté vlasy; i subst.; (RAE).

pásula, f. hovor. (Urug): (1) vrabec, hlavně samice (2) slabá a drobná žena nebo dítě; (RAE).

pata, (1) spol. rod hovor. (Kub, Per): kamarád (2) ~ **de cabra**, f. (Per): železné nářadí používané v zednictví se dvěma břity, které slouží jednak k vytahování hřebíků a jednak k páčení předmětů (3) ~ **de chucho**, spol. rod (Salv): osoba, která se potuluje po ulicích, povaleč (4) ~ **de perro**, spol. rod hovor. (Mex, Per): osoba, která se potuluje po ulicích, povaleč (5) a ~ **pelada**, (Kost): bosý (6) **bailar en una** ~, hovor. (Am): být velmi spokojen (7) **dormir a** ~ **ancha**, hovor. (Arg): tvrdě spát (8) **hacer la** ~, hovor. (Chil): lichotit (9) **hacer** ~ **ancha**, nebo **la** ~ **ancha**, hovor. (Arg, Urug): čelit nebezpečí nebo těžkostem (10) **otra** ~ **que le nace al cojo**, hovor. (Kol): používá se za účelem sdělit, že ke stávajícím problémům se nabalují další nové (11) **parar alguien las** ~s, (Kost): upadnout (12) ~ **caliente**, (Kub, Ekv, Ven): řečeno o nějaké osobě: potulující se po ulicích (13) **ser la** ~ **del diablo**, hovor. (Kub): řečeno o nějaké osobě: být zábavná a sympatická (14) **ser la** ~ **del diablo**, hovor. (Kub): řečeno o dítěti: uličník, nezbeda (15) **serruchar las** ~s **a alguien**, (Kub, Urug): někoho morálně zničit (16) **verle las** ~s **a la sota**, hovor. (Arg, Urug): být v pěkné bryndě; • *Tomó en serio su enfermedad cuando le vio las patas a la sota.*; (RAE).

patabán, m. (Kub): (1) *Laguncularia racemosa*; ► strom z čeledi *Combretaceae*, jedna z odrůd mangorvníku, pěstuje se v bažinách, má tvrdé tmavé dřevo, které se používá např. na výrobu sloupů; (RAE).

patacón, m. (Kol, Kost, Ekv, Pan, Ven): (1) kolečko či plátek nezralého rozdrceného osmaženého banánu, někdy též okořeněný; (RAE).

patada, (1) f. (Kost, Salv): zápach (2) f. hovor. (Kub): šluk (z cigarety, doutníku apod.) (3) f. (Salv): zápach z úst (4) f. (Salv): zpětná náraz pušky (5) ~s **de ahogado**, f. pl. (Salv, Mex): marné úsilí (6) **a la** ~, (Kost): rychle a nedbale (7) **a la** ~, hovor. (Kub): řečeno o zacházení s nějakou osobou: neuctivé a opovrhlivé (8) **de la** ~, (Salv, Mex): nejhorší (9) **de** ~ **larga**, (Kost): dlouhotrvající, dlouhodobý (10) **no dar alguien** ~ **sin mordida**, (Salv): jednat pouze v případě, že z toho bude užitek (11) **no perder** ~, (Kost): být o něčem informován, něco pozorně sledovat až do konce; (RAE).

patadura, m. hovor. (Arg, Urug): (1) fotbalista, který hraje špatně; (RAE).

patagüino, -na, adj. hovor. (Chil): (1) nadměrný, nesmírný; (RAE).

pataiperro, adj. (Bol): (1) řečeno o nějaké osobě: potulující se po ulicích; i subst.; (RAE).

patajú, m. (Am): (1) *Ravenala madagascariensis*; ► bylina stromového vzrůstu z čeledi banánovníkovitých (*Musaceae*), má bylinný stonek s dlouhými a rozlehlými listy, které zachytávají a filtrují dešťovou vodu, listy pak mohou kolemjdoucí naštípnout a nachytanou dešťovou vodu pít; (RAE).

patalsuelo, adj. (Ekv): (1) bosý; (RAE).

patanco, m. (Kub): (1) planá rostlina z čeledi kaktusovitých (*Cactaceae*) jasné zelené barvy, má bílé květy a hnědý plod; (RAE).

patango, -ga, adj. (Nik): (1) řečeno o osobě (nebo části těla): malá a silná, podsaditá; (RAE).

patantaca, spol. rod (Guat): (1) osoba, která obtížně chodí; (RAE).

patao, m. (Kub): (1) *Diapterus rhombeus*; ► jedlá ryba asi 30 cm dlouhá, stříbřité barvy, má mohutný hřbet s hrbem, kuželovitý rypec, velkou tlamu a vidlicovité vykrojení ocasu; (RAE).

patapelada, adj. (Bol): (1) řečeno o nějaké osobě: nemající boty; i subst.; (RAE).

pataperro, adj. hovor. (Per): (1) řečeno o nějaké osobě: potulující se po ulicích; i subst.; (RAE).

pataruco, -ca, adj. (1) (Ven): řečeno o kohoutovi: není čistokrevný ani vhodný ke kohoutím zápasům (2) despekt. hovor. (Ven): řečeno o nějaké osobě: zbabělý; (RAE).

patay, m. (JižAm): (1) suchá hmota vyráběná z plodu rohovníku obecného (*Ceratonia siliqua*); ► stálezelený strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*), který je osm až deset metrů vysoký, má korunu s

nepravidelnými, křivými větvemi, lesklé a tuhé listy, purpurové květy, jeho plod se jmenuje karob; pochází z Orientu, pěstuje se v mírných mořských oblastech, kvete na podzim a v zimě; (RAE).

pateada, f. (Mex): (1) kopání, nakopání, dupání; (RAE).

patear, (1) tr. (Kost, Urug): způsobit bolest břicha nebo špatné zažívání ; • *El aguacate patea.*; (2) intr. hovor. (Kub, Salv): řečeno o zbrani: dát zpětný náraz do ramene při výstřelu (3) intr. hovor. (Kub): řečeno o nějakém alkoholickém nápoji: způsobovat těžkou opilost (4) intr. hovor. (Kub): o přistoji nebo vodiči: přenášet elektrický výboj; (RAE).

patentar, tr. (Arg, Urug): (1) zaregistrovat motorové vozidlo do evidence motorových vozidel; (RAE).

patente, f. (Arg, Urug): (1) státní poznávací značka automobilu; (RAE).

patería, f. hovor. (Chil, Per): (1) nahodilé předstírání kamarádství, přetvářka; (RAE).

patero, -ra, adj. (Chil, Per): (1) lichotnický; i subst.; (RAE).

pateta, m. pl. se použ. jako sg. (Mex): (1) ďábel; • *EL patetas.*; (RAE).

patilla, f. (Kol, Portor, Dom, Ven): (1) meloun; (RAE).

patilludo, -da, adj. hovor. (Arg, Urug): (1) řečeno o nějaké osobě: znuděná, otrávená; (RAE).

patín, m. (z fr. *patin*) (1) (Salv): zápach z úst (2) (Nik): v jazyce mládeže: neodbytná myšlenka (3) ~ **del diablo**, (Mex): koloběžka; (RAE).

patinada, f. (1) (Mex, Urug): smyk (automobilu) (2) (Urug): uklouznutí; (RAE).

patinar, zvrat. hovor. (Arg, Urug): (1) plýtvat penězi, prohýřit peníze; (RAE).

patinata, f. (Ven): (1) skupina osob, jež spolu v prosinci bruslí po ulicích a třídách; ► venezuelská vánoční tradice, společenská událost, při které se sejdou příbuzní a kamarádi v ulicích, které jsou k tomuto účelu uzavřené, hraje hudba a děti, případně i dospělí, bruslí; (RAE).

patineta, m. (1) (Kub, Hond, Ven): koloběžka (2) (Salv, Ven): skateboard; (RAE).

patio, (1) m. (Mex): seřaďovací nádraží (2) **pasarse al ~**, hovor. (Arg, Urug): příliš si věřit; (RAE).

patipelado, -da, m/f. hovor. (Chil): (1) osoba, jež nemá vůbec žádné prostředky; (RAE).

patiperrear, intr. hovor. (Chil): (1) řečeno o nějaké osobě: potulovat se po ulicích; (RAE).

patiperro, -rra, adj. hovor. (Chil): (1) řečeno o nějaké osobě: potulující se po ulicích; i subst.; (RAE).

patito, m. (Mex): (1) žabka (házet žabky do vody; • *HACER patitos.*; (RAE).

patiza, f. (Mex): (1) kopání, nakopání, dupání; (RAE).

pato, (1) m. (Antil, Nik, Ven): zženštilý muž (2) m. (Arg): hra, ke které byla zapotřebí síla a šikovnost, jež se hrála mezi žoldáky, kteří mezi sebou zápasili o kachnu, jež byla umístěna v brašně a měla krk venku (3) m. (Arg): sportovní soutěž, kdy se dvě družstva, každé o čtyřech hráčích, pokoušejí do obruče dostat míč, který má 6 držadel a kterému se říká pato; ► hraje se na koni, je považován za národní sport Argentiny; (4) m. (Kol, Kub, Ekv): bažant (nádobu na moč osob připoutaných na lůžko) (5) m. (Ekv): osoba, jež je terčem výsměchu a hrubiánství; i adj.; (6) m. (Salv, Ven): nádoba na lidské exkrementy (jež používají osoby připoutané na lůžko) (7) **hacerse alguien ~**, (Mex): dělat ze sebe hlupáka; (RAE).

patojear, intr. (1) (Ekv): řečeno o nějaké osobě: váhat (2) (Salv): chodit houpavě, kachní chůzí (z důvodu ortopedických vad); (RAE).

patojo, -ja, m/f. (Guat, Hond): (1) dítě, chlapec či dívka; (RAE).

patota, f. (1) (Arg, Bol, Par, Per, Urug, Ven): gang (většinou tvořený mladými lidmi, kteří na veřejnosti provokují, dělají nepořádek a obtěžují ostatní) (2) (Arg, Per, Urug, Ven): parta kamarádů, hlavně mladých lidí; (RAE).

patotero, -ra, (1) adj. (Arg, Bol, Par, Per, Urug): mající vlastnosti gangu (2) m/f. (Arg, Bol, Par, Per, Urug, Ven): člen gangu; (RAE).

patriada, f. (Arg, Urug): (1) náročná a nezajímavá činnost (2) kampaň sociální či politické skupiny, která poukazuje na nutnost zachránit vlast; (RAE).

patrinquear, intr. hovor. (Urug): (1) utéci, odstoupit od boje, konfliktu; (RAE).

patriota, m. (z řečt. *πατριώτης*) (1) slavn. hovor. (Kub): bankovka nebo mince o hodnotě jedno peso (2) (Nik): zralý banán; (RAE).

patrulla, f. (Am): (1) policejní patrola; v Pan i m.; (RAE).

patrullero, -ra, (1) adj. (Arg, Bol, Kub, Ekv, Nik, Urug): používá se o policejní patrole; i subst. m.; (2) m. (Kol, Kost, Salv, Mex, Urug, Ven): policista v policejní patrole (3) m. (Salv): vesničan, který patří k polovojskové organizaci; (RAE).

patudez, f. hovor. (Chil): (1) odvaha, smělost; (RAE).

patudo, -da, adj. hovor. (Chil): (1) odvážný, smělý, příliš sebevědomý; (RAE).

patuleco, -ca, adj. (1) (Am): řečeno o nějaké osobě: mající tělesnou ortopedickou vadu (týkající se nohou či chodidel) (2) (Nik): homosexuální; (RAE).

paturro, -rra, adj. (Kol): (1) podsaditý, zavalitý; (RAE).

paujil, m. (Kol, Per, Ven): (1) *pajuil*; (RAE).

pauto, m. hovor. venk. (Hond): (1) pakt s ďáblem; (RAE).

pava, (1) f. (Arg, Par): ohřívač vody z kovu nebo ze smaltovaného železa s úchytem na horní části, nálevkou a víkem; ► obdoba čajové konvice; (2) f. (Kost): ofina (3) f. (Ven): smůla (mít, přenášet smůlu) (4) ~ **de monte**, f. (Mex, Urug): *chachalaca*; ► viz **nahua** (5) **tener la ~**, (Kol): přitahovat smůlu; (RAE).

pavo, m. (1) (Bol, Chil, Pan, Per): černý pasažér (2) (Ekv): osoba, která se účastní nějakého veřejného představení bez placení (3) hovor. (Ekv): hrb; (RAE).

pavón, m. (1) (Kost, Mex): guan horský (*Oreophasis derbianus*); ► velký pták z řádu hřabaví (*Galliformes*), který žije v hustých a nízkých lesích (2) (Kost): zahradní rostlina, která má růžové a žluté květy podobající se pavímu ocasu; (RAE).

paxte, m. (1) (Salv, Guat): *paste*; ► viz **nahua**; (2) (Salv): plod *paste*, který se po vysušení používá jako koště; ► viz **nahua**; (3) (Guat): koště na drhnutí; (RAE).

payada, f. (1) (Arg, Chil, Urug): zpěv a improvizace tzv. *payadora* (viz *payador* (2)); (2) (Arg, Bol, Chil, Urug): soutěž či kontrpunkt dvou nebo více *payadores* (viz *payador* (2)); (3) (Urug): improvizované vysvětlení za účelem zakrýt svou nevědomost (4) ~ **de contrapunto**, (Arg, Bol, Chil, Urug): soutěž, ve které se dva *payadores* střídají a improvizují na stejné téma (viz *payador* (2)); (RAE).

payador, -ra, (1) adj. (Urug): řečeno o nějaké osobě: podávající improvizované vysvětlení za účelem zakrýt svou nevědomost; i subst.; (2) m. (Arg, Bol, Chil, Urug): lidový zpěvák doprovázející se na kytaru, který improvizuje na různá témata (obvykle společně s dalším zpěvákem); ► tyto zpěvy mají tradici v Argentině, na jihu Brazílie, v Uruguayi a Chil; (RAE).

payar, intr. (Arg, Chil, Urug): (1) zpívat tzv. *payadas* (viz *payada* (1)); (RAE).

payaso, -sa, adj. (z it. *pagliaccio*) (Kost): (1) klaunovský, šaškovitý; (RAE).

payaya, f. (Chil): (1) dětská hra, která se hraje s pěti malými kamínky, se kterými se dělají různé kombinace a které se vyhazují do vzduchu a chytají; (RAE).

payulo, -la, adj. (Salv, Hond): (1) blýdý; (RAE).

paz, ~ **y salvo**, (Kol): (1) úřední osvědčení, kterým se někdo někomu prokazuje, že státní pokladně nedluží na daních; (RAE).

pazcón, m. (Hond): (1) *pascón*; ► viz **nahua**; (RAE).

peal, m. (Am): (1) provaz nebo lano, kterým se svazují či přivazují tlapy nějakého zvířete (2) smyčka, která se hází na zvíře, aby padlo na zem; (RAE).

pealada, f. (Mex): (1) házení smyček na dobytek (aby zvířata padla na zem); (RAE).

pealar, tr. (Mex): (1) házet smyčky na dobytek (aby zvířata padla na zem); (RAE).

pealera, f. (Hond): (1) svinutá vazba z nezpracované kůže, která obsahuje několik oprátek k chytání dobytka do lasa, oprátky jsou řazeny za sebou a jedním vrhem zmíněné vazby se roztáhnou; (RAE).

pebete, -ta, (1) m/f. hovor. málo použ. (Arg, Par): dítě (2) m. (Arg, Urug): chléb oválného tvaru z pšeničné mouky, má měkkou střídu a jemnou osmahlou kůrku; (RAE).

pebre, m. (Chil): (1) bramborová kaše; (RAE).

peceto, m. (Arg, Bol, Urug): (1) výřez ze zadního hovězího masa; (RAE).

pech, (Hond): (1) adj.: používá se o osobě pocházející z osady amerických indiánů kmene Chibcha, který žije v osadách a vesnicích v severovýchodní části honduraského departamentu Olancho; i subst.; (2) adj.: patřící k tzv. *pech* nebo se jich týkající (viz *pech* (1)); (3) m.: jazyk z jaz. rodiny Chibcha, kterým mluví tzv. *pech* (viz *pech* (1)); (RAE).

pechada, f. (1) hovor. (Arg, Bol, Urug): skutek, kdy někdo z někoho obratně vymámí peníze (aniž by je měl v úmyslu vrátit) (2) (Am): rána, vrazení do někoho hrudi či rameny (3) (Am): rána, kterou dává jezdec hrudi koně (4) (Arg, Chil): srážka, vrazení do někoho, poražení někoho k zemi, přejetí někoho (5) hovor. (Urug): překvapení; (RAE).

pechador, -ra, m/f. (Am): (1) ten, kdo z někoho obratně vymámí peníze (bez úmyslu je vrátit); (RAE).

pechal, m. (Mex): (1) postroj pro býka; (RAE).

pechar, (1) tr. (Am): obratně z někoho vymámit peníze (bez úmyslu je vrátit) (2) tr. (Am): strčit do někoho, vrazit do někoho hrudi či rameny (3) zvrat. hovor. (Urug): zažít překvapení; (RAE).

pechazo, m. (JižAm): (1) skutek, kdy někdo z někoho obratně vymámí peníze (aniž by je měl v úmyslu vrátit); (RAE).

pechero, m. (Arg): (1) část postroje, která chrání hrud' tažných zvířat; (RAE).

pechiche, m. (Ekv): (1) *Vitex gigantea*; ► strom z čeledi sporýšovitých (*Verbenaceae*), má jemné neporušitelné dřevo a plod podobný třešni, který je zralý černý a z kterého se dělají kompoty; (RAE).

pechoño, -ña, adj. (Bol): (1) přehnaně zbožný; i subst.; (RAE).

pechuga, f. (1) (Ekv, Pan, Per): drzost, troufalost (2) (Pan): hněv, zloba; (RAE).

pechugón, -na, adj. (1) (StřAm, Chil, Kol, Per, Ven): nešetrný, nestydatý, příživnický; i subst.; (2) (Chil): řečeno o nějaké osobě: energický, prudký, rozhodný; i subst.; (RAE).

pedacear, tr. (Ekv, Salv, Mex): (1) roztrhat něco, rozkouskovat něco; (RAE).

pedacería, f. (Mex): (1) hromada kousků, ústřížků, cárů; (RAE).

pedalear, intr. (Nik): (1) udělat dlouhou procházku; (RAE).

pedalero, -ra, (Chil): (1) adj.: týkající se cyklistiky (2) m/f.: cyklista; (RAE).

pediche, adj. (Salv): (1) žebravý a dotěrný; i subst.; (RAE).

pedicurista, spol. rod (Salv, Mex): (1) pedikér; (RAE).

pedilón, -a, adj. hovor. (Per, Ven): (1) žebravý a dotěrný; (RAE).

pedinche, adj. (Mex): (1) žebravý a dotěrný; i subst.; (RAE).

pedo, m. (Salv, Mex): (1) oslava; (RAE).

pedorriento, -ta, adj. (Mex): (1) o nějaké osobě: často flatulující (expr.: prdící); i subst.; (RAE).

pedorra, f. hovor. (Hond): (1) kulomet; (RAE).

pedregullo, m. (z port. *pedregulho*) (Arg, Urug): (1) stavební rum; (RAE).

pedrerío, m. (Mex): (1) kamínky, volné kamení; (RAE).

pedurría, f. málo použ. (Hond): (1) namodralé nebo kávové mateřské znaménko, které má většina mestických dětí při narození na hýždí, v pase nebo na zádech v místě ledvin; (RAE).

pega, f. (1) (Bol, Kol, Kub, Ekv, Per): práce (placená činnost) (2) (Kub, Portor): lep na chytání ptáků (3) (Mex): štitovec (*Echeneis*); ► kostnatá ryba z čeledi štitovcovitých (*Echeneidae*) třídy paprskoploutvých (*Actinopterygii*), asi 40 cm dlouhý a o svém největším průměru 7-9 cm, má větvenovité tělo popelavé barvy, s jednou hřbetní ploutví a druhou břišní, které vyrůstají uprostřed těla a táhnou se až k ocasu, nad hlavou má oválnou přísavku tvořenou chrupavčitými pohyblivými lištami, kterými si dělá prostor, aby se mohl pevně přilepit na plovoucí předměty, v minulosti se věřilo, že svým přichycením zastaví i lodě; (4) (Per): dětská hra „na babu“; (RAE).

pegada, f. (1) (Arg, Urug): důvtip, rozvaha (2) (Nik): zvláštní půvab nějaké osoby; (RAE).

pegalón, -na, adj. (Mex): (1) použ. se o někom, kdo rád mlátí ostatní; i subst.; (RAE).

pegar, intr. (1) hovor. (Kub): hodně pracovat (2) (Pan, Portor): náhle a s vervou něco začít, udělat; • *Pegó a gritar.*; (RAE).

pegón, -na, adj. hovor. (Kub): (1) řečeno o studentovi: pilný a snaživý; i subst.; (RAE).

pegual, m. (JižAm): (1) řemen s kruhy, které slouží k přivázání zvířat chycených lasem nebo na připevnění těžkých předmětů při jejich přepravě; (RAE).

pegue, m. (1) (Salv, Nik): práce (placená činnost) (2) (Hond): komplet, sladěné oblečení (3) hovor. (Hond): přímluva, doporučení za účelem získání nějaké dobré práce (4) hovor. (Hond): získání, sbalení nějaké dívky (5) hovor. (Hond): charisma; (RAE).

peinadora, f. (Bol, Kol, Ekv, Nik, Pan, Ven): (1) toaletní stolek; (RAE).

- peinilla**, f. (1) (Kol, Ekv, Pan, Portor, Urug): hřeben (2) (Kol, Ekv, Ven): malá mačeta; (RAE).
- pejegallo**, m. (Chil): (1) chimérovka obecná (*Callorhynchus callorhynchus*); ► ryba asi 80 cm dlouhá, má okrouhlý trup bez šupin a namodralou kůži; (RAE).
- pejerrey**, m. (Arg, Bol, Urug): (1) označení pro některé mořské či sladkovodní ryby z čeledi *Atherinopsidae*, které jsou jedlé a které mají charakteristický stříbřitý pruh na boku; (RAE).
- pejibaye**, m. (Kost, Hond, Nik): (1) moukeň ztepilá (*Bactris gasipaes*); ► strom z čeledi áronovitých (*Araceae*) rostoucí v tropických vlhkých oblastech, má hrubý válcovitý kmen, řapíkaté listy se silným a dřevnatým středovým žebrem, květy do hroznů, zralé plody mají červenou nebo žlutou barvu a jsou jedlé, listy se používají na zastřešování domů; (RAE).
- pela**, f. (Kub, Pan, Portor): (1) výprask; (RAE).
- peladaje**, m. (Mex): (1) skupina nižší sociální vrstvy; (RAE).
- peladero**, m. (Am): (1) holé území, území bez vegetace; (RAE).
- peladez**, f. (Mex): (1) výraz či skutek vlastní nižší sociální vrstvě; (RAE).
- pelado, -da**, (1) adj. (Arg, Bol, Kub, Ekv, Urug): plešatý; i subst.; (2) m/f. hovor. (vých. Bol, Kol): dítě, chlapec či dívka (3) m/f.: (Salv, Hond, Mex): osoba z nižší sociální vrstvy (4) f. (Kost): hanba, stud (5) f. hovor. (Ekv): prostitutka; (RAE).
- pelangoche, -cha**, m/f. (Mex): (1) budižkničemu, zavrženíhodná osoba; (RAE).
- pelar**, (1) zvrát. (Ekv): zmýlit se; • *El niño se peló en la recitación.*; (2) zvrát. hovor. (Salv): zemřít (3) zvrát. (Mex): ukvapeně odejít, přehnout, utéci (4) **duro de ~**, hovor. (Arg): lakomý (5) **pelársela**, (Kost): nezdařit se, nepovést se (6) **pelársela**, (Kost): být zklamaný (7) **pelárselas**, (Salv, Hond): urychleně odejít; (RAE).
- pelea, no conocer a alguien ni en ~ de perros**, hovor. (Per): (1) neznat se k někomu za žádnou cenu; (RAE).
- peleada**, f. (Salv, Mex): (1) bitka; (RAE).
- peleadera**, f. (Salv, Mex): (1) opakující se bitka; (RAE).
- pelela**, f. děts. (Arg, Chil, Urug): (1) nočník; (RAE).
- peleonero, -ra**, adj. (Kol, Salv, Mex): (1) hádavý; i subst.; (RAE).
- peleería**, f. hovor. (Chil): (1) nehoda, neštěstí, ublížení, ztráta; (RAE).
- pelero**, (1) m. (Hond): houně, která se dává tažným zvířatům pod sedlo nebo postroj (2) m. hovor. (Ven): velmi chlupatý (3) **botar, dejar, o largar, alguien el ~**, hovor. (Ven): utéci (4) **botar, dejar, o largar, alguien el ~**, hovor. (Ven): překonat nějakou těžkost či problém (5) **botar, dejar, o largar, alguien el ~**, hovor. (Ven): zemřít; (RAE).
- peletería**, f. (Kub): (1) obuvnictví; (RAE).
- película**, f. (Kost): (1) zdání; • *No hagas caso a las amenazas del jefe; ese hombre es pura película.*; (RAE).
- pelis**, (1) adj. hovor. (Kost): špatný, zavrženíhodný, špatně udělaný (2) adj. (Kost): ve studentské mluvě: ošklivý (3) adj. (Hond): řečeno o nějaké osobě: pozorná (na něco upíná svou pozornost); i subst.; (4) adj. hovor. (Hond): ve studentské mluvě: těžko pochopitelný (5) adj. hovor. (Hond): řečeno o nějaké činnosti: nebezpečná (6) m. hovor. (Hond): ve studentské mluvě: osoba v něčem vynikající svou schopností a rychlostí; (RAE).
- pelizorrero, -ra**, adj. hovor. (Ven): (1) podezřelý, nejistý, riskantní, na hraně; (RAE).
- pellejería**, f. (Bol): (1) nehoda, nepřijemnost; (RAE).
- pellón**, m. (Am): (1) vydělaná kůže, která se dává na jezdecké sedlo; (RAE).
- pelo**, (1) ~ **de gato**, m. (Kost): mrhnutí (2) **pararse el ~ a alguien**, (Kost, Salv): naježít se někomu vlasy; • *A Fulana se le para el pelo cuando pasa por el panteón.*; (RAE).
- pelón, -na**, (1) adj. (Ekv): velmi chlupatý (2) f. hovor. (StřAm, Kub, Mex, Ven): smrt; • *LA pelona.*; (RAE).
- pelonear**, tr. (Salv, Nik): (1) ostříhat dohola; i zvrát.; (RAE).
- pelota**, (z provens. *pelota*) (1) f. (Antil, Ven): baseball (2) f. (Nik): parta přátel (3) **botar alguien la ~**, hovor. (Kub): udělat něco nezvyklého nebo překvapujícího (4) **dar ~ a alguien**, hovor. (Kost, Urug): věnovat někomu pozornost (5) **dar ~ a alguien**, (Urug): reagovat na něčí lichotku či dvoření (6) **hacer ~**

algo, hovor. (Arg, Urug): zničit, znehodnotit či něco poškodit; • *Hizo pelota el sonajero.*; (7) **hacer** ~, nebo ~s, a **alguien**, hovor. (Arg, Urug): někomu fyzicky či citově ublížit; • *La noticia del accidente lo hizo pelota.*; (RAE).

pelotear, (1) tr. hovor. (Kub): honit někoho z místa na místo (o běhání po úřadech) (2) tr. (Nik): dožadovat se věcí, které nejsou důležité (3) tr. (Urug): překonat někoho, roznést někoho na kopytech (hlavně o sportovních utkáních) (4) intr. (Arg, Bol, Urug): jednat s někým bezohledně (5) intr. hovor. (Arg, Bol): přeplovat řeku v pytli z hovězí kůže, který se v Americe používal na přepravu lidí a nákladu přes řeku (6) intr. (Kost): družít se s ostatními, trávit s nimi čas na oslavách, besedách apod. (7) intr. (Kost): vměšovat se do něčeho; (RAE).

pelotero, -ra, (1) m. (Antil, Nik, Ven): baseballista (2) adj. (Kost): dotěrný, vměšující se do věcí, do kterých nemá (3) adj. (Kost): řečeno hlavně o dítěti: dělající to, co nemá (4) adj. (Nik): lakomý; (RAE).

pelotudear, intr. (Arg, Urug): (1) ztrácet čas, poflakovat se; (RAE).

pelotudez, f. (1) (Arg, Urug): hloupost, nesmysl (2) (Urug): apatie, nedostatek síly či energie; (RAE).

pelotudo, -da, adj. (1) vulg. (Arg, Chil, Urug): řečeno o nějaké osobě: pitomá, hloupá (nebo se tak alespoň chová); i subst.; (2) (Urug): řečeno o nějaké osobě: dospívající, mladá; i subst.; (3) (Urug): řečeno o nějaké věci: velká (4) vulg. (Urug): tupý, těžce chápavý, nezodpovědný; i subst.; (RAE).

peludear, intr. (1) hovor. (Arg, Urug): čelit těžkostem (2) (Urug): o dopravním protředku: zabořit se koly do bahna a uvíznout; (RAE).

peludo, -da, (1) adj. (Salv, Hond, Nik): nesnadný (2) m. (Arg, Par, Urug): opilost (3) m. (Arg, Urug): pásovec štetinatý (*Chaetophractus villosus*); ► druh pásovce, který má středně velké a špičaté uši, krunýř s ježatými hojnými ne příliš dlouhými chlupy (4) **caer como peludo de regalo**, (Arg, Urug): přijít jako blesk z čistého nebe, nečekaně nebo v nevhodný čas; (RAE).

peluqueada, f. (JižAm, Kost, Hond, Mex): (1) sestřih, stříhání, ostříhání (o vlasech); (RAE).

peluquear, tr. (1) hovor. (JižAm, Kost, Hond, Mex, Nik): ostříhat někomu vlasy; i zvrat.; (2) (Kol): oškubat někoho (o penězích); (RAE).

pelusear, intr. hovor. (Chil): (1) řečeno o nějaké osobě: chovat se stejně, jako děti z ulice; (RAE).

pena, (1) f. (Karib, StřAm, Mex): hanba, stud (2) f. (Kost, Guat, Hond, Nik): skromnost, počestnost (3) f. (Kost): nesmělost (4) **me muero de la ~**, (Kol, Guat, Nik): užívá se jako omluva při nesplnění nějakého úkolu, slibu; (RAE).

penadura, f. hovor. (Chil): (1) zjevení ducha; (RAE).

penal, m. (Arg): (1) penalta (ve sportu); (RAE).

penar, intr. (Per, Ven): (1) řečeno o duchu nebo strašidle: zjevit se; (RAE).

penca, f. (Kub): (1) vějíř z palmy s držadlem a ve tvaru plácačky, používá se hodně na Filipínách a po jejich příkladu i jinde; (RAE).

pencada, f. hovor. (Hond): (1) kravina, nesmysl (2) vtipný výrok či úsloví, vyjádřené vulgárními slovy; (RAE).

pencal, m. (Arg): (1) území, na kterých se pěstují tzv. *nopales*; ► viz *nahua*; (RAE).

pencazal, m. (Salv, Nik): (1) velké množství věcí; (RAE).

pencazo, m. (1) (Salv, Nik): prudká rána (2) (Salv, Nik): velké množství věcí (3) (Nik): hlučný pád; (RAE).

penco, m. (1) (Am): dužnatý list některých rostlin (2) (Kub, Hond, Mex): zavrženíhodná osoba (3) despekt. hovor. (Kub): zbabělec (4) despekt. hovor. (Kub): vychrtlá a neatraktivní žena (5) (Ekv): agáve americká (*Agave americana*); ► mnoholetá rostlina pocházející z Mexika z čeledi amarylkovitých (*Amaryllidaceae*) s masivními dužnatými kořenovými listy do pyramidy, na okraji s ostny, a ostrým hrotem na špičce, listy mají jasně zelenou barvu, ve spodu mají 15 až 20 cm do šířky a jsou až 3 metry dlouhé; má žlutavé květy uspořádané do květenství, které rostou na středové stopce, která se několik let nerozvíjí, ale poté se během několika dní vyšplhá do výše 6 až 7 metrů; tato rostlina je nyní běžná na pobřeží Středozemního moře, z listů se získává kvalitní vlákno a jedna z odrůd této rostliny produkuje po nařiznutí kmene cukernatou tekutinu, z které se vyrábí tzv. pulque (kořalka) (6) hovor. (Salv): velké množství věcí; (RAE).

pendejada, f. (1) hovor. (spíše v Am): nesmysl, hloupost (2) hovor. (spíše v Am): nepatrná či nedůležitá věc, maličkost (3) vulg. (Arg): banda kluků (4) hovor. (Arg): dětské chování nebo výrok; (RAE).

pendejar, intr. (1) hovor. (Kol, Ekv, Mex, Ven): dělat nebo říkat kraviny, hlouposti (2) (Salv): flákat se; (RAE).

pendejez, f. (Mex): (1) hloupost, nesmysl; (RAE).

pendejo, (1) m. vulg. (Arg, Urug): chlapec, mladík (2) m. despekt. hovor. (Kub): zbabělec (3) spol. rod hovor. (Per): vychytralá, prohnaná osoba; (RAE).

pendiente, m. (Mex): (1) starost (mít o někoho nebo nějakou); (RAE).

peneca, m. (Chil): (1) dítě; (RAE).

penetro, m. hovor. (Chil): (1) prudký studený vítr; (RAE).

peni, f. (zkrác. ze *penitenciaria*) hovor. (Chil, Salv): (1) vězení; (RAE).

penoso, -sa, adj. (Kub, Salv, Mex): (1) nesmělý; i subst.; (RAE).

penqueada, (1) f. hovor. (Salv, Hond): výprask (2) f. hovor. (Salv, Hond): vypětí (3) **dar una ~ a alguien**, hovor. (Hond): hořce a urážlivými slovy někomu něco vyčítat; (RAE).

penquear, (1) tr. hovor. (Salv, Hond): bít, tlouci (2) tr. (Mex): řezat listy agáve (3) zvrat. hovor. (Chil): opít se (4) zvrat. (Salv, Hond): dřít se (o nějaké těžké, otravné práci); (RAE).

pensión, f. (1) (Am): zármutek, lítost (2) (Mex): místo, kde mohou za stanovenou měsíční částku parkovat automobily; (RAE).

peñasquear, tr. (Chil): (1) kamenovat někoho/něco, házet kamení po někom/na něco; (RAE).

peñero, m. (Ven): (1) rybářská loď devět a půl metru dlouhá, bez kajuty a na přídi tenčí, díky čemuž je loď rychlejší; (RAE).

peoneta, m. (Chil): (1) závozník u nákladních vozů; (RAE).

peonía, f. (JižAm, Kub): (1) *Abrus precatorius*; ► bobovitá rostlina, druh pnoucí se liány, je celá léčivá (stonek, květy, semena i kořeny); má malé květy, bílé nebo červené do klasu, lusk obsahuje tlustá, tvrdá a kulovitá semena, která mají černé znaménko, jinak jsou rudé, a používají se jako náhrdelníky, náramky a růžence; ► tato semena jsou velmi jedovatá, k otravě dochází při porušení vnější vrstvy semena; (RAE).

peora, f. (Ekv): (1) zničení, poškození, zchátrání nějaké budovy; (RAE).

pepa, f. (1) (Salv): kešu ořech (2) ~ **de zambo**, (Ekv): ploštice *Triatoma infestans*; ► polokřídlý hmyz černé či kaštanové barvy, s různě zabarvenými skvrnami, asi 3 centimetry dlouhý, hematofág, žije na hladkých stropích a venkovských zdech v chudších obydlích, hlavně cihlových, a je nositelem tzv. Chagasovy nemoci; (RAE).

pepazo, m. (1) hovor. (Ven): rána, která se ušetří nějakým kulovitým předmětem nebo předmětem podobným, jako je např. kámen (2) (Ven): výstřel, střelná rána; (RAE).

pepe, m. (Bol): (1) frajírek, parádník; (RAE).

pepena, f. (1) (StřAm, Mex): sebrání něčeho ze země (2) (Nik): zbytek masa, které se přilepí k hrnci při smažení vepřové kůže; (RAE).

pepenable, adj. (Mex): (1) o předmětu, který se může sebrat ze země; (RAE).

pepenador, -ra, m/f. (Mex): (1) osoba, která něco sbírá ze země; (RAE).

pepesca, f. (Guat, Hond): (1) *olomina*; (RAE).

pepián, m. (Mex): (1) omáčka z dýňových semínek, mandlí nebo pražené kukuřice, rozemleté se zelenou chilli paprikou (2) masový pokrm podávaný s omáčkou *pepián* (viz *pepián* (1)); (RAE).

pepitazo, m. (Guat): (1) rána uštědřená nějakým předmětem (2) výstřel; (RAE).

pepito, m. (Kub): (1) dítě známé svou drzostí, zlomyslností a schopnostmi, které v jeho věku překvapují; ► podle komické latinskoamerické filmové postavy, mimo jiné zvané jaimito, dělá si legraci z lidí, vtipy jsou často sexuálního rázu, někdy vnímány jako nevkusné; (RAE).

pepitoria, f. (1) (Salv, Hond): dýňové semínko (2) (Mex): sladkost z dýňových semínek a hnědého cukru; (RAE).

pepú, m. (Kub): (1) galgán ozdobný (*Alpinia zerumbet*); ► okrasná rostlina až dva metry vysoká, z čeledi zázvorníkovitých (*Zingiberaceae*), která se pěstuje v zahradách na záhonech, pro své velmi husté listoví, má velké kopinaté listy, kvete několikrát do roka a její květy jsou aromatické; (RAE).

pera, (1) f. (Arg, Urug): brada nebo výrazná dolní čelist (2) **hacerse alguien la** ~, (Ekv, Per): ulejšvat se, chodit za školu (3) **tirarse alguien la** ~, (Per): ulejšvat se, chodit za školu; (RAE).

percha, f. (z fr. *perche*, nebo z kat. *perxa*) (1) hovor. (Ekv): stará panna (2) ~ **valet**, (Arg): věšák mužských šatů; (RAE).

perdiz, (1) ~ **cordillerana**, f. (Chil): tinama ozdobná (*Nothoprocta ornata*); ► druh koroptve, velmi rozdílný od koroptve známé v Evropě, je menší, má zašpičatělá křídla a silné zánártí, vepředu rektikulární, není jedlý a žije vysoko v Andách; (RAE).

peregrina, f. (Kub): (1) keř z čeledi pryšcovitých (*Euphorbiaceae*) rodu *Jatropha*, existují různé druhy tohoto keře, má červené květy; (RAE).

peregueta, f. (Salv): (1) běh; (RAE).

pereque, (1) m. (Kol, Hond): obtíž, mrzutost, nepatřičnost (2) m. (Salv): překážka (těžkost) (3) m. (Salv): lest, prohnanost (4) m. (Salv): věc, která se opakuje a tím je otravná, únavná (5) m. (Nik): oslava s hudbou, tancem a alkoholem (6) **poner en ~ a alguien**, hovor. (Kol): někoho ztrapnit, dělat si z někoho legraci, vysmívat se někomu; (RAE).

pereto, m. despekt. hovor. (Ven): (1) nepotřebný nebo překážející předmět; (RAE).

pereza, f. (Ven): (1) lenochod (rody *Choloepus* a *Bradypus*); ► chudozubý savec tropické Ameriky, který je asi 60 cm dlouhý a 25 cm vysoký, má malou hlavu, tmavé oči, hnědou hrubou a dlouhou srst, krátké nohy bez viditelných prstů se třemi dlouhými a silnými drápy a zakrslý ocas, chodí velmi pomalu, jen těžce šplhá na stromy, jejichž listy se živí; (RAE).

perezoso, -sa, (1) m. (Bol, Salv, Hond, Urug): lehátko (2) f. (Arg, Kost, Per): lehátko (3) f. (Nik): dřevená židle se širokým sedátkem a vysokým opěradlem (4) f. (Nik): houpací židle; (RAE).

pergenio, spol. rod hovor. (Urug): (1) dítě; (RAE).

perico, (1) m. (Kol): káva s trochou mléka (2) m. (Nik): dolíček ve tváři (3) m. pl. (Kol): míchaná vejce (4) spol. rod (Nik): učeň (5) ~ **ripião**, m. (Dom): oslava zpestřená hudbou *merengue*; ► hudba a tanec typické pro karibské oblasti, hlavně pro Dominikánskou republiku; (6) **echar alguien** ~, hovor. (Mex): hodně mluvit (7) **hablar como un** ~, hovor. (Guat, Pan, Portor, Ven): příliš mnoho mluvit a plácát páte přes deváté; (RAE).

pericote, m. (JižAm): (1) myš; (RAE).

perilla, f. (Mex): (1) klika (u dveří a oken) (2) klíč (od dveří); (RAE).

perimido, -da, adj. (Arg): (1) zastaralý; (RAE).

perimir, tr. (Arg, Kol, Urug): (1) o nějakém procesu, řízení: promlčet se; též v přenes. význ.; (RAE).

perinola, f. (Ven): (1) Dřevěná nebo kostěnná hračka složená z hůlky s bodcem na jednom konci a s nádobkou na konci druhém. Na hůlce uprostřed visí na provázku kulička, která má uvnitř vyvrtnou díрку a která se vyhazuje do vzduchu. Cílem je kuličku dostat do nádoby a posléze dostat bodec hůlky do dírky kuličky; (RAE).

periquera, f. (Salv, Ven): (1) hejno andulek (2) překřikování se, brebentění, mluvení naráz; (RAE).

periquito, **hablar ~s de alguien**, hovor. (Bol, Chil): (1) nadávat na někoho, pomlouvat někoho; (RAE).

perjuicioso, -sa, adj. (Salv, Mex): (1) škodlivý; (RAE).

perla, ~ **barroca**, f. (Ven): (1) perla nepravidelného tvaru; (RAE).

perol, m. (Ven): (1) předmět, jehož název se nezná, nepamatuje nebo se nechce zmiňovat; (RAE).

perra, f. (Hond): (1) štiplavá odlehčená dvojsmyslná anekdota či minipříběh nebo legrační fráze s dvojsmyslným významem; (RAE).

perraje, m. (1) venk. (Salv, Hond): jemná bavlněná příkrývka, obvykle jasných barev (2) despekt. hovor. (Ven): lůza, chudáci (o lidech z prostých poměrů); (RAE).

perramenta, f. hovor. (Ven): (1) početná skupina psů; (RAE).

perrear, (1) tr. (Kost): podvodem někomu něco odcizit, vzít (2) tr. hovor. (Ven): někým opovrhovat, ohrnovat nad někým nos, podceňovat někoho (3) intr. (Kost): řečeno o nějakém muži: běhá za ženami, je sukničkář; (RAE).

perrera, f. (Kost): (1) policejní dodávka, která slouží k přepravě zadržených osob; (RAE).

perrilla, f. (Mex): (1) ječné zno; (RAE).

perro, -rra, (1) adj. (Salv): řečeno o nějaké osobě: mrzutá, zlá **(2)** ~ **de agua**, m. (Mex): vydra (*Lutra*); ► masožravý savec o výšce třicet až čtyřicet centimetrů a asi 90 centimetrů dlouhý od čumáku k ocasu, má ocas asi 60 centimetrů dlouhý, širokou zmačknutou hlavu, malé zakulacené uši, štíhlé tělo, krátké tlapy s plovacími blánami mezi prsty, hustou a velmi jemnou srstí hnědé nazrzavělé barvy, žije na březích řek a potoků, živí se rybami a loví se pro svou kůži, která je velmi cenným kožešnickým zbožím; **(3)** ~ **de agua**, m. (Mex): lasice

(*Mustela*); ► masožravý savec asi 20 cm dlouhý (od hlavy k ocasu), má ocas dlouhý asi 10 cm, velmi pružné protáhlé tělo, malou hlavu, krátké tlapy, šedou až nazrzavělou srst, řitní žlázy, jež vydávají velmi nepříjemný zápach, a využívá se k lovení králíků, které vyhání z jejich nor; **(4)** ~ **del mal**, m. (Mex): vztekly pes **(5)** **irle a alguien como a los ~s en misa**, hovor. (Kol): o někom: dařit se mu velmi špatně, nadejít mu zlé časy **(6)** **meado por los ~s**, (Kub, Urug): řečeno o nějaké osobě: má velkou smůlu **(7)** **no ser alguien ~ que sigue a su amo**, (Kub): být nevděčný; (RAE).

persogo, m. **(1)** (Hond): provaz nebo lano na uvázání zvířat **(2)** (Ven): soubor dvou či více k sobě přivázaných věcí či zvířat; (RAE).

perú, m. (Mex): **(1)** pepřovec balzámový (*Schinus molle*); ► strom Jižní Ameriky z čeledi ledvinovnickovitých (*Anacardiaceae*) s rovným kmenem, popraskanou kůrou a visutými větvemi, složenými listy se stálezelenými kopinatými listky, malými bělavými květy tvořící úžlabní hrozny, plodem ve formě kulatých bobulí s načervenalou kůrou a vůní pepře, produkuje kvalitní pryskyřici z níž se vyrábí terpentýn a z bobulí tohoto stromu se v Americe vyrábí velmi chutný nápoj; (RAE).

pesa, f. (Kol, Hond): **(1)** řeznictví; (RAE).

pesado, -da, (1) adj. (Kost, Kub): pyšný **(2)** f. hovor. (Arg, Urug): skupina osob, které se násilně a agresivně prosazují při sportovních utkáních a jinde; • *La pesada*.; (RAE).

pesador, -ra, (1) adj. (Kub): řečeno o nějaké osobě: vážící dodávky třtiny, které poté posílá na centrálu; i subst.; **(2)** m/f. (Kol): řezník; (RAE).

pescocear, tr. **(1)** (Kost): bit někoho, dát někomu výprask **(2)** (Salv, Mex): zpohlavkovat někoho; (RAE).

pescozada, f. (Kost, Ven): **(1)** plesknutí, rána (do nějaké části těla); (RAE).

pescozón, m. **(1)** (Kost, Kub, Ven): plesknutí, rána (do nějaké části těla) **(2)** (Nik): jídlo připravené z různých druhů zeleniny, jako např. dýně, čajotu a brambor; (RAE).

pescuecear, intr. hovor. **(1)** (Salv): natahovat krk za účelem něco vidět **(2)** (Ven): řečeno o kohoutech: zaplést se krky, když jsou vyčepáni zápasem **(3)** (Ven): vychytrale se pídit po politickém postavení; (RAE).

pescueceo, m. (Ven): **(1)** pídení se po politickém postavení; (RAE).

pescuezudo, -da, adj. (Mex): **(1)** mající silnou šíji; (RAE).

pesebre, tener alguien el ~ alto, hovor. (Ven): **(1)** nacházet se ve finanční tísní; (RAE).

pesero, -ra, m/f. (Hond): **(1)** řezník; (RAE).

peseta, f. (Kub): **(1)** mince o hodnotě 20 centů; (RAE).

pesgua, f. (Ven): **(1)** *Gaultheria odorata*; ► aromatický keř z čeledi vřesovcovitých (*Ericaceae*), s bílými narůžovělými květy tvořící krátká hroznovitá květenství; **(2)** plod rostliny *Gaultheria odorata* (1); (RAE).

pesor, m. (StřAm, Antil): **(1)** zemská tíže; (RAE).

pespuntear, tr. (Mex): **(1)** při tanci jarabe: jemně podupávat, poklepávat botou; (RAE).

pesquisa, (1) f. (Ekv): tajná policie **(2)** m. (Ekv): agent tajné policie; (RAE).

pesquisón, -na, adj. (Nik): **(1)** zvědavý; (RAE).

pestañazo, m. (Kub): **(1)** zdřímnutí si, krátký spánek; (RAE).

pestillo, m. (Portor): **(1)** snoubenec, nápadník; (RAE).

pesudo, -da, adj. (Mex): **(1)** řečeno o nějaké osobě: mající hodně pesos; ► měnová jednotka některých amerických zemí; (RAE).

petacón, -na, adj. (Mex): **(1)** řečeno o nějaké věci: nadmutá do tvaru hýždí, připomínající hýždě **(2)** řečeno o nějaké osobě: mající velké pozadí; (RAE).

petacudo, -da, adj. (Mex): **(1)** řečeno o nějaké osobě: mající velké pozadí; (RAE).

petaquería, f. (Mex): (1) výrobní či prodejna kožených (i jiných) kufrů, tašek a podobných výrobků; (RAE).

petaquero, -ra, m/f. (Mex): (1) výrobce kožených (i jiných) kufrů, tašek a podobných výrobků; (RAE).

petaquita, f. (Kol): (1) popínavá rostlina s růžovými květy; (RAE).

petardo, (z fr. *pétard*) (1) m. (Kol): ve hře turmequé (hra indiánského původu, která spočívá v házení kovových nebo jiných kotoučů a trefení se jimi do kroužku na podlaze ze vzdálenosti třiceti metrů): malý uzavřený papírový sáček, který obsahuje prach a umísťuje se na okraj kroužku, který má asi pět centimetrů v průměru, aby explodoval, když na ni kotouč spadne (2) **ser alguien un ~**, hovor. (Kol): být příčinou zdržení, zabavení něčeho nebo odkladu nějaké akce; (RAE).

petatearse, zvrát. hovor. (Salv, Mex): (1) natáhnout bačkory (zemřít); (RAE).

petatero, -ra, (1) adj. (Mex): týkající se *petate*; ► viz nahua; (2) adj. (Mex): řečeno o nějaké osobě: vyrábějící nebo prodávající *petate*; ► viz nahua; i subst.; (3) **el mero ~**, m. slavn. (Mex): velký šéf, velké zvíře; (RAE).

petequenes, m. pl. (Salv): (1) loky alkoholického nápoje; (RAE).

peticionar, tr. (z fr. *petitionner*) (Am): (1) podávat žádost či petici (zejména úřadům); (RAE).

petiso, -sa, (z port. *petito*) (1) adj. (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): řečeno o nějaké osobě: malá (o vzrůstu); i subst.; (2) m. (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): kůň malého vzrůstu, ponny (3) **petiso de los mandados**, m. (Arg, Urug): mírný a učenlivý kůň, který se využívá v domácnosti na přepravu (4) **petiso de los mandados**, m. (Arg, Urug): čeledín; (RAE).

petizo, -za, adj. (Arg, Bol, Chil, Par, Per, Urug): (1) řečeno o nějaké osobě: malá (o vzrůstu); i subst.; (RAE).

peto, m. (z it. *petto*) (Kub): (1) makrela Solandrova (*Acanthocybium solandri*); ► velká ryba z čeledi makrelovitých (*Scombridae*), má duhovou modrou nazelenalou barvu a svislé tmavé pruhy, má jedlé maso; (RAE).

petróleo, sudar ~, hovor. (Kol): (1) mít velké potíže, hlavně finanční; (RAE).

peyotero, -ra, (1) adj. (Mex): týkající se *peyote*; ► viz nahua; (2) m/f. (Mex): osoba, jež pěstuje *peyotes*; ► viz nahua; (RAE).

pezonera, f. (Ekv, Per): (1) odsávačka mléka; (RAE).

pía, f. (onomat. výraz) (Hond): (1) obecný název pro různé druhy ptáků z čeledi krkavcovitých (*Corvidae*), 20 až 71 cm dlouhých, majících krátký a silný zobák a létajících v hlučných hejnech; (RAE).

pial, m. (Am): (1) *peal* (1) a (2); (RAE).

pialar, tr. (Am): (1) chytat do lasa; (RAE).

piantado, -da, adj. hovor. (Arg): (1) potrhlý, bláznivý; i subst.; (RAE).

piantar, (1) tr. hovor. (Arg, Urug): vyhodit někoho odněkud (2) zvrát. hovor. (Arg, Urug): ukvapeně odněkud odejít, bez toho, aniž by to někdo zpozoroval (3) zvrát. hovor. (Arg, Urug): zešilet (4) zvrát. (Urug): zemřít; (RAE).

pibe, -ba, m/f. (1) (Arg, Bol, Urug): chlapec či dívka (2) (Arg, Bol): používá se jako výraz něžného zacházení; (RAE).

piberío, m. (Arg, Urug): (1) skupina dětí; (RAE).

pica, f. (1) hovor. (Arg, Urug): rivalita (2) (Kol, Ekv, Ven): skrytá cestička, zkratka (3) (Portor): ruleta umístěná v altánech či stáncích postavených okolo náměstí nebo chrámu k oslavě svátku patronů (4) (Urug): hra na schovávanou; (RAE).

picacaballo, f. (Kost): (1) velký černý chlupatý pavouk; (RAE).

picadero, m. (Arg, Urug): (1) písková aréna v cirkuse; (RAE).

picado, -da, (1) adj. (Am): lehce opilý, podnapilý (2) m. (Arg): neformální a přátelský fotbalový zápas (3) m. (Kub): umělá stezka napříč hustými lesy (4) f. (StřAm, Arg, Bol, Par, Urug): umělá stezka napříč hustými lesy (5) f. (Arg, Bol, Urug): malá porce lehkého jídla, které se servíruje k nějakému nápoji (6) f. hovor. (Kol): bodavá bolest chvilkového rázu, která se čas od času vrací (7) **en picada**, (Arg, Bol, Kol, Kub, Urug, Ven): řečeno o letu letadla: směrem dolů (8) **en picada**, (Arg, Bol, Kol, Kub, Urug, Ven): řečeno o pádu letadla: střemhlav (9) **en picada**, (Arg, Bol, Kol, Kub, Urug, Ven): rychle či nevyhnutelně, nenahraditelně; (RAE).

picahúye, m. (Mex): (1) *picar*(5); (RAE).

picana, f. (JižAm): (1) bodák, kterým honáci volů popohánějí zvířata; (RAE).

picanear, tr. (JižAm): (1) popohánět voly (bodcem či jiným předmětem); (RAE).

picante, m. (1) (Bol, Chil, Kub, Ekv, Mex, Ven): omáčka či pokrm okořeněný pálivým chilli (2) (Mex): pálivý plod chilli papriky; (RAE).

picantería, f. (1) (Bol, Chil, Ekv): místo, kde se servírují a prodávají tzv. *picantes* (viz *picante* (1)) (2) (Chil): jednání vlastní špatně vychované osobě; (RAE).

picanterío, m. hovor. (Chil): (1) soubor pochybných osob; (RAE).

picapica, f. (1) (Kub): jednoletá rostlina z čeledi bobovitých (*Fabaceae*), má dlouhé vysoké stonky a semena pokrytá chmýřím, které při dotyku způsobuje silné svědění kůže (2) (Ven): liána pokrytá chmýřím, které vyvolává svědění podobné svědění vyvolanému mravenčím kousnutím; (RAE).

picar, (1) intr. hovor. (Arg, Urug): přihazovat na dražbě (2) intr. hovor. (Arg, Urug): rychle odněkud odejít (3) intr. hovor. (Arg, Urug): rychle odjet s automobilem, odšlápnout to (4) intr. (Kub, Urug): řečeno o elastickém tělese: odrazit se, odskočit (5) intr. hovor. (Kub): z někoho obratně vymámit peníze (bez úmyslu je vrátit); i tr.; (6) zvrát. (Nik): pít likér (7) **pica y huye**, (Ven): *Anisolabis ambigua*; ► velmi malý blanokřídý hmyz, jehož štípnutí je velmi bolestivé a způsobuje horečku; (8) **picárselas**, (Arg, Bol, Per, Urug): rychle odejít nebo odjet; (RAE).

picarazado, -da, adj. hovor. (Ven): (1) řečeno o nějaké osobě: mající d'olíčky po neštovicích; (RAE).

picarón, m. (Per): (1) těsto z mouky, vajec, mléka, anýzové vody a cukru, do kterého se někdy přidávají sladké brambory nebo dýně; těsto se osmaží ve tvaru kroužků a servíruje se se sirupem, popř. fíkovým sirupem; (RAE).

pichacha, (1) m. (Guat): hliněná váza s dírkami, která se používá jako cedník (2) **hecho** ~, hovor. (Guat): řečeno o nějaké osobě: ekonomicky zruinovaná, finančně na dně (3) **hecho** ~, hovor. (Guat): řečeno o nějaké osobě: dostala výprask; (RAE).

pichagua, f. (Ven): (1) plod rostliny *pichagüero* (viz *pichagüero*); (RAE).

pichagüero, m. (Ven): (1) maraka chrastivá (*Crescentia cujete*); ► tropický strom z čeledi trubačovitých (*Bignoniaceae*), který je 4 až 5 metrů vysoký, má křivý kmen a svělou korunu, má velké přisedlé protilehlé srdcovité listy, úžlabní bělavé zápachající květy, podlouhlý kulovitý plod různé velikosti podle poddruhu, které mají tvrdou a bělavou kůru, uvnitř mají bílou dužinu s černými semeny; z plodu, který se rozdělí na dvě stejné části, američtí vesničané vyrábějí mísy, talíře, umývadla apod.; (RAE).

pichanal, m. (szArg): (1) území porostlé tzv. *pichanas*; ► viz *quechua*; (RAE).

pichaque, m. hovor. (Ven): (1) malá špinavá louže; (RAE).

piche, adj. (1) (Salv): lakomý (2) (Ven): řečeno o nějaké potravě: zkvašená, kyselá, zvlhlá (3) (Ven): řečeno o nějaké věci: mající malou hodnotu nebo svou hodnotu či důležitost ztratila; (RAE).

pichel, (z provens. nebo fr. *pichier*) (1) m. (Kost): nádoba ze skla, umělé hmoty nebo kovu, která se používá na servírování osvěžujících nápojů (2) m. despekt. (Kost): lidský obličej (3) f. (Nik): domácí služebná; (RAE).

pichelero, adj. (Nik): (1) řečeno o muži ze střední nebo vyšší vrstvy: dvořící se služebným; (RAE).

pichí, hovor. děts. (Arg, Chil, Urug): (1) moč; (RAE).

pichica, f. (Bol): (1) cop ženy; (RAE).

pichicatear, tr. (Hond, Mex): (1) lakotit, být skoupý; (RAE).

pichicatería, f. (Hond, Mex): (1) lakota, skoupost; (RAE).

pichicato, -ta, adj. (Hond, Mex): (1) lakomý, skoupý; (RAE).

pichichuela, f. (Salv): (1) troška, špetka; (RAE).

pichín, m. hovor. děts. (Arg, Chil, Urug): (1) moč; (RAE).

pichincha, f. (z port. *pechincha*) hovor. (Arg, Par, Urug): (1) výhodná koupě; (RAE).

pichinchero, -ra, m/f. hovor. (Arg, Urug): (1) osoba, jež hledá nebo nabízí tzv. *pichinchas* (viz *pichincha*); (RAE).

pichingo, -ga, (1) adj. (szArg): malý (2) m. (Kost): nádoba z umělé hmoty, která slouží k uchovávání nebo přepravě tekutin (3) f. (Salv, Nik): nádoba na přepravu tekutin (4) f. hovor. (Hond): opilost, opice

(5) a pichinga, (Salv): velmi opilý **(6) a pichinga**, hovor. (Salv): řečeno o nějaké osobě: mít plné zuby někoho, kdo obtěžuje nebo neustále něco chce; (RAE).

pichintún, m. hovor. (Chil): **(1)** troška, špetka; (RAE).

pichiriche, adj. hovor. (Salv): **(1)** lakomý; (RAE).

pichirre, adj. hovor. (Ven): **(1)** lakomý; (RAE).

pichirrear, tr. hovor. (Ven): **(1)** lakotit, být skoupý; (RAE).

pichirrería, f. hovor. (Ven): **(1)** lakota, skoupost; (RAE).

pichirruchi, m. (Per): **(1)** nevýznamná osoba; (RAE).

pichiruche, m. (Bol, Chil): **(1)** nevýznamná osoba; (RAE).

pichoa, f. (Chil): **(1)** rostlina z čeledi pryšcovitých (*Euphorbiaceae*) rodu prysec (*Euphorbia*), má tlustý kořen, hodně stonků dlouhých deset centimetrů nebo i více, které mají sřídavé oválné podlouhlé listy do trojklanných okolíků, jedná se o velmi projevavou bylinu; (RAE).

pichón, (z it. *piccione*) **echarle ~ a algo**, hovor. (Ven): **(1)** rozhodně a odvážně se do něčeho pustit; (RAE).

pichonear, tr. (Mex): **(1)** porazit nezkušeného hráče; (RAE).

pichuelo, m. (Kost): **(1)** maličkost, nepatrnost, drobnost; (RAE).

pichula, f. vulg. (Chil, Per): **(1)** penis; (RAE).

pichulear, tr. **(1)** hovor. (Arg, Urug): dychtivě se pídít po menších výhodách nebo ziscích při nákupech nebo obchodu **(2)** (Chil): dělat si legraci z něčeho/někoho, dobírat si něco/někoho **(3)** (Kost): žít z příležitostných prací; (RAE).

pichuleo, m. hovor. (Arg, Urug): **(1)** dychtivé pídění se po menších výhodách nebo ziscích při nákupech nebo obchodu; (RAE).

pichulero, -ra, m/f. hovor. (Arg): **(1)** osoba, která se dychtivě pídí po menších výhodách nebo ziscích při nákupech nebo obchodu; (RAE).

pichulín, m. děts. (Arg, Urug): **(1)** penis; (RAE).

pichuncho, m. (Chil): **(1)** nápoj z vinné pálenky a vermutu; (RAE).

pico, **(1)** m. hovor. (Bol, Kol): pusa (polibek) **(2)** m. (Chil, Kost): penis **(3) ~ de frasco**, m. (Ven): tukan **(4) ~ de lapa**, spol. rod (Kost): upovídáná osoba **(5) echarse al ~**, (Kost, Kub): řečeno o samci: oplodnit samici **(4) echarse al ~**, (Kost): udat někoho, donášet na někoho **(6) echarse al ~**, (Kub, Ven): zabít **(7) limpiarle a alguien el ~**, hovor. (Portor): zabít **(8)** m. (Chil): korýš svijonožec, který má podobný tvar jako hlava datla a má bílé jedlé maso; ► pico je ve španělštině též název pro datla, odtud jméno zmíněného korýše; (RAE).

picodecera, m. (Mex): **(1)** *Crotophaga sulcirostris* (kukačka rýhozobá); ► malý americký pták z řádu kukačky (*Cuculiformes*), má černé peří s modrými odlesky na křídlech a černý ocas, zobák a nohy, vnímá se jako posel špatných zpráv; (RAE).

picofeo, m. (Kol): **(1)** tukan; (RAE).

picoloro, m. (Kub): **(1)** francouzský klíč; (RAE).

picón, -na, adj. (Per): **(1)** dotčený, uražený, rozhněvaný; (RAE).

pichoso, -sa, adj. (Mex): **(1)** řečeno o nějakém pokrmu: pálivý (obsahující příliš chilli); (RAE).

picuala, f. (Kub): **(1)** *Quisqualis indica*; ► keř z čeledi *Combretaceae*, má celistvé a oválné listy a velmi vonné květy do klasů, které během dne mění barvu; (RAE).

picudear, tr. (Salv): **(1)** vytahovat škodlivý hmyz z bavlníku; (RAE).

picudo, -da, **(1)** adj. (Kub): o osobě: nevkusný; i subst.; **(2)** adj. (Mex): prozíravý, rozvážný, uvážlivý **(3)** m. (Salv, Mex): květopas bavlníkový (*Anthonomus grandis*); ► škodlivý hmyz napadající bavlník; **(4)** f. (Kol, Portor, Ven): soltýn (*Sphyraena*); ostnoploutvá ryba tropických a mírných moří, má protáhlý trup a velmi silné zuby, může být až 2 metry dlouhá a je velmi žravá; její maso je jedlé, ale v určitém věku se stává jedovatým; **(5) picudo del algodón**, m. (Mex): *picudo* **(3)**; (RAE).

picuy, m. (Mex): **(1)** *picodecera*; (RAE).

picuya, f. (Kost): **(1)** malý mravenec, který kouše **(2)** osoba, které se líbí obtěžovat ostatní; (RAE).

pidiche, adj. (Salv): **(1)** žebravý a dotěrný; (RAE).

pie, (1) m. (Bol, Chil): záloha (peněžní) (2) ~ **de cueca**, m. (Chil): jednotlivé části lidového tance cueca; ► volný tanec dvojic zobrazující mužovo milostné naléhání na ženu, tanečnice mají v pravé ruce šátek, tančí různé figury, které střídají party s lichotkami, tančí se na západě Jižní Ameriky, od Kolumbie po Argentinu a Bolívii, má různé varianty lišící se podle regionu a doby vzniku; (3) ~ **de fuerza**, m. (Am): vojska nějaké země (4) ~ **pelado**, hovor. (Chil): naboso; (RAE).

piedemonte, m. (Ven): (1) úpatí hor či pohoří; • *El piedemonte andino.*; (RAE).

piedra, ~ **de moler**, f. (Am): (1) přiměřeně velký kámen s vydutou nebo rovnou přední stěnou, proti které nějaká osoba tře jiný kámen a drtí tak různé druhy zrní; (RAE).

piedrero, m. (Salv, Hond, Ven): (1) kameniště, kamenitá půda; (RAE).

piedrín, m. (Nik): (1) kamenná drť, jemný šterk; (RAE).

pierna, (1) f. (Arg): trojice (karetní kombinace v pokeru) (2) spol. rod (Arg, Urug): osoba připravená poskytnout společnost (3) spol. rod (Arg): každý jednotlivý účastník nějaké hry (hlavně karetní) (4) spol. rod (Arg): bystrá, důvtipná osoba (5) **flojo de ~s**, hovor. (Kub): ustrašený, zbabělý (6) **hacer ~**, hovor. (Arg, Urug): přispět k něčemu; (RAE).

pieza, **ser alguien de una ~**, hovor. (Arg, Urug, Ven): (1) být poctivý, nepřetvařovat se, stát si za svým; (RAE).

pifas, m. (Mex): (1) zloděj; (RAE).

pifia, f. (1) (Bol, Chil, Ekv): zesměšnění, posměch (2) (Per): pískot, vypískání; (RAE).

pifiar, (ze střed. hor. něm. *pfiften*) (1) tr. (Bol, Chil, Ekv, Per): vypískat někoho (2) tr. (Bol, Chil, Per): zesměšnit, potupit někoho (3) tr. (Mex): krást (4) zvrat. hovor. (Chil): nešikovně se splést, zpackat něco; (RAE).

pigricia, f. (Bol): (1) troška, špetka; (RAE).

pigua, f. (Mex): (1) humr (*Homarus*); ► korýš desetinožec rakovec až 50 centimetrů dlouhý, všechny nohy zakončené malými klepety, má čtyři tykadla, dvě vnitřní krátká a dvě vnější, jež jsou dlouhá a silná, vystupující oči, válcový trup, tlustý a dlouhý ocas; je tmavý, ale vařením zčervená; žije v širém moři a jeho maso se považuje za delikatesu; (RAE).

pija, **estar alguien a pija**, (Guat): (1) být opilý; (RAE).

pijama, v některých amerických oblastech f. (z ingl. *pyjamas*): pyžamo; ve Špan. jako m.; (RAE).

pije, m. (Bol, Chil): (1) muž, který se obléká přehnaně elegantně a upraveně; (RAE).

pijibay, m. (Hond, Nik): (1) *pejibaye*; (RAE).

pijije, m. (StřAm): (1) husička podzimní (*Dendrocygna autumnalis*); ► americký bahenní pták, který je relativně velký, má štíhlé tělo a dlouhý a tlustý krk, lehce zakroucený směrem nahoru, peří má převážně kávovou šedavou barvu s bělavými skvrnami; (RAE).

pijín, m. hovor. (Hond): (1) boj, bitka, rvačka; (RAE).

pijinear, tr. hovor. (Hond): (1) flámovat, pařit, neustále se bavit; (RAE).

pijudo, -**da**, (1) adj. hovor. (Salv, Hond, Nik): řečeno o nějaké věci: velmi hezká, kvalitní (2) adj. hovor. (Hond): řečeno o nějaké osobě: laskavá, přívětivá; i subst.; (3) **pijudo**, citosl. (Nik): používá se jako výraz schválení nebo nadšení; (RAE).

pijul, m. (Salv, Nik): (1) *picodecera*; (RAE).

pijuy, m. (onomat. výraz) (Guat, Mex): (1) *picodecera*; (RAE).

pijuyo, m. (Salv): (1) *picodecera*; (RAE).

pila, f. (1) (Bol, Kub): kohoutek (vodovodu) (2) hovor. (Salv): neodbytná myšlenka (3) hovor. (Ven): veřejná studna, ze které lidé z určité čtvrti čerpají vodu k domácímu užití; (RAE).

pilatuna, f. (Kol): (1) ničemnost, darebáctví; (RAE).

pilca, f. (Arg, Per): (1) *pirca*; ► viz *quechua*; (RAE).

pilero, -**ra**, adj. hovor. (Salv): (1) řečeno o nějaké osobě: má neodbytné myšlenky; (RAE).

pileta, (1) f. (Arg, Par, Urug): kuchyňský dřez; nádrž na vodu na mytí či praní (2) f. (Arg, Urug): napajedlo (3) f. (Arg, Bol, Urug): bazén (4) f. (Urug): umyvadlo (5) f. (Urug): vana na nožičkách se šikmou zvlněnou plošinou, která slouží k praní oblečení (6) **tirarse a la ~**, hovor. (Arg): riskovat, vrhnout se do něčeho po hlavě; (RAE).

pililo, -**la**, m/f. (Arg, Chil): (1) otrhaná a špinavá osoba; (RAE).

- pilixte**, adj. (Guat): (1) malý, sražený, nevyrostl tak, jak měl; (RAE).
- pillán**, m. (Chil): (1) mocný Bůh Mapučů, který má moc nad lidmi a přírodními jevy; (RAE).
- pillo**, -lla, (1) m. (Pan, Per, Portor): kapesní zloděj, chmaták (2) f. (Ekv): prostitutka; (RAE).
- pillullo**, m. hovor. (Chil): (1) lumpárna, vychytralost, uličnictví; (RAE).
- pilo**, m. (Chil): (1) *Sophora cassioides*; ► keř rostoucí ve vlhkých oblastech, má malé listy a žluté květy a jeho kůra je silné vomitivum; (RAE).
- pilón**, m. (Mex): (1) přídavek, zejména kousek, který prodavač přidá navíc ke stanovené váze nebo který přidá, aby stanovené váhy dosáhl; (RAE).
- piloncillo**, m. (Mex): (1) hnědý cukr, který se zpravidla prodává ve tvaru homolí; (RAE).
- piloto**, m. (z it. *piloto*) (Arg): (1) nepromokavý gabardénový plášť či kabát; (RAE).
- pilpil**, m. (Chil): (1) *Boquila trifoliolata*; ► liána s trojlísty a bílými květy, má plody nazývané „cóguil“; (RAE).
- piltriento**, -ta, adj. despekt. hovor. (Chil): (1) otrhaný, mající rozervané hadry; (RAE).
- pilucho**, -cha, (1) adj. hovor. (Chil): nahý (2) m. (Chil): dětské dupačky; (RAE).
- pimientilla**, f. (Hond): (1) keř z čeledi sporýšovitých (*Verbenaceae*), má krátké štíhlé střídavé listy, jeho plod obsahuje semena nebo kulatá zrna, ze zralých semen se extrahuje rostlinný vosk; (2) rostoucí zrno kávovníku; (RAE).
- pimientoso**, -sa, adj. hovor. (Kub, Ven): (1) zábavný; (RAE).
- pimpina**, f. (Ven): (1) kulovitá hliněná láhev s dlouhým hrdlem, která se používala na chlazení vody; (RAE).
- pinal**, m. (Mex): (1) borový háj; (RAE).
- pinatero**, m. (Kub): (1) různé druhy antilských ptáků rodu *Corvus*; ► masožravý pták z čeledi krkavcovitých (*Corvidae*), má černé peří a zahnutý zobák; (RAE).
- pinche**, adj. (1) (Kost, Salv, Nik): lakomý (2) despekt. nesl. (Mex): podlý, proradný, zavrženíhodný; (RAE).
- pinchis**, adj. (Kost): (1) lakomý; (RAE).
- pincho**, m. vulg. (Per): (1) penis; (RAE).
- pincullo**, m. (szArg, Bol, Per): (1) *pingullo*; ► viz quichua; (RAE).
- pinedo**, m. (JižAm): (1) borový háj; (RAE).
- pinga**, (1) f. hovor. eufem. (StřAm, Kub, Ekv, Per, Ven): penis (2) f. (Kost): troška, špetka; • *Una pinga de sal*; (3) f. děts. (Hond): malá káča (hračka) (4) f. děts. (Hond): o hračce nebo hře *enchute* (viz *perinola*): dřevěná hůlka asi deset centimetrů dlouhá, která se má dostat do dírk, jež je v horní části hračky; tato horní část má tvar převráceného poháru (5) *de ~*, (Kub, Ven): velmi dobrý, výborný (6) (Ven): dobře, vhodně (7) *la ~*, vulg. (Kub, Ven): používá se jako výraz odmítnutí; (RAE).
- pinganilla**, spol. rod (Chil): (1) nedůležitá, nevýznamná osoba; (RAE).
- pingo**, m. (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): kůň (2) (Arg, Urug): kůň s velmi dobrými dispozicemi (3) (Mex): uličník (4) (Mex): ďábel; • *El pingo*; (5) (Urug): osoba, která má dobré vlastnosti; (RAE).
- pingopingo**, m. (Chil): (1) chvojník (*Ephedra*); keř z čeledi chvojníkovitých (*Ephedraceae*), někdy až pět metrů vysoký, má členěné větve a šupinaté protilehlé listy, malé květy a jako plody malé oříšky, mají, stejně jako listy, močopudné a pročišťující účinky; (RAE).
- pingüinera**, f. (Arg): (1) místo na pobřeží, kde se scházejí tučnáci v době, kdy hnízdí a starají se o mláďata; (RAE).
- pininos**, m. pl. (Kub, Salv, Mex, Per): (1) první krůčky (dítěte, rekonvalescenta, v umění či vědě); (RAE).
- pinol**, m. (1) (Kost, Kub, Ekv, Guat, Hond, Nik): mouka z pražené kukuřice (2) (Kost, Nik): mouka z pražené kukuřice smíchaná s kakaem, ze které se dělá nápoj (3) (Ekv, Guat): *pinole*; ► viz nahua; (4) (Ekv): *máchica*; ► viz quechua; (RAE).
- pinolate**, m. (Guat): (1) nápoj z *pinole* (► viz nahua), vody a cukru; (RAE).
- pinolero**, -ra, (1) adj. (Mex): týkající se *pinole* (► viz nahua) (2) adj. (Mex): milující *pinole* (► viz nahua) (3) adj. (Salv, Hond): o osobách: nikaragujský; i subst.; (4) f. (Mex): nádoba, kde se uchovává *pinole* (► viz nahua); (RAE).

pinolillo, m. (1) (Kost, Hond, Nik): mouka z pražené kukuřice smíchaná s kakaem, ze které se dělá nápoj (2) (Mex): velmi malý hmyz, který má červenou barvu a podobá se prášku z *pinole* (► viz nahua); (3) (Mex): larva z rodu klíšťat (*Ixodes*); (RAE).

pintado, -da, (1) adj. (Salv, Urug): řečeno o nějaké osobě: nemající potřebnou autoritu (2) ~ **en la pared**, (Kub, Per, Ven): řečeno o nějaké osobě: nemá potřebnou autoritu (3) ~ **en la pared**, (Per): řečeno o šéfovi či zaměstnanci: nemá potřebnou autoritu, neplní své řídicí funkce; (RAE).

pintar, (1) intr. (Kub): bedlivě něco pozorovat (2) zvrat. (Ven): vypařit se, zmizet odněkud; (RAE).

pinto, -ta, (1) m. (Mex): *Treponema carateum*; ► tropická nemoc projevující se pigmentovými bělavými, načervenalými a tmavě modrými lézemi na kůži; (2) f. (Kub): soubor vzorů a barev nějaké látky (3) f. pl. (Kost): lidový odhad počasí, který se zakládal na pozorování atmosferických změn po dobu prvních 12, 18 nebo 24 dní v lednu či srpnu, a podle toho se předpovídalo počasí na každý měsíc na ten stejný rok nebo na rok další; (RAE).

pintón, -na, adj. (Per): (1) řečeno o muži: hezký; (RAE).

pintoso, -sa, adj. hovor. (1) (Chil, Hond): řečeno o nějaké osobě: hezká nebo hezky oblečená (2) (Hond): řečeno o nějaké věci: budící pozornost, protože je v módě; (RAE).

pintudo, -da, adj. (Bol): (1) řečeno o nějaké osobě: hezká, hezky oblečená, elegantní; i subst.; (RAE).

pinuca, f. (Chil): (1) *Urechis Chilnsis*; ► měkkýš téměř deset centimetrů dlouhý a dva centimetry široký, má tlustou tuhou bílou hnědavou svraštělou kůži, je jedlý; (RAE).

piña, f. (1) (Arg, Bol, Kub, Hond, Par, Urug): rána pěstí (2) (Kub): elektrická roztrouška (3) despekt. hovor. (Kub): politická klika, kamarila (4) (Salv): muž homosexuál (5) (Nik): svazek, trs ovoce; • *Piña de cocos*; (6) hovor. (Per): smolař; i adj.; (RAE).

piñal, m. (1) (Am): území, kde se pěstují ananasy (2) (Nik): několik ananasů pohromadě; (RAE).

piñata, f. (z it. *pignatta*) (Nik): (1) přivlastnění veřejného nebo soukromého majetku; (RAE).

piñatero, -ra, adj. (Nik): (1) řečeno o nějaké osobě: přivlastňuje si veřejný nebo soukromý majetek; (RAE).

piñén, m. hovor. (Chil): (1) zažraná špína na těle způsobená dlouhodobým zanedbáváním osobní hygieny; (RAE).

piñonate, m. (Nik): (1) sladkost ze zelené nedozrálé papáji nebo z kokosu, které se vaří v cukrovém sirupu; (RAE).

piñuela, f. (Kost, Salv, Hond, Nik): (1) rostlina z čeledi bromeliovitých (*Bromeliaceae*) s lodyhou a trnitými listy do růžic, velkými lusky pokrytými tmavými kávovými šupinami, květy mají růžovou barvu a plody jsou jedlé, používá se do živých plotů; (RAE).

piñufla, adj. despekt. hovor. (Chil): (1) zavrženíhodný; (RAE).

piojillo, m. (Kost): (1) hmyz napadající kořen kávovníku, který způsobuje opadávání kůry keře; (RAE).

piojo, guindar alguien el ~, hovor. (Kub): (1) zemřít; (RAE).

piola, (1) adj. hovor. (Arg, Urug): symptický, laskavý; i subst.; (2) adj. hovor. (Arg): vychytralý, prohnáný, pohotový; i subst.; (3) **quedarse ~**, hovor. (Arg): stát stranou, neplést se do nějaké záležitosti, vyčkávat; (RAE).

piolín, m. (Arg, Chil, Mex, Per, Urug): (1) tenký provázek (z konopí, bavlny nebo jiného vlákna); (RAE).

pipa, (1) f. (Kol, Hond, Nik): velké břicho, panděro (2) f. (Kub): cisternové vozidlo (3) f. (Kost): dozrálý kokos (s vnější a vnitřní kůrou) (4) f. hovor. (Kost): hlava (nějaké osoby); • *Me duele la pipa*; (5) f. hovor. (Kost): inteligence (6) adj. hovor. (Kost): inteligentní; • *Carlos es muy pipa*; (RAE).

pipe, spol. rod (Nik): (1) bratr, sestra (2) blízký kamarád; (RAE).

pipencia, f. (Nik): (1) velmi blízké přátelství; (RAE).

pipeño, m. (Chil): (1) mladé sudové víno; (RAE).

pipián, m. (1) (Kost, Salv, Hond, Nik): dýně (rostlina) (2) (Kost, Salv, Hond, Nik): dýně (plod) (3) (Kost): přípravek z chilli, těsta a koření, který se vmíchá do těsta tamalu z vepřového, aby měl lepší chuť (4) hovor. (Salv): muž homosexuál (5) (Mex): omáčka z dýňových semínek, mandlí nebo pražené kukuřice, rozemleté se zelenou chilli paprikou (6) masový pokrm podávaný s omáčkou *pepián* (viz *pepián* (5)); (RAE).

pípila, f. (Mex): (1) krůta (2) prostitutka; (RAE).

pipilacha, f. venk. (Nik): **(1)** vážka; (RAE).

pipiolera, f. (Mex): **(1)** houf dětí; (RAE).

pipiricho, m. hovor. (Urug): **(1)** nafukovací nástvec trubicovitého tvaru, kterým se zavádí vzduch do míče a jiných nafukovacích předmětů **(2)** malý protáhlý přívěsek nějakého předmětu; (RAE).

pipirigallo, m. (z onomat. *pipiri* a *gallo*) (Nik): **(1)** klitoris; (RAE).

pipiriles, m. pl. (Salv): **(1)** semena fazolí; (RAE).

pipirín, m. **(1)** (Mex): potrava **(2)** pl. (Salv): semena fazolí; (RAE).

pipón, -na, adj.: **(1)** (Bol, Kol): břichatý; i subst.; **(2)** (Ekv): řečeno o nějaké osobě: pobírající jeden nebo víc platů, aniž by tomu odpovídaly její skutečné zásluhy **(3)** (Urug): nasycený, nabažený, omrzelý; (RAE).

pique, **(1)** m. (Chil): dětská hra, spočívající v házení mincí nebo kuliček proti zdi až do té doby, než se jedna z nich po odrazu od zdi přiblíží nebo dotkne jedné z ostatních **(2)** (Arg, Urug): v soutěžích, závodech, zejména týkající se zvířat či motorových vozidel: zrychlení **(3)** (szArg, Bol, Nik, Par): úzká lesní stezka **(4)** **a los ~s**, hovor. (Arg): ve spěchu; (RAE).

piquear, tr. hovor. (Hond): **(1)** líbat někoho na ústa; (RAE).

piquera, f. (Kub): **(1)** určité veřejné místo, kde stojí povozy a nabízejí se k najmutí **(2)** místo, kde parkují vozidla nabízející služby nějaké instituci, firmě nebo organizaci; (RAE).

2.5 Lista de abreviaturas

a) abreviaturas comunes

adj.	přídavné jméno	onomat. výraz	onomatopeický výraz
adv.	příslovce	pl.	množné číslo
adv. způs.	příslovce způsobu	pl. se použ. jako sg.	množné číslo se používá jako jednotné číslo
apod.	a podobně	použ. se opak.	používá se opakovaně
atd.	a tak dále	použ. se více před vlast. jm.	používá se více před vlastním jménem
básn.	básnický výraz	obourod.	obourodé
citosl.	citoslovce	slang.	slangový výraz, žargon
děts.	dětsky	slavn.	slavnostně
despekt.	despektivně	spíše v Am	spíše v Americe
eufem.	eufemismus	spol. rod	společný rod
expr. výraz	expresivní výraz	subst.	podstatné jméno
f.	femininum, ženský rod	tr.	tranzitivní sloveso
hovor.	hovorový výraz	venk.	venkovský výraz
i přenes.	i přenesený význam	vulg.	vulgární výraz
intr.	intransitivní sloveso	zkrác.	zkrácená forma
m.	maskulinum, mužský rod	záp. adv.	záporné příslovce
m/f.	mužský i ženský rod	zvrat.	zvratné sloveso
málo použ.	málo používané		
např.	například		
neosob.	neosobní sloveso		
nesl.	neslušný výraz		

b) abreviaturas de países, regiones y lenguas

afr. pův.	afričkého původu	Pan	Panama
Am	Amerika	Par	Paraguay
amer. pův	američkého původu	Per	Peru
Antil	Antily	Portor	Portoriko
Arg	Argentina	Salv	Salvador
Bol	Bolívie	StřAm	Střední Amerika
Dom	Dominikánská republika	szArg	severozápadní Argentina
Ekv	Ekvádor	Urug	Uruguay
Guat	Guatemala	Ven	Venezuela
Hond	Honduras	z angl.	z angličtiny
Chil	Chile	z fr.	z francouzštiny
it. výraz	italský výraz	z gal. port	z galicijsko-portugalského jazyka
JižAm	Jižní Amerika	z it.	z italštiny
Karib	Karibská oblast	z kat.	z katalánštiny
karib.	karibského původu	z něm.	z němčiny
Kol	Kolumbie	z port.	z portugalštiny
Kost	Kostarika	z proven.	z provensálštiny
Kub	Kuba	z řečt.	z řečtiny
LaPlat	oblast La Plata	ze star. angl.	ze staré angličtiny
Mex	Mexiko	ze star. fr.	ze staré francouzštiny
Nik	Nikaragua	ze střed. hor. něm.	ze střední horní němčiny

3. Conclusión: el procedimiento de trabajo y los problemas con ejemplos concretos

En este capítulo describo los problemas que tuve que enfrentar durante el trabajo en lo referente a las entradas introducidas en el capítulo 2, acompañándolos con ejemplos concretos en los que detallo el procedimiento de construcción. Empecemos brevemente con los problemas menores, es decir, los problemas lingüísticos que surgieron a causa de las diferencias entre el vocabulario propio de un país latinoamericano y el vocabulario checo.

Con estos problemas lingüísticos se comprende, por ejemplo, la falta equivalencia propia en checo, en la que había que describir la expresión, a pesar de ser una opción poco elegante en nuestro idioma, y dado que el diccionario bilingüe ofrece numerosas definiciones en vez de una sola palabra, para este caso se tiende a una estructura de diccionario con características monolingües.

Para ilustrar lo anterior, el adjetivo «**ñuco**» en español de Honduras y Salvador tiene los significados siguientes: 1) «Dicho del ganado vacuno: que no tiene cuernos o que le han crecido muy poco» 2) «Dicho de una persona: falta de uno o de varios dedos». En el checo difícilmente evitaremos las definiciones largas «řečeno o hovězím dobytku: mající velmi malé nebo žádné rohy» y «řečeno o člověku: s chybějícím prstem či prsty».

He observado que el español latinoamericano tiene el vocabulario muy extenso en el campo de la descripción del aspecto físico. Se trata por ejemplo de la escala grande de los adjetivos que en la traducción necesitan por lo menos tres palabras: «**ñecudo, -da**» (Salv.) = «mající silné bicepsy»; «**pescuezudo**» (Méx.) = «mající silnou šíji»; «**paipudo**» (Nic.) = «mající silné a výrazné rty»; «**papiche**» (Chile) = «mající výraznou dolní čelist» y otros. También los verbos hispanoamericanos parecen ser más comprensivos en su significado: «**negrear**» (Bol.) = «dvořit se několika ženám najednou»; «**pelotear**» (Cuba) = «honit někoho z místa na místo» (o běhání po úřadech); «**pichonear**» (Méx.) = «porazit nezkušeného hráče» etc.

Otro problema lingüístico consistió en aproximarse al nivel de expresividad de la palabra original en la palabra traducida. Sin embargo, fueron muchos los casos en los que los términos

vulgares y algunos términos coloquiales resultan ofensivos (o por lo menos inadecuados) en checo y, aquellos, pertenecen más a un diccionario de expresiones coloquiales o de vulgarismos. Además, no siempre fue posible hallar un equivalente coloquial checo de una palabra coloquial original debido a la riqueza de este tipo de expresiones en América Latina.

Otros problemas fueron aquellos que surgieron a causa de las diferencias culturales entre América Latina y la República Checa. Según mi opinión, las definiciones que DRAE ofrece representan las descripciones exactas de las palabras; sin embargo, hablando, por ejemplo, de situaciones diversas y fenómenos típicos de América Latina, el usuario checo podría pedir más informaciones, acerca de éstos, en el Diccionario de Americanismos Español-Checo. Por eso decidí en varios casos añadir algunas informaciones adicionales y completar las definiciones presentadas por DRAE.

Un buen ejemplo sería la expresión venezolana «**patinata**», con la siguiente definición del DRAE: “Conjunto de personas que patinan juntas por avenidas y calles durante el mes de diciembre”. Sin embargo, se desconoce tanto la razón de aquella patinata como el por qué se lleve a cabo en el mes de diciembre. Al lector le podría interesar que se trata de una tradición navideña venezolana, una celebración pública cuando se reúnen las familias y amigos; los niños, eventualmente con sus padres, patinan en las calles que se cierran para este propósito.

También la palabra «**pepito**» exige, según mi opinión, una explicación adicional. Según DRAE se trata de un «niño caracterizado por un descaró, una malicia y una suficiencia que extraña en sus años». Al usuario del diccionario le podría interesar que se trata de un personaje famoso cómico cinematográfico, un chico travieso, que está burlándose de la gente, haciendo chistes sexuales y haciendo preguntas que resultan incómodas para la gente.

Algunas explicaciones complementarias eran exigidas por las razones lingüísticas como en el caso de «**pico**», un nombre chileno de «crustáceo cirrópodo, de forma semejante a la cabeza del ave de su nombre y de carne blanca comestible» (DRAE). Cabe añadir, para el usuario checo (antes de que se ponga a reflexionar sobre la definición mencionada que le puede parecer rara),

que uno de los numerosos significados de la palabra «pico» es «pájaro carpintero», es decir, «datel» en checo, y de ahí el nombre del crustáceo mencionado.

Las expresiones que causan las mayores dificultades son sin duda los nombres regionales de animales y plantas. Hubo que buscar sus nombres científicos por medio de su nombre común regional, que en algunos casos resultó sumamente difícil puesto que los nombres comunes regionales eran bastante generales y a veces el mismo nombre común en cierto lugar denominaba cierta planta, mientras que en otro lugar hacía referencia a otra planta. Como he mencionado en la introducción, DRAE no ofrece el nombre científico de las plantas y los animales (en comparación con el “Diccionario Salamanca de la lengua española”⁶ o “Diccionario breve de mexicanismos”⁷); sin embargo, presenta una definición que en la mayoría de los casos se complementa con los datos básicos de la taxonomía: familia y/o género de cierto animal o cierta planta. Estas expresiones fueron aquellas que exigieron el mayor número de fuentes a consultar, lo cual, paradójicamente, causó mayores problemas debido a la amplia variedad de informaciones disponibles.

De ejemplo sirve el caso siguiente, que también presenta el procedimiento estándar que utilicé a lo largo de todo trabajo, con los nombres comunes regionales de la flora y la fauna. Se trata de la planta llamada «**novio**» en Colombia y Venezuela. “Tico Ethnobotanical dictionary”⁸ aplica este nombre común a todas plantas del género *Pelargonium* en español colombiano. La misma información taxonómica encontramos en la página del Ministerio de Educación Nacional de Colombia “Asesoría y acompañamiento de Herbarios Virtuales”⁹. Sin embargo, la página

⁶ *Diccionario Salamanca de la lengua española* (1996; Barcelona: Grupo Santillana de Ediciones, S. A., 2002).

⁷ Guido Gómez de Silva, *Diccionario breve de Mexicanismos* (2001; México, D. F.: Academia Mexicana, 2008).

⁸ Jim Duke, “Tico Ethnobotanical Dictionary”, *Germplasm Resources Information Network*, (1990-2010)

<www.ars-grin.gov/duke/dictionary/tico/n.html>.

⁹ José Celestino Mutis, “Expediciones botánicas siglo XXI”, *Colombia aprende*, (2004-2010)

<http://hconcursos.colombiaaprende.edu.co/expediciones_botanicas/.../HV-357.pdf>.

dedicada a la taxonomía colombiana “Algunas fitonimias colombianas”¹⁰ especifica la denominación y aplica el nombre “novio” a la especie determinada: *Pelargonium zonale*. También en las “Papeletas lexicográficas” por Emilio Robledo, una “colección de provincialismos colombianos”¹¹ une el nombre común «novio» con el nombre científico mencionado, ofreciendo también una descripción de la planta que coincide con la descripción del DRAE. Hay que consultar también una fuente venezolana, a pesar de su escasez, donde aparezca la planta «novio», sin embargo la página sobre “Los Afidos de Venezuela y sus Plantas”¹² agrega el nombre común con el mismo nombre científico.

Di crédito a las fuentes mencionadas últimamente y elegí el nombre científico *Pelargonium zonale*. Aunque el diccionario etnobotánico parece ser una fuente de confianza, preferí seguir las fuentes colombianas que además son más especializadas. Últimamente consulté la página dedicada a la taxonomía de plantas y animales BioLib¹³ para buscar el nombre checo a través del nombre científico latino («pelargonie páskatá»).

No obstante, en algunos casos no fue posible la selección del nombre científico por falta de ocurrencias del término buscado, por falta de confianza en informaciones recibidas o por la variedad de informaciones ofrecidas por varias fuentes de confianza. La descripción del DRAE en estos casos no ayudó mucho puesto que se trataba por ejemplo de la situación de elegir entre dos especies de una planta que eran prácticamente idénticas, sólo varían en unos aspectos menores, para los laicos difícilmente identificables.

¹⁰ José Joaquín Montes Giraldo, “Algunas fitonimias colombianas”, *Centro Virtual Cervantes*, (1997-2010) <http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/18/TH_18_001_171_0.pdf>.

¹¹ Emilio Robledo, “Papeletas lexicográficas”, *Biblioteca virtual de Antioquia*, (2007-2010) <http://biblioteca-virtual-antioquia.udea.edu.co/pdf/.../46_1393888716.pdf>.

¹² Mario Cermeli L., “Los Afidos de Venezuela y sus plantas hospederas” (1966), <<http://sian.inia.gob.ve> > Colección > Sumario > Volumen 23>.

¹³ Ondřej Zicha (ed.), *BioLib*, (1999-2010) <www.biolib.cz>.

Algunas expresiones no aparecieron prácticamente y algunas otras aparecieron en muy pocas fuentes. En aquellas situaciones la cuestión fue: ¿dar el crédito a una sola fuente (o a unas pocas fuentes) o conformarse solamente con la definición? En algunos casos elegí la definición sola, en otros casos prioricé añadir también el nombre científico. Sin embargo, es cierto que aquellas situaciones son subjetivas, por lo que seguramente cada investigador, en tal caso, decidiría de manera diferenciada acerca de la cuestión: cuál información podría considerar como acertada y cuál no.

Sigamos con otros ejemplos; el nombre común cubano «**patanco**» pertenece en el grupo de los casos fronterizos, al fin decidí ofrecer la definición sola por el bajo número de ocurrencias. La expresión mencionada aparece en algunas fuentes bajo el nombre científico *Harrisia eriphora* (en BioLib encontrada con un pequeño cambio en ortografía *Harrisia eriophora*), sin embargo, las pocas ocurrencias, junto con el hecho de que hay una diferencia en la descripción de sus frutos entre DRAE y las fuentes consultadas (que no siempre significa que se trate de dos plantas diferentes), contribuyeron en la decisión de no añadir el nombre científico de la planta.

Aunque, el diccionario Salamanca no ofrece muchas expresiones hispanoamericanas de flora y fauna, algunas de éstas aparecen; como por ejemplo, el animal con el nombre común «**peludo**». Salamanca agrega este nombre con los países siguientes: Argentina, Bolivia, Paraguay y Uruguay mientras que DRAE lo agrega solamente con Argentina y Uruguay. Por otro lado, DRAE es más específica en la definición del animal, describiendo una «especie de armadillo, de orejas medianas y puntiagudas. Tiene el caparazón con pelo hirsuto y abundante, aunque no muy largo»; Salamanca sólo ofrece su hiperónimo «armadillo».

Después de haber buscado la especie concreta enfrentamos otra vez el problema de la terminología inconsistente; algunas fuentes aplican el nombre a las tres especies del género *Chaetophractus*, lo cual no coincide con la definición del DRAE. Sin embargo, otras fuentes más específicas ofrecen el nombre científico *Chaetophractus vollosus* («pásovec štětínatý» en checo).

A veces DRAE agrega cierto nombre regional con dos especies diferentes. Es el caso del árbol llamado «**palo santo**»: uno es un «árbol de la misma familia que el guayaco, cuya madera,

muy dura, se emplea en ebanistería y tornería. Tiene también aplicaciones medicinales» (*Bulnesia sarmientoi*) y otro es un «árbol de la familia de las Compuestas, de hasta ocho metros de altura. Su madera es apreciada en ebanistería y tornería» (*Gochnatia palosanto*), ambos usados en Argentina y Paraguay. Además, el nombre «palo santo» se utiliza también en España, para denominar al árbol llamado «guayacán» (también llamado «guayaco»).

En aquellos casos la búsqueda es más compleja y hay que concentrarse aún más en los detalles; en esta situación, el investigador deberá fijarse en la altura del árbol descrito («hasta 8 metros de altura»), puesto que, según el estudio de varias fuentes, el nombre «palo santo» en español argentino puede relacionarse con el árbol *Dasyphyllum diacanthoides*, que también pertenece a la familia de *Compuestas*, pero que alcanza hasta los 20 metros de altura.

La búsqueda del equivalente checo de «**perro de agua**» (nombre regional mexicano) se complica por la diferencia entre las informaciones obtenidas. DRAE une el nombre mexicano con dos animales, uno con el significado de «nutria», otro de «hurón». La palabra «hurón» y su aplicación causa problemas, puesto que diversas fuentes ofrecen diversas informaciones. El diccionario breve de mexicanismos detenta la palabra «hurón» como un significado de «perro de agua», pero añade también la especie concreta *Mustela nigripes* («tchoř černonohý»).

El Diccionario Salamanca relaciona la palabra «hurón » con la especie *Mustela putorius* («tchoř tmavý»); aunque, también podemos relacionarla con su subgénero *Mustela putorius furo* («fretka domáci»). Para este caso, recomiendo tomar la especie del Diccionario Breve de Mexicanismos, ya que se trata de un nombre mexicano, aunque, como DRAE ofrece una definición general con rasgos que son típicos de varios animales afines, considero solamente el nombre del género *Mustela* («lasice» en checo).

Otro nombre regional mexicano problemático es el ave llamada «**picodecera**», DRAE ofrece el sinónimo «pijuy» y una definición breve; el nombre regional «pijuy» aparece en muchas fuentes y según estas fuentes el nombre científico es *Crotophaga sulcirostris* («kukačka rýhozobá»). Sin embargo, en el Diccionario Breve de Mexicanismos aparece el nombre científico *Crotophaga ani* («kukačka ani») (un ave muy parecida a *Crotophaga sulcirostris*). En

otras fuentes aparece el nombre regional «pijuy» (o su sinónimo «picuy») para denominar a ambas especies mencionadas. En este caso pongo el nombre de *Crotophaga sulcirostris* debido a la abundancia de las fuentes y la preferencia de las fuentes propias de México (entre otros “Bird Check-list Yucatan State”¹⁴, “Lista de las aves en Michoacan”¹⁵ o “Listado de nombres comunes de las aves de México”¹⁶).

El «**pinatero**», nombre cubano de cierta ave, también puede relacionarse con más aves. DRAE presenta su sinónimo «cao». Sin embargo, «cao» puede ser relacionado tanto con especies variadas de cuervos procedentes de las Antillas como con solamente una cierta ave de éstas, las informaciones difieren mucho entre sí (incluso, información infundada que se puede tratar como sinónimo del ave «cuervo»; aunque, Salamanca, junto con otras fuentes, pone la definición siguiente: «Ave de plumaje negro muy semejante al cuervo», lo cuál excluye la sinonimia mencionada).

Después de la investigación obtenemos las especies *Corvus nasicus* («vrána bahamská», también llamada «vrána kubánská»), *Corvus palmarum* («vrána palmová»), *Corvus jamaicensis* («vrána jamajská») o *Corvus minutus*, concluyendo que es un nombre común para las aves antillanas del género *Corvus*.

La situación descrita últimamente se parece a la situación acerca de la palabra chilena «**pingopingo**». También podemos relacionarla con el género o con las especies concretas (*Ephedra chilensis*, *Ephedra andina*, *Ephedra breana* y otras) y como en el caso anterior, establezco el nombre científico del género (*Ephedra*; «chvojník» en checo).

¹⁴ Barbara MacKinnon H., “Bird Check-list Yucatan State” (May 2009), *Yucatan birds México*, www.yucatanbirds.org.mx/.../Bird%20Check-list%20Yucatan%20State%201%20May%20'09.pdf.

¹⁵ Allan R. Phillips, “Lista de las aves en Michoacan”, *Museo Virtual de la Universidad Michoacana de San Nicolas de Hidalgo*, (1998-2010) www.umich.mx/museo/hist-natural/.../lista-especies.html.

¹⁶ Patricia Escalante, “Listado de nombres comunes de las aves de México” (1998), *Instituto de Biología UNAM*, www.realitat.com/websites/zoologia/zoo_08/cnav/.../listado.pdf.

En algunos casos hubo que buscar los nombres científicos por medio del nombre regional ligeramente modificado debido a la variedad de los nombres regionales de las plantas, sobre todo en los casos cuando se trataba de un nombre regional del origen indígena. Pongamos el ejemplo de la palabra «**naguapate**» y su variedad «**nahuapate**». La palabra «naguapate» es un nombre común de varias plantas; sin embargo, según la definición del DRAE descubrimos que se trata de una planta con el nombre científico *Chamaecrista hispidula* (también llamada *Cassia hispidula*), pero que ubicamos bajo el nombre «nahuapate».

La búsqueda del nombre científico de mochuelo con el nombre común costarricense «**olopopo**» (*Pulsatrix perspicillata*, «puštík brýlatý» en checo) resulta más fácil si lo buscamos bajo el nombre «oropopo».

El nombre cubano «**palma cana**» implica dificultad, puesto que éste es un nombre vulgar bastante frecuente en varios países latinoamericanos. Después de haber investigado varias fuentes estoy de acuerdo con la página web llamada “Cuba y sus plantas” diciendo que «reciben este nombre vernáculo las especies *Sabal palmetto* y *S. maritima*, muy parecidas entre sí»¹⁷ dado que casi todas las fuentes cubanas relacionan el nombre regional «palma cana» o con la planta *Sabal palmetto* o con *Sabal maritima*.

«**Pambil**», nombre común de una palmera en español ecuatoriano presenta ciertas dificultades porque se une con varios nombres científicos de palmeras. De hecho, la definición del DRAE es bastante general y algunas informaciones son incompletas; como por ejemplo, su uso en la construcción se aplica a todas las palmeras regionalmente llamadas «pambil»: *Iriarteia deltoidea*, *Euterpe precatoria* o *Socratea exorrhiza* entre otras. La mayor ocurrencia tiene la unión del nombre regional mencionado con la *Iriarteia deltoidea*, lo cuál no es necesariamente tan importante puesto que la palabra «pambil» es también el nombre regional usado para esta planta en otros países, como por ejemplo, Colombia. En este caso prefiero ofrecer solamente la definición del DRAE.

¹⁷ Ángela Leiva Sánchez, “Cuba y sus palmas” (2001), *Autores cubanos*
<<http://letras.webz.cz/cubanos/divulgacion/palmas/index.htm>>.

«**Peonía**», el nombre usado en América Meridional y Cuba probablemente para la planta *Abrus precatorius*, deja algunas dudas debido a una menor diferencia entre descripción del DRAE y la descripción ofrecidas por otras fuentes. En concreto, DRAE describe las flores de esta planta como blancas o rojas, lo cuál no coincide con otras fuentes e imágenes puesto que se trata de flores violáceas o rosadas, pero es muy probable que se trate de la planta mencionada así que colocaré su nombre científico.

Espero que haya logrado presentar el precedimiento de trabajo con ejemplos concretos y demostrar algunos problemas relacionados con las palabras. Aún más, espero que las entradas introducidas en este trabajo sean de mucha ayuda para el lector, y, sobre todo espero que el Diccionario de Americanismos Español-Checo cumpla con su objetivo esencial y logre el éxito deseado mediante la satisfacción de los usuarios.

4. Resumen

Este trabajo presenta aproximadamente mil entradas del Diccionario de la Lengua Española (la vigésima segunda edición) traducidas al checo. Se trata de americanismos que empiezan con las siguientes letras: «N», «Ñ», «O» y una parte de las entradas que empiezan con la letra «P», sin incluir las palabras de origen indio. La conclusión ofrece la descripción de algunos problemas surgidos durante el trabajo y varios comentarios acerca de los problemas más comunes en la traducción de las palabras e interpretación de significados. Además, presenta procedimientos aplicados en el desarrollo del trabajo a través de algunos ejemplos concretos con entradas problemáticas. En suma, el propósito de este trabajo es contribuir al proyecto de la creación de un primer Diccionario de Americanismos Español-Checo.

Abstract

This work presents approximately one thousand entries from RAE dictionary of Spanish language (22nd edition) translated into Czech. In this work appear the Americanisms starting with the following letters: “N“, “Ñ“, “O“ and one part of words starting with the letter “P“. The words of Indian origin are excluded from this work. In the conclusion you can find the problems I encountered during the work with the entries and some remarks on this topic. There are also some concrete examples of the problematic entries which illustrate my work procedure. The main objective of this thesis is to contribute to the project of the creation of the first Spanish-Czech dictionary of Americanisms.

5. Bibliografía

- *Diccionario de la lengua española*. 1780. Madrid: Real Academia Española, vigésima segunda edición: 2001.
- *Diccionario Salamanca de la lengua española*. 1996. Barcelona: Grupo Santillana de Ediciones, S. A., sexta reimpresión: 2002.
- De Silva, Guido Gómez. *Diccionario breve de Mexicanismos*. 2001. México, D. F.: Academia Mexicana, segunda edición: 2008.
- Mejía Prieto, Jorge. *Así habla el mexicano*. 1984. México, D.F.: Panorama Editorial, S.A. de C.V., decimacuatra reimpresión: 2007.

• Fuentes electrónicas

- Cermeli L., Mario. “Los Afidos de Venezuela y sus plantas hospederas“. (1966).
<<http://sian.inia.gob.ve> > Colección > Sumario > Volumen 23>.
- D. Tovar Y R., Enrique “Contribución al estudio del lenguaje salvadoreño“. *Centro Virtual Cervantes*. (1997-2010).
<http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/02/TH_02_003_001_0.pdf>.
- Del Monte, Jesús. “Plantas medicinales: Listado de especies“. *Museo Virtual de la Universidad Michoacana de San Nicolas de Hidalgo*. (1998-2010).
<www.umich.mx/museo/hist-natural/botanica/.../tabla2.html>.
- Duke, Jim. “Tico Ethnobotanical Dictionary“. *Germplasm Resources Information Network*. (1990-2010).
<www.ars-grin.gov/duke/dictionary/tico/n.html>.

- Escalante, Patricia. “Listado de nombres comunes de las aves de México“. (1998). *Instituto de Biología UNAM*.

<www.realitat.com/websites/zoologia/zoo_08/cnav/.../listado.pdf>.

- Froese, R. and D. Pauly. *FishBase: World Wide Web electronic publication*. Version (01/2010).

<www.fishbase.org>.

- Instituto nacional de biodiversidad. *Especies de Costa Rica*. (2007-2010).

<<http://darnis.inbio.ac.cr>>.

- Kellogg, Michael. *Word.Reference.com*. (2000-2010).

<<http://www.forum.wordreference.com>>.

- Kyrál, Aleš. *www.rostliny.net*. (2007-2010).

<www.rostliny.net>.

- Lepage, Denis. *Avibase: The World Bird Database*. (2003-2010).

<www.avibase.bsc-eoc.org>.

- MacKinnon H., Barbara “Bird Check-list Yucatan State“. (May 2009). *Yucatan birds México*,

<www.yucatanbirds.org.mx/.../Bird%20Check-list%20Yucatan%20State%201%20May%20'09.pdf>.

- Malaret, Augusto. “Lexicón de fauna y flora“. *Centro Virtual Cervantes*. (1997-2010).

<http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/10/TH_10_123_327_0.pdf>.

- Ministerio de Agricultura y Ganadería. *Info Agro Costa Rica*. (2003-2010).

<www.infoagro.go.cr>.

- Montes Giraldo, José Joaquín. “Algunas fitonimias colombianas“. *Centro Virtual Cervantes*. (1997-2010).

<http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/18/TH_18_001_171_0.pdf>.

- Mutis, José Celestino. “Expediciones botánicas siglo XXI“. *Colombia aprende*. (2004-2010).

<http://hconcursos.colombiaaprende.edu.co/expediciones_botanicas/.../HV-357.pdf>.

- Phillips, Allan R.. “Lista de las aves en Michoacan“. *Museo Virtual de la Universidad Michoacana de San Nicolas de Hidalgo*. (1998-2010).

<www.umich.mx/museo/hist-natural/.../lista-especies.html>.

- *Programa Amigo árbol*. (2010).

<www.amigoarbol.org>.

- Robledo, Emilio. “Papeletas lexicográficas“, *Biblioteca virtual de Antioquia*. (2007-2010).

<http://biblioteca-virtual-antioquia.udea.edu.co/pdf/.../46_1393888716.pdf>.

- Sánchez Leiva, Ángela. “Cuba y sus palmas“. (2001). *Autores cubanos*.

<<http://letras.webz.cz/cubanos/divulgacion/palmas/index.htm>>.

- Stark Schilling, Darian. *Enciclopedia de la Flora Chilena*. (2006-2010).

<www.florachilena.cl>.

- Tello, Jaime. “Flora y fauna en las novelas de Gallegos“. *Centro Virtual Cervantes*. (1997-2010).

<http://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/44/TH_44_003_106_0.pdf>.

- Zicha, Ondřej (ed.). *BioLib*. (1999-2010).

<www.biolib.cz>.